

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro ZŠ
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Festival Bohemia Cantat – přínos pro učitele

Bohemia Cantat festival – benefit for teachers

Diplomová práce: 09-FP-KPV-0050

Autor:
Jitka JINDŘICHOVÁ

Podpis:

Adresa:
Bulharská 55
541 01 Trutnov

Vedoucí práce:
Mgr. Zuzana Bubeníčková

Počet

stran	obrázků	tabulek	grafů	pramenů	příloh
96	9	13	13	13	4

V Liberci 26.4.2009

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Autor Jitka JINDŘICHOVÁ

Datum 26.4.2009

Podpis

Poděkování:

Děkuji všem, kteří mi jakýmkoliv způsobem pomáhali. Poděkování patří vedoucí mé diplomové práce Mgr. Zuzaně Bubeníčkové za odborné vedení a její čas, který mi poskytla. Díky také všem přátelům, kteří mi z vlastní vůle věnovali čas, srdce a cenné připomínky. Můj největší dík patří mým rodičům. Mé matce za trpělivost v naslouchání a otci za cenné rady, které mi dal. Poskytli mi klíč ke studiu a drželi mne na cestě k úspěšnému dokončení. Ráda bych jim vyjádřila hlubokou úctu a vděčnost za jejich podporu.

Festival Bohemia Cantat – přínos pro učitele

Resumé: Cílem diplomové práce je vyzkoumat zda a jak je mezinárodní sborový festival *Bohemia Cantat* v Liberci přínosný pro učitele. Měla by podnítit zájem pedagoga, aby se této výjimečné akce zúčastnil a poskytnout mu celkový pohled na shromážděné informace o vzniku festivalu s historickými souvislostmi. Popisuje také osobní zkušenosti z roku 2008, provází programem festivalu, jednotlivými ateliéry, doprovodným programem a nahlíží na praktickou práci v Ateliéru č. 4 – *Musika Nova*. Součástí je pohled na festival jako na příležitost osobnostního rozvoje pedagoga pracujícího s dětmi s možností získání vzácných zkušeností a prožitků z této akce, kterými může zdokonalit své pedagogické působení. Je pro učitele ukázkou širokého záběru dané problematiky, kterou nemůže nahradit žádná vzdělávací akce pořádaná organizacemi zaměřujícími se na vzdělávání pedagogických pracovníků.

Klíčová slova: festival, učitel, osobnostní rozvoj, Bohemia Cantat, ateliér

Bohemia Cantat Festival – benefit for teachers

Summary: The aim of my diploma thesis was to find out if and how is international choral *Bohemia Cantat* festival in Liberec benefit for teachers. It should instigate interest of pedagogue to participate of this unusual event and to afford a general view on collected information about rise of festival with historical contexts. It describes also personal experiences from 2008, guides by programme of festival, by individual ateliers, by supporting programme and looks on practical work in Atelier n. 4 – *Musika Nova*. Part of this work is a view on the festival like on the opportunity of personal development of a pedagogue working with children and on obtaining valuable experiences and enjoyments from this event, by which they can improve own pedagogic working. We show to teachers a wide view port of this problematic, which can replace no educational event. Holding on event by organizations specialized on education of pedagogic workers.

Key words: festival, teacher, personal development, Bohemia Cantat, atelier

JINDŘICHOVÁ Jitka

DA-2009

Betreuer: Mgr. Z. Bubeníčková

Bohemia Cantat Festival – der Beitrag für die Lehrer

Resümee:

Das Ziel der Diplomarbeit ist eine Erforschung, die sich mit dem Beitrag des internationalen Chorfestivals Cantat in Liberec für einen Grundschullehrer beschäftigt. Sie sollte dem Lehrer die Gesamtansicht über alle gesammelten Informationen bieten, welche sich auf die Entstehung dieses Festivals und ihre historischen Zusammenhänge beziehen. Diese Diplomarbeit beschreibt auch meine persönlichen Erfahrungen aus dem Jahre 2008, sie bezieht sich auf das Festivalprogramm, einzelne Ateliers und Begleitprogramme und wirft einen Blick auf die praktische Tätigkeit im Atelier N. 4 – Musika Nova. Diese Arbeit sieht dieses Festival als eine Gelegenheit für die Personalentwicklung des Lehrers, der mit den Kindern praktisch arbeiten möchte, sowie für den Erlebnis- und Erfahrungsgewinn während des Festivals, mithilfe deren er seine Lehrtätigkeit verbessern kann.

Eines der wichtigsten Ziele dieser Arbeit ist, den Lehrern zu zeigen, wie breitgefächert diese Problematik ist, und dass sie keine Veranstaltung ersetzen kann, die sich mit Lehrerfortbildung beschäftigt.

Schlüsselwörter: Festival, Lehrer, Persönlichkeitsentwicklung, Bohemia Cantat, Atelier

Obsah:

1. Úvod.....	14
1.1. FORMULACE HYPOTÉZ.....	16
2. Souvislosti s festivalem Bohemia Cantat	17
2.1. POČÁTEK SBOROVÝCH FESTIVALŮ V EVROPĚ	17
2.2. PRVNÍ SBOROVÝ FESTIVAL V ČESKOSLOVENSKU	19
2.3. JAK SE ZRODILA IDEA BOHEMIA CANTAT	20
2.4. POČÁTKY FESTIVALU BOHEMIA CANTAT	21
2.5. PROMĚNY V ČINNOSTI FESTIVALU BOHEMIA CANTAT	22
2.6. BOHEMIACHOR.....	23
3. Vliv festivalu na osobnost učitele.....	26
3.1. MNOHOSTRANNÝ A JEDNOSTRANNÝ VÝVOJ OSOBNOSTI UČITELE	26
3.2. OVLIVŇOVÁNÍ KLIMATU TŘÍDY	27
3.3. SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLY	28
4. Současnost festivalu v roce 2008.....	29
4.1. OSOBNÍ ZKUŠENOSTI Z FESTIVALU	29
4.2. PROGRAM FESTIVALU.....	30
4.3. ATELIÉR 1 – GREGORIÁNSKÝ CHORÁL	32
4.3.1. <i>Sbormistr: David Eben</i>	33
4.4. ATELIÉR 2 – MUSICA ANTIQUA.....	35
4.4.1. <i>Sbormistr: Čeněk Svoboda</i>	38
4.5. ATELIÉR 3 – MUSICA BOHEMICA	39
4.5.1. <i>Sbormistr: Marko Ivanovič</i>	40
4.6. ATELIÉR 4 – MUSICA NOVA	42
4.6.1. <i>Sbormistr: Martin Smolka</i>	43
4.7. ATELIÉR 5 – GOSPELY A SPIRITUÁLY	45
4.7.1. <i>Sbormistrině: Zuzana Stirská</i>	46
4.8. ATELIÉR 6 – MUSICA MODERNICA (JAZZ)	47
4.8.1. <i>Sbormistr: Luboš Hána</i>	48
4.9. ATELIÉR 7 - EUROPEAN YOUNG VOICE	49
4.9.1. <i>Sbormistr: Libor Sládek</i>	50
4.10. ORGANIZAČNÍ TÝM	51
4.11. SEZNAM HUDEBNÍCH UKÁZEK Z CD:.....	52

4.12.	UKÁZKA PRÁCE V ATELIÉRU Č. 4 – MUSIKA NOVA.....	54
4.12.1.	Nácvik I. Etudy:	55
4.12.2.	Nácvik III. Etudy:	57
5.	Testování hypotézy.....	61
5.1.	ZÍSKÁVÁNÍ EMPIRICKÝCH DAT	61
5.2.	ZVOLENÉ METODY ZPRACOVÁNÍ DAT.....	61
5.3.	STATISTIKY A GRAFY	62
6.	Ověření hypotéz	95
6.1.	VYSLOVENÍ ZÁVĚRŮ, KE KTERÝM VÝZKUM DOSPĚL.....	95
6.2.	DEDUKCE DALŠÍCH PODMÍNĚNÝCH VÝROKŮ O VZTAZÍCH MEZI PROMĚNNÝMI.	98
7.	Závěr	99
8.	Seznam použité literatury	101

1. ÚVOD

Proč jsem si vybrala toto téma? Již od dětství mne fascinovala hudba a díky hudebnímu zázemí v rodině jsem se začala věnovat hře na klavír a varhany. Později jsem propadla také hře na violoncello, které mne vyučovala moje matka. Mým velkým vzorem se stala moje sestra, která vystudovala Pražskou konzervatoř.

Hudba je velice důležitou součástí mého života. Při svém studiu na vysoké škole mi však podmínky nedovolují se plně věnovat hře na nástroje, proto jsem se stala členkou pěveckého sboru *Kvintus*. Zde jsem poznala krásu společného zpívání a energii, která jiskří mezi zpěváky. Ve sboru jsem se dozvěděla o konání festivalu *Bohemia Cantat*, který se pravidelně koná v letních měsících v Liberci. Zúčastnila jsem se ho jako jeden z manažerů. Náplní mé práce byla organizace chodu ateliéru *Musika Nova*. Při této příležitosti jsem se dostala do kontaktu s účastníky festivalu, jednotlivými sbormistry a organizátory.

Ateliérové zkoušky se shodou okolností konaly v „budově K“ *Fakulty přírodovědně - humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci* (dále jen TUL) v respiriu, kde jsme zpívali také se školním sborem pod taktovkou Mgr. Viléma Valkouna. Při té příležitosti mne napadlo několik otázek: Bylo by možné zrealizovat podobné myšlenky v rámci výuky hudební výchovy či ve volnočasových aktivitách? Jak by se mohli zapojit učitelé a žáci, aby to podnítilo jejich zájem?

Cílem mé diplomové práce je tedy vyzkoumat, zda a jak je festival *Bohemia Cantat* přínosný pro učitele a tuto akci jim co nejvíce přiblížit, aby měli chuť se jí zúčastnit. V žádné literatuře jsem se s řešením této problematiky nesetkala, proto jsem se rozhodla toto téma zpracovat. Jedním z důvodů je také fakt, že v současné době roste nezájem o výuku hudební výchovy. Je velmi těžké v žácích vzbudit zájem o výuku a vymyslet náplň hodiny, která by je obohacovala a něco nového jim přinášela.

Teoretická část je zaměřena na vznik a vývoj několik let fungujícího festivalu *Bohemia Cantat* v Liberci a proměny v činnosti za posledních několik let. Zmiňujeme se také o sboru Bohemiachoru, který vznikl na základě konání festivalu. V další části je také obsažena problematika vlivu festivalu na osobnost učitele.

V praktické části je pozornost věnována současnosti festivalu, ve které jsem popsala osobní zkušenosti z 16. ročníku festivalu *Bohemia Cantat*. Dále obsahuje náplně různých pracovních dílen včetně organizačního týmu a seznam hudebních ukázek jednotlivých ateliérů a společných písní z festivalových koncertů z CD, jenž přikládám v příloze. Tato část také zahrnuje popsání vlastních zkušeností z roku 2008 a praktickou ukázkou práce v ateliéru č. 4 – *Musika Nova*. V poslední kapitole praktické části je vyhodnocení rozhovorů s tabulkami a grafy.

1.1. FORMULACE HYPOTÉZ

1. Festival je přínosný pro pedagogickou činnost učitele.
2. Učitelé jdou na festival již s konkrétními cíly na uplatnění získaných poznatků ve výuce.
3. Festival je specifickou formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

2. SOUVISLOSTI S FESTIVALEM BOHEMIA CANTAT

2.1. POČÁTEK SBOROVÝCH FESTIVALŮ V EVROPĚ

V květnu roku 1960 se v Ženevě sešli zástupci francouzských a německých sborů, kteří se dohodli na konání festivalu *Europa Cantat*. První ročník byl v německém Pasově roku 1961. Tohoto ročníku se zúčastnilo téměř sedmdesát sborů ze dvanácti zemí. Důvodem konání festivalu bylo zlepšování a průběžné upevňování mezinárodních vztahů v poválečné Evropě.

O dva roky později dne 9. 2. 1963 byla založena francouzskou organizací A Coeur Joie a německou organizací Arbeitskreis Musik in der Jugend *Evropská federace mladých sborů*. Jejím cílem byl rozvoj kulturní pestrosti v Evropě, odstranění bariér mezi jednotlivými sbory. Jejich vzájemné vztahy byly soutěživé až nepřátelské a byly víceméně rivalry. Navázat přátelské vazby, spolupracovat, podporovat soudobou vokální hudbu a poskytnout možnost účasti mladým lidem, kteří mohou být ekonomicky, sociálně či politicky znevýhodněni, bylo myšlenkou celého projektu. Tato federace sjednocuje nejen sborové organizace a sbory, ale i jednotlivce z celé Evropy. Je organizací, která sdružuje více než milion pěvců všech evropských zemí.

Pořádání hudebních setkání mělo do té doby charakter spíše místní. Ohraničený geograficky, etnikem, jazykově, ba i politicky. Získávání zkušeností sbormistrů zpoza těchto hranic vedlo k rozšíření jejich hudebních a didaktických obzorů. Kromě úrovně výuky, rostla hlavně celková kvalita hudební produkce, rozšířily se repertoáry sborů. Místní setkání a spolupráce vedou ke stejnorodosti produkce. Rozmanitosti lze dosáhnout pouze konfrontací zkušeností od základu rozličných a na sobě nezávisle se vyvíjejících „škol“.

Hlavním úkolem působení nově založené Federace bylo pořádání festivalu *Europa Cantat*, který se konal jednou za tři roky a pokaždé v některém z menších evropských měst, aby byl lokálně kulturně viditelný. Festivalu se účastnily sbory všech západoevropských zemí. Organizátoři se snažili nevyjímat ani země za železnou oponou a pozvat vždy alespoň jedno hudební těleso. Byli si vědomi, že

pěvecké sbory ze socialistických zemí nebyly schopny hradit účastnické poplatky. Jejich účast na festivalu byla proto bezplatná. I přes snahu zrovnoprávnit tato tělesa, byl jejich výjezd nelehkým úkolem. Účast sboru na západoevropském setkání byla politizována.

Nácvik velkých vokálně instrumentálních děl, na která nemají jednotlivé sbory kapacitu, a jejich přednes koncertnímu publiku na závěrečném koncertu, je velkým společným zážitkem. *Europa Cantat* zde předznamenávala myšlenku Evropské unie. Stejně jako v Evropském parlamentu i ve sboru záleží na každém jednotlivci. Hlasy musí spolupracovat, poslouchat se a reagovat na sebe. Obě organizace jsou nadnárodní, překračují bariéry sociální, geografické i politické. Jejich cílem je sjednotit Evropu.

Europa Cantat nebyla jediným festivalem, který Federace zaštiťovala. Byl to také vznik evropských regionálních festivalů, nazývajících se *International Singwoche* (Mezinárodní pěvecké týdny). Vzájemně na sebe navazovaly a pravidelně se střídaly s *Europou Cantat*. Konaly se během letních měsíců na různých místech.

2.2. PRVNÍ SBOROVÝ FESTIVAL V ČESKOSLOVENSKU

Europy Cantat se účastnil také *Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy* (dále VUS UK), se kterým byla Federace v kontaktu. Mezi Federací a VUS UK se zrodila myšlenka pořádat *Internationale Singwoche* také v Československu, a to jednou za tři roky.

Obr. 1 – Závěrečný koncert I. Mezinárodního pěveckého týdne Tábor 1984 ve Smetanově síni v Praze

V létě roku 1984 se v Táboře uskutečnil jeho první ročník pod názvem *Český mezinárodní pěvecký týden*.¹ Pro obyčejné sbory nejen z Československa, ale také z dalších evropských zemí, to představovalo obrovský přínos. Na festivalu bylo možné se spojit ve větší celek a pracovat na rozsáhlých vokálních dílech, která by si jinak menší celky kvůli nízkému počtu zpěváků či menší hlasové vyspělosti sboristů nemohly dovolit. Účastníci festivalu si zazpívali například *Zaklínání železa* Veljo Tomise, českou barokní sborovou tvorbu Jana Dismase Zelenky, skladby Bohuslava

¹ Obr. 1 Závěrečný koncert I. Mezinárodního pěveckého týdne Tábor 1984 ve Smetanově síni v Praze

Matěje Černohorského a *Stabat Mater* Antonína Dvořáka. Byli doprovázeni Symfonickým orchestrem FOK pod vedením lucemburského dirigenta Sierra Cao.

Další ročník v roce 1987 se těšil velké popularitě a kapacita festivalu šesti set účastníků byla naplněna.

Tak velký mezinárodní festival, jako byl Český mezinárodní pěvecký týden v Táboře, byl organizačně velmi náročný. Tohoto úkolu se zhostili PhDr. Jan Novotný, místopředseda Unie československých pěveckých sborů a předseda VUS UK, a dr. Jan Schneider, dlouholetý funkcionář VUS UK. Poslední ročník v roce 1990 byl pod organizační taktovkou tajemníka *Unie Českých pěveckých sborů* (dále UČPS) Zdeňka Stárka.

2.3. JAK SE ZRODILA IDEA BOHEMIA CANTAT

Obr. 2

UČPS pořádala každý víkend přehlídkový festival *Setkání pěvců*. Tato setkání se s každým rokem přesouvala do jiného kraje. Jednotlivé sbory se představovaly divákům i sobě navzájem asi patnáctiminutovým programem. V praxi

to však vypadalo tak, že sbory přijížděly na poslední chvíli, zazpívaly svůj part a téměř ihned poté, co opustily pódium, odjely domů. Pěvci se v zákulisí jen míjeli, v kuloárech se tedy *Setkání pěvců* přezdívalo *Míjení pěvců*. Míjení se netěšilo oblibě ani mezi diváky, sbory nenavázaly kontakty, nepředaly si zkušenosti. Projekt se účinkem také pouze míjel.²

Skutečnost, že *Setkání pěvců* bylo neefektivní, se projednávala na *Mezinárodním pěveckém týdnu* v Autun roku 1988. Účastnili se představitelé Federace a členové *Sboru českých sbormistrů*. Právě zde z jednání místopředsedy *Německé federace mladých sborů* Helmuta Stegera s Janem Novotným a zástupkyní východočeské oblasti UČPS Mgr. Alenou Veselou, se zrodil nápad zorganizovat opravdová setkání. Myšlenka spočívala v tom, že zpěváci ve sborech spolu stráví celý víkend a nastudují skladby v ateliérech, které pak představí ostatním na závěrečném koncertě. Nejen, že spolu budou zpívat, ale také se mohou společně účastnit připravených kulturních programů a akcí spojených s festivalem. Zrodil se nám tedy víkendový festival s ateliéry typu *Evropy Cantat*.

2.4. POČÁTKY FESTIVALU BOHEMIA CANTAT

Nejprve se téhož roku v Krajském kulturním středisku v Hradci Králové uskutečnila schůze nově vznikajícího festivalu. Nechyběla zde účast zástupců Hlavního výboru UČPS, Jana Novotného a Dr. Zdeňka Vimra, Východočeské oblasti UČPS, Aleny Konrádové a představitelé krajského kulturního střediska. Byl pozván také český skladatel Zdeněk Lukáš, který měl být jakýsi symbol úzce spjatý s nově vznikajícím českým festivalem. Na světové scéně byl v té době dobře známý kromě Zdeňka Lukáše také český skladatel Petr Eben. Ten byl v Evropě již dobře znám jako úspěšný sborový skladatel, který je jak mezi českými tak i mezi evropskými zpěváky velmi oblíben. Zdeněk Lukáš patří mezi špičkové české

² Obr.2 – Setkání pěvců z roku 1985, diváků poskromnu, nesrovnatelný poměr s účinkujícími

skladatele a proto organizátoři festivalu dospěli k závěru, že jeho tvorba bude reprezentovat českou kulturu.

Bylo třeba navrhnout scénář festivalu, čehož se ujal Jan Novotný. Nechal se inspirovat Mezinárodními pěveckými týdny *Internationale Singwoche*. Záměrem Jana Novotného bylo vytvořit *Bohemia cantat* jako nesoutěžní festival sborového zpěvu, ve kterém bude na výběr šest ateliérů rozličného hudebního zaměření. Na závěr festivalu je od každého ateliéru plánován asi patnáctiminutový program, nastudovaný jednotlivými ateliéry. S ohledem na amatérské sborové zpěváky má být úroveň vybraných skladeb přiměřená. Party skladeb je možné nastudovat ještě před příjezdem na festival, aby práce se sbormistrem byla produktivnější.

K sestavení celé dramaturgie každého ročníku festivalu bylo potřeba vytvořit dramaturgickou radu, do níž zasedli Jan Novotný, sbormistr Jan Staněk, Alena Konrádová a předsedou dramaturgické rady se stal hudební skladatel Jan Hanuš, umělecký místopředseda UČPS. Dramaturgická rada také vybírala a oslovovala jednotlivé, převážně mladé sbormistry.

Smíšený pěvecký sbor *Jason* z Havlíčkova Brodu se stal realizačním týmem festivalu a pedagožka a sbormistryně tohoto sboru Alena Konrádová se ujala realizace celého projektu. Jako vhodné místo pro konání festivalu se stal Havlíčkův Brod, kde *Bohemia cantat* nezapadl mezi jinými akcemi, jak by se mohlo ve velkých městech lehce stát. Město bylo na festival pyšné. Prostorová kapacita nedovolovala pojmout víc jak šest set účastníků.

2.5. PROMĚNY V ČINNOSTI FESTIVALU BOHEMIA CANTAT

První ročník se uskutečnil v září roku 1989, těsně před *Sametovou revolucí*. Prvními pozvanými sbormistry byly Jan Staněk, Vladimír Petržilka, Zdeněk Vimr, Jan Kasal, Olivek Dohnányi a Helmut Steger. Festival měl obrovský úspěch a kapacita byla naplněna.

V období krátce před revolucí byla v konání sborových festivalů pětiletá pauza. Festivalová tradice téměř zanikla a v roce 1989 byla úspěšně obnovena. Od té doby se festival každoročně těší velké oblibě a bohaté návštěvnosti. Nastudovalo se

množství skladeb pod vedením úspěšných českých i evropských sbormistrů a na své si každoročně přišlo mnoho spokojených zpěváků.

Bylo to desetileté období od roku 1989 až do roku 2001, kdy se *Bohemia cantat* opakovaně konal v Havlíčkově Brodě pod vedením Aleny Konrádové, prezidentkou festivalu. Neměla však lehký úkol. Zajišťovala chod celého festivalu, sháněla sponzory a měla na starost také reklamu a propagaci. Nakonec se tedy rozhodla ponechat tuto funkci na dalších pokračovatelích, ale neúspěšně. V Havlíčkově Brodě se nenašel nikdo vhodný pro tak náročnou roli prezidenta. Proto se zde festival již neuskutečnil.

Až liberecký sbormistr Jan Staněk se rozhodl pokračovat s festivalem v Liberci. Díky svým schopnostem tento náročný úkol zvládl a ujal se festivalu s grácií. Spoluorganizátory se stal jeho komorní pěvecký sbor *Kvintus*. Festival *Bohemia cantat* mohl tedy od roku 2003 vesele pokračovat ve své tradici.

Vzrůstající zájem o festival sebou přinesl i vyšší nároky na organizaci a technické zabezpečení. Napomohl tomu i vývoj v oblasti informačních technologií a organizace festivalu se díky tomu stala operativnější a modernější.

2.6. BOHEMIACHOR

Z rozhovorů s účastníky festivalu jsem zjistila, že na základě účasti na festivalu *Bohemia Cantat* vznikl smíšený pěvecký sbor *Bohemiachor*.

Byl založen již v roce 1992. V té době se *Bohemia Cantat* ještě konal v Havlíčkově Brodě. S myšlenkou založit takovéto hudební těleso přišli účastníci festivalu, kteří měli zájem se společně scházet a pěvecky spolupracovat i během roku. Byli to lidé, kteří pocházeli z různých koutů České republiky. Apelovali tedy na oblíbeného festivalového sbormistra Jana Staňku, který rád a se zájmem převzal iniciativu a spolu s Jiřím Kolářem a členy Kvintetu Praha stál u zrodu nového víkendového pěveckého sboru *Bohemiachor*. V roce 1993 se otevřel na festivalu *Bohemia cantat* ateliér nazvaný *Pro budoucí zpěváky Bohemiachoru*. V čele pátého ateliéru stál sbormistr Milan Uhrek, se kterým měli zpěváci možnost zpívat českou sborovou tvorbu. Zpěváci měli možnost se do tohoto ateliéru přihlásit a utvořit tak základ nově vzniklého českého sboru.

Toto vokální těleso má přes šedesát členů z celé České republiky. Sjíždí se pětkrát do roka. Pořádají pěvecká soustředění, která se uskutečňují asi jednou za dva až tři měsíce. Je vybráno místo, kde se soustředění uskuteční a sbor se sjede na místo určení. Zkouší se skladby, které si každý člen předem pečlivě nastuduje, aby znal text a hudební linku. Stálými sbormistry *Bohemiachoru* jsou Jan Staněk z Liberce, pedagog TUL a Libor Sládek z Prahy. Sbor však spolupracuje i s jinými sbormistry se zaměřením na určitý hudební žánr (baroko, renesance, jazz, spirituály aj.), rozmanitost hudební produkce je jejich hlavní ideou. Na svá soustředění si zvou vynikající sbormistry a ti pak pracují se zpěváky a formují sbor k poučené interpretaci těchto žánrů. Během patnáctileté historie se před sborem vystřídalo slušné množství českých a zahraničních sbormistrů. Patří mezi ně například prof. Jiří Kolář, Jan Maria Dobrodinský, Helmuth Steger (SRN), Agnes Kauer (SRN), Jiří Kratochvíl (USA), Ján Glos (SR), Luboš Krtička, Lumír Pivovarský, Vladimír Petržilka, Roman Válek, Zdeněk Lukáš, Robert Hugo, Lubomír Mátl, Milan Uherek, David Beavan (GB), Jan Míšek, Dan Kalousek aj.

Bohemiachor prosperuje, v roce 1997 dosáhl svého prvního úspěchu. Na svém turné se sbor zúčastnil 50. ročníku prestižního Festivalu sborové tvorby v *Llangollenu (Wales)* ve Velké Británii. Zde získal ve vydatné mezinárodní konkurenci 1. místo v kategorii velkých smíšených sborů. Zařadil se tím mezi čtyři sborová tělesa v soutěži *Choir of the World at Llangollen 1997*. Místní pořadatele tehdy doslova šokovala informace, že vítězný sbor se schází jen pětkrát ročně. Mysleli si, že jde o chybu v překladu, a proto se přeptali Jana Staňka, který jim tuto skutečnost potvrdil.

Sbor to velmi příjemně namotivovalo a od té doby se prezentoval na různých českých i evropských soutěžích, přestože soutěžení není jeho hlavním cílem. Například v roce 1996 se účastnil přehlídky sborové tvorby v Jihlavě, několikrát na Pražských dnech sborového zpěvu (např. z roku 2002 – zlaté pásmo a zvláštní cena za interpretaci lidové písně). Se svými kmenovými sbormistry také dosáhli důležitého úspěchu v roce 2004 na Sborové olympiádě v německých Brémách. Získali zde stříbrnou medaili a v bodovém hodnocení jen těsně skončili třetí za dalším stříbrným medailistou, sborem z Číny. Sbor, který vznikl pro zábavu a potěšení amatérských zpěváků, dosáhl takovýchto obdivuhodných úspěchů.

Repertoár tohoto neobvyklého pěveckého tělesa se pyšní bohatostí skladeb rozličných žánrů. Jsou to skladby starých mistrů, sborová tvorba současných autorů, spirituály i úpravy lidových písní a jazz, ruská duchovní hudba i současné skladby z jižní Afriky.

Sbor také natočil CD. Jedna z prvních nahrávek sboru byla natočena v létě roku 1997 ve studiu Českého rozhlasu v Ústí nad Labem. CD s názvem *Místo na Zemi*, které bylo vydáno na vlastní náklady, nabízí pohled právě na repertoárový profil.

Obsahuje skladby *Antona Brucknera*, *Felixe Mendelssohna – Bartholdy*, *Zdenka Lukáše*, *Jana Nováka*, *Bohuslava Martinů*, *Ivana Hrušovského*, *Anderse Nyberga* (*Freedom is coming*), *Elaine Hanson* (*Praise, praise, praise the Lord*), *slováckou lidovou píseň v úpravě Josefa Pančíka* (*Okolo Hradišča*) a *anonym Santo, santo*. Některé skladby byly ve Zpěvníku festivalu *Bohemia cantat* v roce 1993.

V roce 2000 sbor natočil v Hudební síni konzervatoře v Pardubicích kompozici *Missa Kenya* pro varhany, hornu, tenorové sólo a sbor amerického skladatele *Paula Baslera*, latinskou mši s motivy africké křesťanské hudby. V roce 2001 pak v Uničově *Chichesterské žalmy Leonarda Bernsteina*. Tyto nahrávky však zatím nevyšly.³

³ www.bohemiachor.sbor.cz/cz/skladby.php [online]. 1994 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <www.bohemiachor.cz>.

3. VLIV FESTIVALU NA OSOBNOST UČITELE

3.1. MNOHOSTRANNÝ A JEDNOSTRANNÝ VÝVOJ OSOBNOSTI UČITELE

Mnohostrannost či jednostrannost osobnosti učitele je důležitým hlediskem pro vyjádření psychologických rozdílů mezi lidmi.

Z životních zkušeností jsme poznali, že život dospělého či mladistvého člověka může být zaměřen pouze na jednu oblast – na sport, zaměstnání, péči o domácnost nebo na pasivní způsob života. Vyvolávají pocit, jakoby měli jediný druh schopností. V některých případech může být jednostrannost prospěšná. Díky ní dosáhneme skvělých výsledků, úspěchů, obdivu našeho okolí s tím spjatého sebehodnocení. V jiných případech je jednostrannost cítěna jako nedostatek: neprospěch v jiných předmětech, než o které se zajímá jeden z žáků; jednostranný člověk nemůže s ostatními komunikovat v takové míře; bývá odkázán na pomoc druhých; v mnoha směrech jim chybí širší rozhled a zkušenosti.

Mnohostranných lidí si vážíme a obdivujeme je. A tak je to i s mnohostrannými učiteli. Ti jsou u svých žáků velice oblíbeni, žáci s nimi rádi komunikují, naslouchají jejich radám, požadavkům a názorům. Platí to i s mnohostrannými rodiči, kteří jsou přínosem pro zdravý vývoj svých dětí. Samozřejmě je nežádoucí být natolik mnohostranný a mít tolik zájmů, abychom se nedokázali ani jednomu věnovat řádně a s dostatečnou kvalitou. U druhých vyvolává pocit „nesoustředěného“, případně „povrchního“.

„Idea mnohostranného vývoje osobnosti patří k významným humanistickým tradicím evropské kultury. Jednostrannost ve způsobu života a ve vývoji osobnosti se dříve nebo později ukazuje jako ochuzení jedince i jeho blízkých, zvláště dětí v jeho budoucí rodině.“⁴ ČÁP, 2007, s. 334

⁴ ČÁP, JAN, MAREŠ, JIŘÍ. *PSYCHOLOGIE PRO UČITELE*. DOMINIK DVOŘÁK; VLADIMÍR ZINDULKA; MICHAL RYDVAL. 1. vyd. PRAHA : PORTÁL, 2007. 334 s. ISBN 80-7178-463-X.

Z hlediska profese učitele je mnohostrannost velice cenná. Jednostranný pracovník se dostává do frustrující situace, pokud je nucen opustit svou profesi nebo změnit svůj způsob života.⁵

3.2. OVLIVŇOVÁNÍ KLIMATU TŘÍDY

Nabízí se otázka, zda je možné klima třídy promyšleně měnit pomocí intervenčních zásahů. Celosvětové zkušenosti prokazují, že je klima třídy možné ovlivňovat. Je k tomu však potřeba spolupráce všech aktérů – učitelů i žáků.

Jedním z postupů, vedoucích ke zlepšení klimatu třídy je promyšlení pedagogických metod. Zde je několik námětů:

- ⇒ *Vtahy mezi žáky ve třídě*: Učitel by se měl snažit, aby vzrůstala solidarita třídy a převažovala pozitivní orientace třídy. Při té příležitosti je vhodné organizovat i akce mimo třídu a mimo školu, aby se učitelé a žáci poznali v různých sociálních kontextech, než jen v pouhém vyučování. Učitel může do výuky zařazovat situace, kdy žáci musí spolupracovat a nikoli soutěžit. Zde se nabízí učení ve dvojicích a skupinové vyučování. Měl by také eliminovat projevy agrese, šikanování ve třídě apod.
- ⇒ *Zájem o průběh výuky*: Snažit se, aby bylo vyučování pro žáky zajímavější, zadávat žákům témata, která vedou k navazování kontaktů s dalšími lidmi (rodiči spolužáků, specialisty jednotlivých oborů aj.); uspokojovat u žáků potřebu sebeurčení, sebeuplatnění.
- ⇒ *Klid ve třídě*: Přestože někteří žáci vyrušují, většina z nich si přeje klid ke své práci na soustředění a řádné vykonání úkolu, pokud mají chuť k učení. Během vyučování může být veselo, ale učitel by měl rozeznat cílené rušení výuky.⁶

⁵ ČÁP, JAN, MAREŠ, JIŘÍ. *PSYCHOLOGIE PRO UČITELE*. DOMINIK DVOŘÁK; VLADIMÍR ZINDULKA; MICHAL RYDVAL. 1. vyd. PRAHA : PORTÁL, 2007. 333 – 334 s. ISBN 80-7178-463-X.

⁶ ČÁP, JAN, MAREŠ, JIŘÍ. *PSYCHOLOGIE PRO UČITELE*. DOMINIK DVOŘÁK; VLADIMÍR ZINDULKA; MICHAL RYDVAL. 1. vyd. PRAHA : PORTÁL, 2007. 577 – 578 s. ISBN 80-7178-463-X.

3.3. SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLY

Žák však nežije pouze v mikroklimatu „své třídy“ a v poslední době si to pedagogové i rodiče začínají uvědomovat. Žák se ve škole učí „skrytému kurikulu“. Zachycuje a odnáší si do života své životní zkušenosti, sociální zážitky ze styku s učiteli, vedením školy a spolužáky. Škola, která je schopna vytvořit příznivé sociální klima, je velkým přínosem pro rozvoj žákovy osobnosti. Proto je potřeba poznat fungování celého systému, seznámit se s klimatem celé školy, abychom mohli ozvláštnit a zlepšit její chod a díky tomu pomáhat žákům i učitelům v jejich práci.

4. SOUČASNOST FESTIVALU V ROCE 2008

4.1. OSOBNÍ ZKUŠENOSTI Z FESTIVALU

V srpnovém Liberci na konci letních prázdnin 21. – 24. 8. 2008 jsem se zúčastnila již 16. ročníku Mezinárodního sborového festivalu *Bohemia Cantat*. Byla mi nabídnuta práce manažerky v jednom z ateliérů mou kolegyní Irenou Zachovalovou, organizátorkou festivalu, ze sboru *Kvintus*, jehož členkou jsem již druhým rokem. Sborového festivalu jsem se zúčastnila prvně. Velice mne zaujal, přestože jsem nebyla v roli řadového zpěváka, ale v roli manažerky, jako jeden z pomocných článků při chodu festivalu. Práce manažera spočívá v přímém spojení s vybraným ateliérem. Každý ateliér má dva manažery, kteří se nejdříve účastní společné organizační schůzky zpravidla den před konáním festivalu, v našem případě ve středu 20. 8. 2008. Na této schůzce jsme dostali plakáty, programy, seznamy zpěváků, kteří se do daného ateliéru přihlásili. Získali jsme také další potřebné informace, jako jsou místa konání zkoušek, registrační poplatky apod. Ve čtvrtek každá dvojice manažerů čekala v Domě Kultury, až se všichni přihlášení zaregistrují. Od té doby jsme skupinu včetně sbormistra doprovázeli připraveným programem a byli jsme jim volně k dispozici při ateliérových zkouškách. Hlavním úkolem bylo přesné dodržování stanoveného časového harmonogramu včetně zajišťování případného drobného občerstvení.

Jako manažerka jsem se aktivně účastnila práce v Ateliéru č. 4. – *Musica Nova* pod vedením sbormistra a soudobého skladatele Martina Smolky. V průběhu festivalu jsem navštívila i několik dalších ateliérů. Stala jsem se svědkem přitažlivé a velice zajímavé práce ve workshopu. Byla to pro mne zcela nová zkušenost. Při ateliérových zkouškách se tvrdě pracuje na repertoáru, ale je to velice příjemná práce v pohodové atmosféře, ve které panuje dobrá nálada a člověk se nejednou ze srdce zasměje.

Byla jsem svědkem všech akcí s festivalem spojených. Dostala jsem se do styku s účastníky festivalu z našeho i z ostatních ateliérů. Vedla jsem s nimi rozhovory a interview, na základě kterých jsem ověřila své hypotézy. Velice mne nadchlo společné zpívání v Kulturním domě. Jelikož to bylo pro všechny účastníky

festivalu, sál byl naplněn zpěváky. Byl to úžasný zážitek zpívat v takovém počtu a také slyšet tolik mužských hlasů dohromady. Měla jsem zvláštní pocit vzájemné propojenosti s lidmi známými i neznámými, při kterém mě mrazilo v zádech.

4.2. PROGRAM FESTIVALU

Účastníci se před příjezdem na festival zaregistrují, zvolí si některý z ateliérů a nastudují svůj part, který mají dostupný na webových stránkách. Ve čtvrtek večer v hlavním sálu libereckého Domu Kultury, se koná zahájení festivalu, kde se představí dirigenti jednotlivých ateliérů, organizační tým festivalu. Zahájení dalšího ročníku festivalu *Bohemia cantat* proběhne zazpíváním stejnojmenné festivalové znělky – prvním společným zpěvem. Festivalová znělka *Signum*, byla napsána Zdeňkem Lukášem pro slavnostní příležitosti festivalu. Následně začíná první tříhodinová ateliérová zkouška, při které zpěváci pracují pod vedením pozvaných sbormistrů. Ti s nimi začnou pracovat na připraveném repertoáru.

Práce v ateliérech pokračuje i v dalších dvou dnech. Je hlavní náplní festivalu a probíhá dopoledne a odpoledne v tříhodinové až čtyřhodinové frekvenci. Každé ráno se koná v Domě Kultury společné zpívání pro účastníky festivalu všech ateliérů. Při společném zpěvu se nejdříve pod taktovkou jednoho ze sbormistrů zpěváci rozezpívají a následně nacvičí jednu skladbu ze *Zpěvníčku pro společný zpěv* (dále *Zpěvníček*), který všichni obdrželi při registraci. *Zpěvníček* obsahuje snadné sborové skladby a písně, které se postupně nacvičují se všemi přítomnými sbormistry. Každý nastuduje jednu až dvě písně, které se pak zpívají na závěrečném koncertě v Kulturním domě. V průběhu festivalu pro každý den vychází *Občasník*⁷, který informuje o průběhu festivalu.

Na festivalu se konají doprovodné kulturní akce pro veřejnost a jsou to především koncerty externích těles – pozvaných sborů, které se konají v kostelech či kulturních sálech. První festivalový koncert bylo možno navštívit v sále kulturního a společenského centra v Lidových sadech. Zde se prezentoval úvodním vystoupením pražský komorní sbor *Collegium 419* pod taktovkou Čenka Svobody, kde zazněla

⁷ Viz. Příloha č. 4

převážně renesanční a raně barokní hudba. Vokální pražská skupina *Oktet* mladých zpěváků zaujala posluchače interpretací jazzových, swingových a populárních melodií a černošských spirituálů. Koncert završil Italský soubor *NewDay Quartett*, který vznikl díky účasti na festivalu v minulých letech, kde se čtveřice italských zpěváků potkala. Zaujali výbornou rytmikou a humornou choreografií a zvukovými efekty. Druhý festivalový koncert zaměřený na duchovní hudbu se konal v sobotu v Kostele sv. Antonína Velikého na Sokolském náměstí. Zde účinkoval Ateliér 1 - *Gregoriánský chorál*, Ateliér 2 - *Musica antiqua*, Ateliér 5 - *Gospely a spirituály* a sbor *Collegium 419*.

Posledním festivalovým dnem je neděle. Jako před každým koncertem probíhá akustická zkouška v koncertním sále kulturního střediska v Liberci. Následně začíná slavnostní závěrečný koncert, jenž je vyvrcholením a zároveň ukončením ročníku *Bohemia cantat*. Koncert je zahájen sborovou znělkou festivalu *Signum*. Poté se představí všech šest ateliérů a předvedou své nastudované skladby publiku. Do vystoupení jsou zakomponované také písně ze společného zpěvu, které se všichni účastníci společně naučili při ranních zkouškách.

čtvrtek 21. 8. 2008

13:00 - 18:30	registrace účastníků v předsálí Domu kultury
15:00 - 20:00	ubytování - na internátě Zeyerova
16:00 - 24:00	ubytování - v tělocvičně ZŠ Barvířská ul.
17:00 - 18:30	večeře (Eurest)
18:30 - 19:30	zahájení festivalu a společné zpívání v Domě kultury
20:00 - 23:00	ateliérové zkoušky - dle rozpisu

pátek 22. 8. 2008

7:15 - 8:30	snídaně (internát Zeyerova)
8:30 - 10:00	dodatečná registrace pro opozdlé účastníky v Domě kultury
9:00 - 10:00	rozezpívání a společné zpívání v Domě kultury
10:30 - 13:00	ateliérové zkoušky - dle rozpisu
13:00 - 14:30	oběd (Eurest)
14:45 - 17:30	ateliérové zkoušky - dle rozpisu
17:00 - 19:00	večeře (Eurest)
19:00 - 20:30	1. festivalový koncert - KSC Lidové sady účinkují sbory Oktet, Collegium 419, NewDay Quartett (Itálie)
21:00 - 01:00	společenský večer pro účastníky v Domě kultury

sobota 23. 8. 2008

7:15 - 8:30	snídaně (internát Zeyerova)
9:00 - 10:00	rozezpívání a společné zpívání v Domě kultury
10:30 - 13:00	ateliérové zkoušky - dle rozpisu
12:45 - 14:15	oběd (Eurest)
14:00 - 18:00	ateliérové zkoušky - dle rozpisu
17:45 - 19:00	večeře (Eurest)
20:00 - 21:30	2. festivalový koncert - Kostel sv. Antonína Velikého - Sokolské nám. účinkují - Ateliér 1 - Gregoriánský chorál, Ateliér 2 - Musica antiqua, Ateliér 5 - Gospely a spirituály, Sbor Collegium 419

neděle 24. 8. 2008

6:45 - 8:00	snídaně (internát) + výdej balíčků
7:30 - 7:45	odjezdy autobusů z internátu Zeyerova do Domu kultury - dle rozpisu
8:00 - 10:00	rozezpívání a zvukové zkoušky v Domě kultury
10:30 - 13:00	Závěrečný festivalový koncert v Domě kultury účinkují všechny festivalové ateliéry
13:30	závěr festivalu - šťastnou cestu!

4.3. ATELIÉR 1 – GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

Gregoriánský chorál má zvláštní duchovní náboj. Je zpěvem mnichů (např. Benediktini), kteří zůstávali celý život v cele, aby se v mlčení, modlitbě, postu a práci stále více otevírali Bohu. Říká se, že Gregoriánský chorál je hudební napodobení ticha. Tato duchovní hudba se nezapisovala, ale tradovala se ústně, stejně jako lidová píseň. Proto měli mnichové velmi dobrou paměť.

Používá se zde mongolský a tibetský harmonický zpěv, který objevila Jill Purceová. Zpívá se bez slov pouze jeden tón, který se pak moduluje pomocí rezonujících dutin v ústech. Zesilují se harmonické tóny ve vztahu k tónu, který se zpívá. Lze pak slyšet v rámci jednoho zvuku i několik dalších zvuků. Pro zpěváky je to velmi zajímavá zkušenost, veliký zážitek mnohosti v jednotě.⁸

⁸ [Http://www.duchovnisetkani.cz/zdravi/gregoriansky-choral.asp](http://www.duchovnisetkani.cz/zdravi/gregoriansky-choral.asp) [online].

1999 [cit. 2009-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.duchovnisetkani.cz>>.

Díky tomu, že zpíváme jen jednu notu, přidají se i zpěváci, kteří jsou sami o sobě přesvědčeni, že nemají hudební sluch, ve zpěvu si nevěří nebo jsou dokonce falešní. Především lidé, kteří byli vždy zvyklí stát v pozadí se zavřenými ústy, což patří k jednomu z mnoha problémů pasivity naší společnosti, se cítí bezpečně a v psychické pohodě.

Docílíme nejen hlubokého zážitku pro lidi, kteří nikdy předtím nezpívali, ale platí to také pro profesionální hudebníky a zpěváky.

Tvrdí se, že pokud začneme harmonicky neboli alikvotně zpívat, naše tělo to okamžitě pozná a reaguje. Působí terapeuticky a léčivě. Zpěv Gregoriánského chorálu mnichovi stimuluje mozek a vestibulární aparát, dodává energii, uvolňuje hlasivky a tedy i emoční stav, dechovým cvičením reguluje a harmonizuje srdeční tep, krevní tlak atd. Například ve středověku byla průměrná délka života kvůli válkám, nemocem a chudobě jen něco přes třicet let. Ale jezuité a benediktini, kteří trávili většinu času zpíváním, se běžně dožívali sedmdesáti let. Nemůžeme zapomenout ani na roli, kterou zde sehrává prostor, obvykle kostelní, kde je výborná akustika a vzniklá frekvence zvuků „provibrovává“ celý náš organismus a to hlavně v oblasti srdce. Na podobném principu fungují meditace a zpívané Mantry, které jsou, jak je známo, také zdravotně velice prospěšné⁹.

4.3.1. Sbormistr: David Eben

Obr. 3

⁹ [Http://www.kludek.cz/weby/schola/html/cz/greg_chor.html](http://www.kludek.cz/weby/schola/html/cz/greg_chor.html) [online]. 2000 [cit. 2009-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.kludek.cz>>.

Interview s Davidem Ebenem:

1) Myslím, že pan David Eben je na festivalu poprvé, je to tak?

„No vlastně podruhé, protože loni jsem tady měl takové úvodní sezení. Bylo to úvodní zpívání, první večer na zahájení. Spočívá v tom, že jsme si kousíček zazpívali, ale pak jsem odjel. Tehdy jsme se právě domluvili na tom, že bychom zkusili udělat tento ateliér týkající se Gregoriánského chorálu, takže jsem tu.“

2) Podařilo se to a dokonce je to nejpočetnější ateliér.

„To ani nevím, ale nestěžuji si na nedostatek.“

3) Takže Vám ale mohu prozradit, že to byl ateliér, který byl okamžitě obsazen.

„To mě samozřejmě velice těší, hlavně kvůli Gregoriánskému chorálu.“

4) Na tomto festivalu jsou lidé soustředěni skutečně z celé republiky, z mnoha sborů a někdy je tady z některého i celá skupina. Jak se Vám tedy jeví práce s nimi? Je na ni alespoň znát, že jsou to lidé, kteří něco o zpěvu vědí či nikoli?

„Tak já musím říct, že to je akce podle mě zcela mimořádná. Vzhledem k tomu, že pořádám stáže také jaksí v různých zemích, tudíž srovnání trochu mám a zde je to opravdu mimořádné. Je pravda, že když jsem se dozvěděl, že bych měl mít asi 80 zpěváků v ateliéru, tak jsem se trochu lekl. Chorál je přeci jen většinou hudba menšího obsazení, i když samozřejmě chórová motlitba může být v menším počtu, ale když se zpívají nějaké složitější věci, tak jsou to většinou spíš skupinky menší.“

Musím říct, že jsem byl velmi překvapen, jak dobře lidé reagovali a repertoár, se tady nastudoval vlastně za dva dny. Podle mých zkušeností by se na něm jinde pracovalo s takovou podobnou skupinou asi týden. Opravdu ti lidé jsou velmi muzikální, jsou úžasně motivovaní a velmi dobře se mi s nimi pracovalo. Doufám, že si odnesou nějaký pocit z tohoto ateliéru, že je to hudba živá, která není nějakou muzeální entitou, ale která je živá, není snadná tedy, má své určité specifické věci, které interpret musí zvládnout. Jak je vidět, lidé, kteří jsou zvyklí

zpívat ve sboru a jsou vnímaví a motivovaní, tak se s tím vyrovnali nad mé očekávání rychle a velmi dobře. Velmi jsem si to užil.“¹⁰

4.4. ATELIÉR 2 – MUSICA ANTIQUA

V ateliéru Musica Antiqua se Čeněk Svoboda zaměřil na období renesance, období rozvoje vědy bádající o tomto světě, období Mikuláše Koperníka, Jana Keplera a G.Galilea. Člověk se snaží dotýkat poznání nejen vědou, ale také pomocí smyslů a rozumu. *„Umělec se stává zároveň i vědcem, aby mohl proniknout do podstaty, a je mu proto blízká vědecká analýza světa, jejíchž výsledků používá zpětně v umělecké tvorbě. Podstatou krásy je zobrazení krásy života a jeho harmonie, která je dána správnými proporcemi částí a jejich vztahy k celku.*“¹¹

V období renesance dosahuje svého vrcholného rozvoje vokální polyfonie, při níž vytváří skladbu dva, tři, čtyři i více samostatných hlasů. Uplatňuje se v ní renesanční touha po smyslové zvukovosti. Prvky jsou přebírány z Gregoriánského chorálu, světové hudby a také i z lidových popěvek¹². S vokální polyfonií jsme se mohli seznámit například ve skladbách především od španělského kněze Tomáše Luise de Victoria (1548 - 1611), Rolanda Lassuse (1529 - 1594), Claudia Monteverdiho (1567 - 1643), a Giovanniho Gabrieli (1553 - 1612).

V této době se v Itálii také začali objevovat madrigaly, malé tříhlasé skladby v italštině na světský text. Texty pojednávají o kráse k přírodě a pastýřské lásce. Vznikla pozoruhodná hudební forma – vrcholný madrigal. Jednalo se o skladbu pro 5 zpěváků na text v mateřštině (matricale), obvykle s pastýřskými motivy (mandrialis) a se světským obsahem (materiále). Texty k madrigalům si skladatelé obvykle psali sami, ale později se začali používat také sonety renesančních básníků.

¹⁰ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 1/2), 7. 1. 2009

¹¹ NAVRÁTIL, N. *Dějiny hudby*. Ostrava : Augustin Milata – nakladatelství SCHOLAFORUM, 1996. ISBN 80-244-0. s. 39.

¹² NAVRÁTIL, N. *Dějiny hudby*. Ostrava : Augustin Milata – nakladatelství SCHOLAFORUM, 1996. ISBN 80-244-0. s. 41.

autor: **Tomás Luis de Victoria**

skladba: **Kyrie dalla Missa Vidi speciosam**

Španělský kněz Tomáš Luis de Victoria (1548 - 1611), původem ze Sevilly, významnou část života pobýval v Římě, je jedním z nejvýznamnějších reprezentantů vokální polyfonie v její vrcholné podobě. Victoria oslovila duchovní hudba a věnoval se jí celý život, což nebylo v období madrigalů obvyklé. V roce 1587 opouští Řím a vrací se do španělského Madridu, kde získává místo dvorního skladatele Marie Španělské (matky Rudolfa II.) a jeho dílo se stává nejprodávanejším produktem mezi všemi žijícími skladateli.¹³

Jeho vrcholným dílem je geniální Stabat Mater (1591) pro soprán, sbor a orchestr. Jeho další skladby, jako například Gloria pro soprán, sbor a orchestr, byly ve svém výrazu světácky rozpustilé, plné bujného veselí, a proto mezi věřícími posluchači nedosáhlo žádoucího ohlasu. Jeho tvorba se zaměřuje později také na orchestrální.¹⁴ Missu Vidi speciosam komponuje v Madridu, a jako hudební materiál bere svůj vlastní motet z roku 1572. Zhudebňuje zde část starozákonní Písně písni.

autor: **Roland Lassus** (1529 - 1594)

skladba: **Sanctus dalla Missa Mon coeur se recommande**

Vlámský skladatel Rolland Lassus se dá považovat za nejvšestrannějšího hudebníka ve své době. Své skladby píše s lehkostí a grácií a je schopen obratně komponovat v nejrůznějších hudebních stylech. Vedle rozpustilých písniček dovedl psát i skvělé madrigaly na texty předních italských básníků té doby. Svým prýštivým talentem a počtem děl se podobal Wolfgangu Amadeu Mozartovi. Považuje se za nejproduktivnějšího skladatele všech dob a jeho schopnosti byly někdy považovány za nadpřirozené.

Čeněk Svoboda zvolil Sanctus z jeho mše, jež je komponována nad jeho vlastním pětihlasým milostným šansonem s typickým rysem pozdní renesance.

¹³ <http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php> : *Festival sborového zpěvu* [online]. 2008 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <www.bohemiacantat.cz>.

¹⁴ ŠAFAŘÍK, J. *Dějiny Hudby : III. díl.* [s.l.] : Jan Piszkievicz ve Věrovanech, 2006. 114 s. ISBN 80-86768-17-1.

autor: **Claudio Monteverdi** (1567 - 1643)

skladba: **Credo dalla Missa da cappella**

Po překotném vnitřním vývoji madrigal dorůstá svého vrcholu v díle Claudia Monteveriho. Z jeho tvorby sálá ušlechtilost a vytríbenost hudební formy. V jednom z jeho nádherných sonetů Torquata Tassa dostává Monteverdiho hudba křídla a jeho obrazy ožívají. „*Vidíme ptáky roztahovat v tichém ránu křídla, slyšíme zrychlený dech milenců, kteří se ušlechtilé loučí, možná navždy.*“ Použitím bolestných disonancí a chromatických kroků se umocňuje působivost jejich posledního loučení. Nicméně renesanční sonet se s přicházejícím barokem vytrácí a do madrigalů přicházejí vášnivé manýristické texty. Básník si v nich pohrává s dvojím významem francouzského slova „morire“, což znamená buď „zemřít“, nebo „dosáhnout vrcholu“.

Claudio Monteverdi je prvním evropským barokním skladatelem a mohli bychom s jistou nadsázkou dokonce říci, že barokní hudební jazyk svým dílem vynalezl. Spoluzakladatel divadla Na Provázku Miloš Štědroň je autorem malé monografie Monteveriho. Monteverdim se nechal inspirovat i český hudební skladatel Bohuslav Martinů.

Čeněk Svoboda vybral z posledního autorova zhudebnění mešního ordinária Credo, které spatřilo světlo světa až po autorově smrti, v pozůstalostní sbírce v roce 1650. Přestože je toto dílo již barokní, stále si svou formou udržuje starou tradici vokální polyfonie. Je psáno ve starém slohu, tzv. „in stile antico“.

autor: **Tomás Luis de Victoria**

skladba: **Agnus dalla Missa Salve Regina**

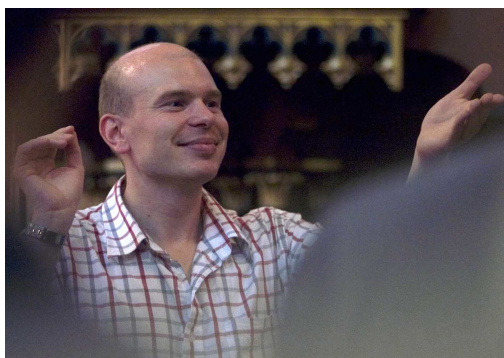
A vracíme se na závěr opět ke španělskému knězovi. Jeho vznešená Missa salve Regina rozděluje sbor na „andělský“ – výše položený a „sbor pozemšťanů“ – klasicky čtyřhlasý. Tomás Luis de Victoria je výjimečný tím, že veškerá jeho tvorba byla vydána v průběhu jeho života.

autor: **Giovanni Gabrieli** (1553 - 1612)

skladba: **Lieto Godea**

Benátský mistr potvrzuje fakt, o kterém jsem se zmiňovala již v historii sborových festivalů. Za hudbou Giovanniho Gabrieli chodili lidé do kostela jako na koncert, a je nutno zmínit, že „concertare“ znamená „soupeřit“. Tento výraz vznikl rovněž zde, když dva různé sbory spolu soupeřily a předháněly se ve společné skladbě nad okázalým prostorem benátského chrámu Svatého Marka. Právě tam bylo vynalezeno umění více sborů a Giovanni Gabrieli jej dovedl k dokonalosti.¹⁵

4.4.1. Sbormistr: Čeněk Svoboda

Obr. 4

Interview s Čěnkem Svobodou:

1) Také Čěňka Svobody jsem se zeptala, jací lidé se mu sešli v ateliéru.

„Sešli se mi báječní lidé a tam člověk vždycky trošku váhá, jaké skladby zvolit, aby se to za tři dny festivalu nastudovalo. Já s tím nemám žádné zkušenosti. Nevěděl jsem, jací lidé mi přijdou, ale potom ta spolupráce s nimi od začátku do konce byla báječná. To hezké na festivalu je, že lidé sem přijdou, protože to chtějí dělat a od začátku první zkoušky dávají najevo, že to chtějí, vydrží to, a jsou ochotni mockrát znova a znova zkoušet těžká místa. Když má člověk po ruce profesionální

¹⁵ [Http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php](http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php) : Festival sborového zpěvu [online]. 2008 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <www.bohemiacantat.cz>.

muzikanty nebo muzikanty, kteří už toho dost dokázali, tak toto zažívá spíše zřídka. Ten entuziasmus a ochota jít do toho naplno od začátku do konce, to je věc, která je typická pro Bohemia Cantat a velmi radostná pro sbormistra.“¹⁶

4.5.ATELIÉR 3 – MUSICA BOHEMICA

V tomto ateliéru byla věnována pozornost předním českým skladatelům. Jedním z nich byl Luboš Fišer (1935 – 1999), který nalézal inspiraci v obrazech Francisca de Goya, v dávné minulosti sumerských a chetitských textů, rytířské kultury a období renesance. Právě renesancí se nechal inspirovat ve skladbě pro smíšený sbor Róže (1977), která byla Markem Ivanovičem vybrána do repertoáru festivalu Bohemia Cantat¹⁷.

Návštěvníci festivalu se mohli seznámit s výběrem z cyklu Písně o Marii od českého skladatele Bohuslava Martinů (2890 – 1959) s velmi osobitou a rozmanitou tvorbou se schopností v objevování nových forem, barevností a složitou rytmikou. V jeho skladbách slyšíme jak dravost a dynamičnost, tak melodickou jemnou linku naznačující české a moravské lidové písně. Jeho tvorba je velmi osobitá a jedinečná.

Dále se Marko Ivanovič věnoval skladbám Stálá láska (z cyklu „Láska a smrt“) od Petra Ebena (1929 – 2007) známému hlavně v zahraničí díky své varhanní a sborové tvorbě, a významné tvorbě také pro děti (taneční hry, instrumentální a písňová tvorba) a poslední skladbou byl Requiem per coro od Zdeňka Lukáše (1928 – 2007). Jeho tvorba sahá od úprav prostých lidových písní až po tzv. Novou hudbu. Mezi sbory patří k oblíbeným skladatelům¹⁰.

¹⁶ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 1/2), 7. 1. 2009

¹⁷ [Http://www.musica.cz/fiser/indexcz.html](http://www.musica.cz/fiser/indexcz.html): Hudební informační středisko [online]. 1999. Dostupný z WWW: <www.musica.cz>.z

4.5.1. Sbormistr: Marko Ivanovič

Obr. 5

Interview s Markem Ivanovičem:

- 1) Třetí ateliér, Musiku Bohemiku převzal do své péče skladatel, dirigent a sbormistr Národního Divadla Marco Ivanovič. A jací lidé se sešli v tomto ateliéru?

„U mě v ateliéru byli lidé všech možných věkových kategorií od té nejmladší, dejme tomu studentů až po důchodce a o to to bylo zajímavější. Přepokládal jsem, že to složení asi bude pestré a tak jsem se snažil vybírat takový repertoár, ve kterém by se našli věci, jež oslovují různé věkové skupiny zpěváků a posluchačů.“

- 2) Ve Vašem ateliéru bylo předem určeno, že se budete zabývat třemi autory, tedy Lubošem Fišerem, Zdeňkem Lukášem a Petrem Ebenem?

„Luboše Fišera jsem zvolil já. Zdeněk Lukáš a Petr Eben byli na přání pořadatelů vzhledem k jejich nedávnému skonu a díky jejich výročí.“

- 3) Ráda bych se Vás zeptala na skladbu Róže od Luboše Fišera. Slyšela jsem ji v provedení VUSů (Vojenský umělecký soubor) na jejich CD k 60. výročí. Jednak mají ve výročním Almanachu napsáno, že s touto skladbou, kterou měli nastudovanou a zpívali ji v Americe měli obrovský úspěch. A navíc je tato skladba postavená kompletně na disharmonii. Jak je možné, že je tak oblíbená? Co na ní zpěváky a tedy i posluchače tolik přitahuje?

„Možná budu trochu drsný, ale je pravda, už jsem si mockrát ověřil, že české publikum obecně je silně konzervativní. Silně ve srovnání se všemi státy kolem. To je

možná důvod, proč dneska nejoblíbenějším sborovým autorem je Zdeněk Lukáš a proč jakoby je určitá obava využít disharmonie. Už je na světě sedmdesát let, ne-li déle, a na západě je považovaná za naprostou samozřejmost. Fišera považují opravdu za jednoho z nejvýraznějších našich českých skladatelů vedle Kabeláče, Bohuslava Martinů a Petra Ebena. Luboš Fišer patřil opravdu k jednomu z nejvýraznějších. Jeho vážná tvorba, je pro mě hudba velmi působivá.“

4) Na čem je jeho tvorba a tedy i skladba *Róže* postavená?

*„Především na výrazu, prostotě a strohosti. *Róže* je staroslověnský text a jemu šlo o vyjádření rustikální emoce bez nějakého sentimentu, proč ta růže uvadla, ta zbytečnost zmaru, která je vyjádřena takovým strohým až jakoby antickým způsobem.“¹⁸*

¹⁸ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 1/2), 7. 1. 2009

4.6. ATELIÉR 4 – MUSICA NOVA

V období těsně před druhou světovou válkou a během ní začala tvořit generace skladatelů českou Moderní hudbu. Jeden ze skladatelů *Moderní hudby* je Martin Smolka, který patří do nejmladší generace skladatelů, narozených až po druhé světové válce¹⁹. Složil a nastudoval přímo pro práci ve workshopu festivalu *Bohemia Cantat* jednotlivé *Etudy*. Netradiční hudební styl současnosti je založen na moderních sborových technikách jako je cluster, glissando, aleatorika, sonoristika aj. Každá *Etuda* byla na jedenu z těchto technik zaměřena. Byli cíleně vymyšleny tak, aby zpěvákům přiblížili moderní hudbu co nejzajímavěji a jakousi zábavnou formou.

V rámci práce v ateliéru *Musica Nova* si mohli účastníci workshopu zazpívat skladbu Olson od Terryho Rileye, zúčastnit se poslechů ukázek a nahlédnout do partitur soudobé světové hudby.

Většina z nás vnímá moderní hudbu jako něco nepochopitelného, zvláštního a nelibozvučného, ale pod vedením Martina Smolky můžeme proniknout do tajů této nepochopené hudby.

¹⁹ ŠAFARÍK, J. *Dějiny Hudby : III. díl.* [s.l.] : Jan Piskiewicz ve Věrovanech, 2006. 207 s. ISBN 80-86768-17-1.

4.6.1. Sbormistr: Martin Smolka

Obr. 6

Interview s Martinem Smolkou:

- 1) Martina Smolku, vedoucího ateliéru Musica Nova, si přiblížíme jako autora opery *Nagano*. Připravil celkem pět *Etud* a nutno přiznat jednu lepší než druhou. O co v tomto ateliéru podle Martina Smolky šlo?

„Ateliér se jmenuje Musica Nova. Pořadatelé si tedy přáli, aby se to týkalo nové soudobé hudby. Já mám takovou ctižádost v tomto českém prostředí, poněkud konzervativním, že jsem cítil určitou povinnost prezentovat to, co je skutečně aktuální zejména v západní soudobé hudbě. Čili to, co za posledních 50 let přinesl překotný vývoj různých inovací. Neminulo to ani vokální hudbu, kde došlo k velkému rozšíření zvukového repertoáru, čili už se nezpívá jen vokálním hudebním projevem, ale používají se nejmožnější i nejnemožnější způsoby vyjádření zvuku. Důležitým tématem dnešní vokální hudby je použití slova, barvy, rytmy slov a nejrozličnější řečové projevy.

Další důležitou inovací v soudobé hudbě je různý způsob zadání interpretům, jak vlastně číst noty. Je důležité, jak je hudba strukturována, do jakých forem je skládána. Tyto různé věci, které jsem teď vyjmenoval jsem se pokusil v takových krátkých a amatérům dostupných etudách prezentovat a procvičit.“

2) Kolik jste měl přihlášených zpěváků?

„Přišlo asi 30 pěvců a musím říct, že jsem měl velké štěstí, protože se přihlásili lidé na vysoké skoro profesionální úrovni. Pracoval jsem se zpěváky, kteří velmi pohotově četli noty, měli krásné hlasy a byli flexibilní.“

3) Věděli, co je čeká, když se do ateliéru přihlašovali?

„Měli informaci, kterou zveřejnili pořadatelé festivalu.“

4) Šli tam tedy z vlastního rozhodnutí. A zúčastnili se, aby se něčemu novému přiučili nebo ze zvědavosti? Poznal jste to na nich?

„Opravdu jsem se setkal s lidmi, kteří byli zvědaví, pružní a tvořiví.“

5) Jste tedy s prací v ateliéru spokojen?

„Já jsem velice spokojen, ano. Ta práce byla krásná a přinesla mnohem výraznější výsledky než jsem očekával. Připravil jsem totiž i jednu čtvrttónovou Etudu. Tu jsme na koncertě neprezentovali. Připravil jsem ji s tím, že to pravděpodobně vůbec nepůjde a ono to šlo a šlo to překvapivě dobře a ti lidé skutečně se sjednotili a zpívali mikrointervaly.“²⁰

²⁰ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 2/2), 14. 1. 2009

4.7.ATELIÉR 5 – GOSPELY A SPIRITUÁLY

Co označuje slovo spirituál? Je to duchovní hudba amerických černochoů, evangelium, neboli dobrá zpráva. Černoši byli do Ameriky kolem roku 1609 převezeni jako první otroci. Později existovalo abolicionistické hnutí, usilující o zrušení otroctví a zdůrazňovalo, že jsou si před Bohem všichni rovni. Měli by tedy se navzájem milovat a ne jeden druhého vlastnit.

Černoši chtěli přijmout víru, ale jejich bílí páni jim to zpočátku zakazovali, a tak se černoši scházeli tajně. Křesťanství je zaujalo hlavně z toho důvodu, že mluvilo o svobodě a rovnosti mezi lidmi, tudíž potlačovalo otroctví. Velmi se jim také líbilo, že lidé v kostelech zpívali a tím se vlastně modlili. Také jejich provedení, kdy kněz, tedy předzpěvák něco předzpívá a druzí to po něm opakuji. Nechali se inspirovat touto technikou a vymysleli si vlastní texty. Používají jakýsi „dialog“ mezi předzpěvákem a ostatními, unisono a protože měli zakázané bubny, tak doprovázeli zpěv tleskáním nebo dupáním. Tak z bílých kostelních žalmů vznikají spirituály. Černoši si při práci zpívali a svým zpěvem se pravidelně modlili. Ve spirituálech se odrážel jejich život a touha po svobodě. Zpívali nejen motlitby, ale také o tom, co je trápí a o čem sní. Existovali také spirituály, které sloužili jako tajný jazyk nebo jakýsi kód. Dávali rady a techniky, jak uniknout z otroctví, informace o různých úkrytech apod.

Spirituály se vyznačují tím, že nemají složitý text a sloky jsou proložené refrémem. Důvod je prostý. Černoši si zpívali při práci, tedy z paměti.

Když se v roce 1865 ruší otroctví, písně o svobodě ztrácí význam, ale dostávají se drobně poupravená na bělošská pódia²¹.

Co je tedy slovo gospel, nazývaný jako contemporary gospel? Contemporary znamená současný a v roce 1969 Edwin Hawkins vydal nahrávku tehdy starého a celkem neznámého baptistického žalmu nahraného s klavírem a tamburínou, spolu s basou a bicími. Docílil téměř rockového stylu a byla to dnes tak známá píseň Oh, Happy Day. Na koncertech bylo vyprodáno a úspěch se jen hrnul. Od té doby je celá

²¹ [Http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional](http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional) : Vývoj gospelu [online]. 2008 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <www.gospeltrain.cz>.

řada interpretů, u nás k nim patří například Eva Olmerová. Původní gospel se zpíval bez nástrojů, později s kytarou, klavírem a tamburínou a contemporary gospel je již doprovázen elektrickými nástroji s použitím aparatury a mikrofonů i pro zpěváka. Mění se tedy i technika zpěvu. Původně byl zpěvák nucen zpívat plným hlasem a nyní mu mikrofony umožňují hlasový projev zjemnit. Blíží se popovému zpěvu²².

Sbormistryně Zuzana Stirská vybrala pro práci v ateliéru titulní melodii z filmu *Sestra v akci*, *I Will Follow Him*, *Shine Your Light*, *Down In The River To Pray* a *O Freedom*. Tuto hudbu si jistě oblíbíte a věřte, že se vám dostane do vašich srdcí velmi snadno.

4.7.1. Sbormistryně: Zuzana Stirská

Obr. 7

Ale musím se ještě jednou vrátit na koncert v kostele sv. *Antonína Velikého*, kde se mimo jiné představil ateliér č. 5. Také *Gospely a spirituály* jsou na festivalu *Bohemia Cantat* tradičním ateliérem. Letos jej ovládla sice drobná, ale nepřehlédnutelná a hlavně nepřeslechnutelná Zuzana Stirská, známá svým ansamblem *Gospel Time*. Samozřejmě, že se sem hrnou také tradiční vyznavači tohoto žánru čili lidé nejen zapálení, ale přímo hořící, což paní Zuzaně nesmírně vyhovovalo.

²² [Http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional](http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional) : Vývoj gospelu [online]. 2008 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <www.gospeltrain.cz>.

4.8. ATELIÉR 6 – MUSICA MODERNICA (JAZZ)

„Jazz představoval nejen úžasnou hudbu, ale zároveň vyjadřoval smysl pro pravdu a dobro a ukazoval cestu, jak potěšit ducha a vzbudit na lidské tváři úsměv. Jazz byl příležitostí ocenit dovednost a zároveň využít intuice, stal se cestou k poznání, že existuje rozdíl mezi dobrem a zlem, poctivostí a zločinem, pravdou a lží. Jazz je síla, která přispívá k míru a porozumění mezi národy, a bez jazzu by byl náš svět mnohem tragičtějším místem²³.“ ROLLINS SONNY, 1996, 0 s.

Jazz vznikl uprostřed černošského obyvatelstva v Americe v New Orleans a do podvědomí lidí vešel až kolem roku 1917. Prvky jazzu se objevují v černošských písních při tanci, náboženských slavnostech, pracovních písních nebo v šamanských tancích, které člověka přiváděly do transu a dokázaly ho zbavit choroby. Jazz je směs bělošské a černošské kultury po propuštění černochů z otroctví. Vychází tedy z gospelů a spirituálů²⁴.

Jazz je nabytý energií, skýtá možnost improvizovat a nechat se vést rytmem. Člověka takový druh hudby láká k pohybu.

Zpěváci festivalu si měli možnost zazpívat pod vedením Luboše Hány skladby: Gloria od Boba Chilcota – část z jazzové mše Boba Chilcota s klavírním doprovodem. Klavírista má prostor pro vlastní jazzovou tvořivost.

Misty – Erroll Garner – (nejsou žádné informace o této skladbě)

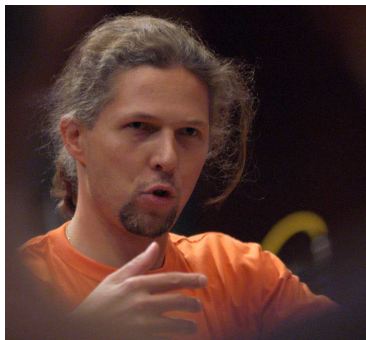
Jezdím bez nehod od Milana Chladila – velmi oblíbená a zábavná píseň

Zvony paní Lady Karneval – Vítězslav Hádl, Karel Svoboda – tři známé písně v jedné, upravené pro sbor (Nechte zvony znít, Zнала pana pána, Lady Karneval)

²³ SONNY ROLLINS. FORDHAM, John. *Jazz*. Markéta Cukrová, Petr Dobruška. Praha : Slovart, 1996. 0 s. ISBN 80-85871-99-8. Sonny Rollins

²⁴ ŠAFARÍK, J. *Dějiny Hudby : III. díl*. [s.l.] : Jan Piszkievicz ve Věrovanech, 2006. 207 s. ISBN 80-86768-17-1.

4.8.1. Sbormistr: Luboš Hána

Obr. 8

Interview s Lubošem Hánou:

1) Prozradíte mi, čím jste se v ateliéru ty tři dny zabývali?

„Ačkoli je ateliér pojmenován jako jazzový, tak jsme rozšířili název celého ateliéru na Musica Modernika (jazz), protože nevím, jestli přímo jazzová hudba vždy zaznívá. Jazzová hudba je dost složitá a asi bych si ani úplně netroufl pojmenovat, tak jsme tam dali tento název všeobjímající Musica Modernika. Tudíž se nejedná o písně nejen jazzové, ale také úpravy skladeb z éry swingové a širší populár.“

2) Kolik se ve Vašem ateliéru sešlo zpěváků?

„Sešlo se nás padesát pět což je úctyhodný počet vzhledem k tomu, že jazzová hudba se nemusí zpívat v až tak velkém zástupu. Nicméně aranže písní jsou napsané tak, že se větší počet hodí. Já jsem očekával, že na jazz přijdou především mladí lidé. Nicméně dnes je již jazz hudba všech generací a vzhledem k tomu, že ty naše zaranžované písně, které jsme zpívali jsou vlastně šlágry z šedesátých let. Myslím, že jsou zde pamětníci, kteří je zpívali jako dvacetiletí kluci a tím pádem je věkový průřez v ateliéru asi od patnácti do pamětníků šlágrů šedesátých let. Je tu tím pádem skvělá atmosféra, že ti staří tomuto stylu dávají rozvážnost a mladí naopak jiskru mládí.“²⁵

²⁵ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 2/2), 14. 1. 2009

4.9. ATELIÉR 7 - EUROPEAN YOUNG VOICE

Poprvé v historii festivalu Bohemia Cantat jsme mohli navštívit Mládežnický ateliér pod názvem *European Zouny Voice* určen tedy pro mládež ve věku 15 – 26 let. Zvuk a barva sboru mladých lidí je specifická.

Sbormistr Libor Sládek nastudoval výběr z rockového oratoria Eversmiling Liberty od dánských skladatelů Jense Johansena a Erlinga Kullberga. Oratorium vzniklo na motivy povstání Židů (Makabejští) proti syrským králům, které se odehrávalo ve 2. století př. n. l. Bylo zkomponováno v roce 1990 pro dva sólisty altu a tenoru, pěvecký sbor a orchestr ve složení bicích nástrojů, baskytary, kytary, kláves, smyčcových a dechových nástrojů. Je použito z libreta Thomase Morella z oratoria Georga Frídricha Händela – Juda Makabejský (1747) a hudba je zkomponována do moderního stylu, vyznačující se bohatou rytmikou a melodičností. Dochází zde ke kombinaci staré barokní hudební formy s moderními nástroji.

V Oratoriu se skrývá historický příběh o povstání Židů (Makabejští) proti syrským králům. Židé bojovali za národní samostatnost téměř čtyřicet let. Boj se odehrával ve 2. století př. n. l. V čele povstání stál legendární Juda Makabejský, syn Matatiáše a stal se nesmrtelným pro židovský národ díky svému úsilí o víru, svobodu a nezávislost.

Celé oratorium je poměrně rozsáhlé, má dvacetdva částí a je zhruba na hodinu, a proto bylo na festival vybráno jen několik částí tohoto oratoria²⁶.

²⁶ [Http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php](http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php) : Festival sborového zpěvu [online]. 2008 [cit. 2009-02-12]. Dostupný z WWW: <www.bohemiacantat.cz>.

4.9.1. Sbormistr: Libor Sládek

Obr. 9

Výčet všech ateliérů uzavírá Libor Sládek, který se ujal Mládežnického ateliéru a ke studiu v něm připravil výběr několika částí z rockového *Oratoria Eversmiling Liberty*. Nemohla to být lepší volba, jelikož před asi deseti lety Libor Sládek Oratorium nastudoval se zpěváky z celé Republiky a nahrál na kompaktní disk. K tomu dal právě podnět jeden z ročníků *Bohemia Cantat* dříve ještě v Havlíčkově Brodě. Tímto ovšem úloha Libora Sládka na festivalu nekončí. Už druhým rokem je jeho uměleckým ředitelem.

1) Jaký máte pocit z tohoto 16. ročníku?

„Vynikající. Tento rok byl k dispozici asi nejširší záběr hudby, kterou jsme tady měli od Gregoriánského chorálu po skutečně konec 20. století, odlišné přístupy jednotlivých sbormistrů a to není špatně, to je naopak žádoucí jev. No a samozřejmě také nadšení prakticky všichni zpěváci a sálání energie do obecnstva z pódia, to je asi to, při čem mě nejvíc mrazí v zádech.“

4.10. ORGANIZAČNÍ TÝM

Málokdo z těch čtyř set spokojených účastníků a jsou mezi nimi i hosté z Německa, Rakouska a Itálie si uvědomuje, kolik práce tu odvádí organizační štáb v čele s doktorem přírodních věd Zdeňkem Kadlasem.

Interview s RNDr. Zdeňkem Kadlasem:

1) Povězte mi, jak jste k tomuto těžkému břemeni přišel?

„Já jsem členem Libereckého Rosexu, jinak jsem externě vypomáhal v divadle, zpíval jsem i v muzikálu. Hudbě se zkrátka věnuji odmalička. Spoluorganizátory festivalu jsou liberecké sbory Kvintus a Rosex a z jejich řad nám také pomáhají spolupracovníci z organizačního výboru a desítky dalších spolupracovníků nejmenovaných, kteří zajišťují chod festivalu.“

2) Co se týká té finanční stránky, mohl byste nám připomenout alespoň ty hlavní sponzory?

„Již několik let se nám daří získávat granty pro tento festival. Přispělo Ministerstvo Kultury ČR, přispělo letos i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR na Mládežnický ateliér, který je součástí Bohemia Cantat, samozřejmě Liberecký kraj a Statutární město Liberec a také některé podnikatelské subjekty z regionů, zejména česká vodárenská společnost a společnost Termak.

Rád bych využil této příležitosti a všechny zpěváky, i ti kteří tady byli i ti, kteří o festivalu uvažují, rád pozval na příští ročník festivalu již sedmnáctý, který se uskuteční poslední srpnový víkend opět v Liberci“²⁷

Uměleckým ředitelem a dramaturgem festivalu je již zmíněný sbormistr Libor Sládek, který se stará o uměleckou stránku festivalu.

²⁷ Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad Slovo o hudbě: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (díl 2/2), 14. 1. 2009

Do organizačního štábu patří:

- ⇒ Tomáš Berdych (webdesign/programátor) – má na starosti vše co se týká webových stránek, komunikace účastníků, sbormistrů a dalších zúčastněných přes internet
- ⇒ Jiří Zenkl (grafik) – ostatní dotazy
- ⇒ Irena Zachovalová – ubytování na Internátu
- ⇒ Petr Gebouský – program festivalu, časový harmonogram apod.
- ⇒ Zdeněk Rychlík – komunikace v německém a anglickém jazyce
- ⇒ Petr Vlk a Jitka Zenklová – organizace hlavně při přípravách festivalu²⁸

4.11. SEZNAM HUDEBNÍCH UKÁZEK Z CD²⁹:

Ateliér 1: Gregoriánský chorál	1. Lux Vera Lucis	3:28
	2. Psalmus alleluaticus	2:12
	3. Surrexit Christus hodie	1:50
	4. Tempus quadragesimae	1:22
	5. Et valde mane	2:38
Ateliér 2: Musika Antiqua	6. Claudio Monteverdi – Credo dalla Missa da capella	6:30
	7. Tomás Luis de Victoria – Agnus dalla Missa Salve Regina	3:16
	8. Giovanni Gabrieli – Lieto Godea	3:18
Ateliér 3: Musika Bohemika	9. Bohuslav Martinů – Stála panenka Maria z cyklu Písně o Marii	2:08
	10. Petr Eben – Stálá láska z cyklu Láska a smrt	2:03
	11. Luboš Fišer – Róže	5:07
	12. Zdeněk Lukáš–Requiem per coro místo – Lacrymosa	2:43

²⁸ [Http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php](http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php) : Festival sborového zpěvu [online]. 2008 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <www.bohemiacantat.cz>.

²⁹ Viz. Příloha č. 2

		2:08
		3:35
Ateliér 4:		
Musika	13. – 17. Pět etud pro smíšený sbor:	3:25
Nova		2:57
		1:45
Ateliér 5:	18. Arr. Zuzana Stírká – Shine Your light	5:13
Gospely a spirituály	19. Down In The River To Pray	2:20
	20. Spirituál – I Will Follow Him	5:35
	21. Bob Chilcott - Gloria	2:43
Ateliér 6:	22. Erroll Garner, arr.: Russ Robinson - Misty	2:33
Musika	23. Milan Chladil, arr.: Luboš Hána – Jezdím bez nehod	3:15
Modernika	24. Vítězslav Hádl, Karel Svoboda, arr.: L. Hána – Zvony paní Lady Karneval	4:38
	25. Mourn	5:57
	26. Disdainful Of Danger	1:06
Ateliér 7:	Jens Johansen a Erling	
Mládežnický ateliér	Kullberg – Eversmiling	3:04
	Liberty – výběr:	
	27. Allen Is the Roe	3:04
	28. Zion Now Her Head Stall Raise	3:15
	29. Ah, Wretched Izrael	3:35
	30. Zdeněk Lukáš – Signum	0:55
	31. M. Strokin – S nami Bog	1:18
	32. Gordon Zouny - Alleluja	2:03
Společné	32. lidová – Tancuj	2:21
	33. spirituál – Michael, Row The Boat Ashore	2:00
	34. O. Soukup, G. Osvaldová – Láska je láska	2:16

4.12. UKÁZKA PRÁCE V ATELIÉRU Č. 4 – MUSIKA NOVA

Jak jsem již zmínila, jedná se o pět Etud, které Martin Smolka složil pro Bohemia Cantat. Napsal je tak, aby každá z nich nastínila nějakou problematiku typickou pro Novou hudbu.

- 1) Interdeterminanty
- 2) Alcatorka
- 3) Barvy a rytmy slov
- 4) Klanyfarben melodie
- 5) Glisanda

Tzv. Indeterminancy znamená neurčenost. Nejužívanější typ neurčenosti je např. tzv. time brackets – začátek tónu je vymezen časovým rozmezím ve vteřinách (např. 1'00''- 1'20''), konec jiným podobným rozmezím. Interpret sám volí, kdy začne zpívat a jak dlouhý tón.

Součástí práce v ateliéru byl poslech nahrávek sborových skladeb k dané problematice, které jsou jinak nedostupné. Díky nim měli zpěváci možnost si lépe představit, co se po nich požaduje. Noty nediktují úplně vše jako u staré hudby, ale v něčem nedávají prostor na vlastní pojetí. Jedna ze skladeb byla k problematice dynamiky, která je u tohoto druhu hudby velmi důležitá. Je velice jemná. Pracujeme s tichem, šumy a zvuky, které jsou speciálně tvořeny pomocí úst (mlaskání, pískání aj.) a končetinami (tlučení, tleskání, luskání apod.)

4.12.1. Nácvi I. Etudy:

V notách máme, na jeden dech „Rrrrr“. Všichni se nadechneme hlubokým nádechem a rozkmitáme jazyk na konsonant „r“ fortissimem. Každý vrčí tak dlouho, dokud mu vystačí dech. Každý zpěvák bude končit v jinou chvíli až do posledního hlasu.

Na ukázání sbormistra následuje asi třicetisekundový interval ticha, do kterého každý vyloudí jeden zvuk „pšššt“, „št“, „pssst“, „pst“, „ssst“ aj., je možné i tyto zvuky rozdělit mezi jednotlivé hlasy. Délka a důraz sykavek závisí na každém zpěvákovi. Snažíme se překonat monotónnost mluvy a vydáváme zvuky v různých výškách s rozmanitou melodií hlasu. Jde o velmi jemné šelesti, které jsou i pro profesionálního muzikanta těžké. V rámci volnosti je důležitá disciplína sboru, aby každý vydal opravdu jen jeden zvuk.

Vyčerněný obdélník značí cluster, hrozen tónů. Nasadíme každý nějaký tón a přejdeme do indiánského pokřiku. Držíme na jeden dech vokál „ů“ a jemně si pleskáme prsty přes ústa jako to dělají indiáni.

Následující skleněný hrozen v notách značí opět asi půlminutový interval povzdechů. Částečně jsou vysvětlené v notách, částečně bychom do těchto projevů měli vložit své herecké i hudební cítění. Máme možnost si s touto skladbou pohrát, dát ji ten správný výraz, glissando, crescendo a decrescendo.

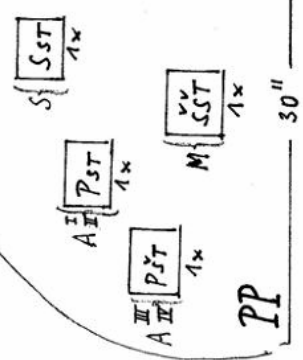
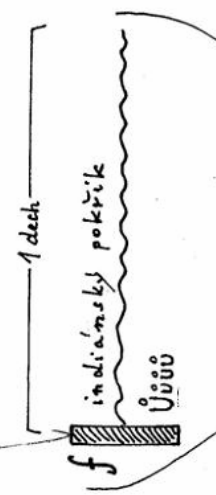
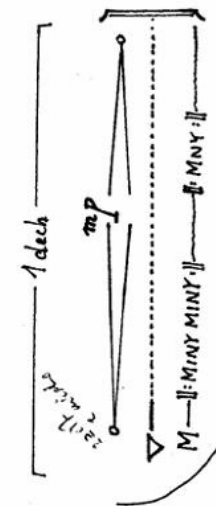
Posledním úsekem je brumendo, které nasadíme všichni společně a rozpoehybujeme na „mini mini mini mini...“ Soustředíme se na dynamiku. Začínáme z úplného pianissima do mezzopiana a opět se ztrácíme v pianissimu až do ticha.

Indische ...
 10. April wie ...
 10. April wie ...

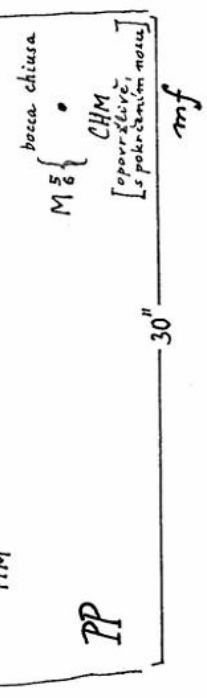
I.
 10. April wie ...
 10. April wie ...

10. April wie ...
 10. April wie ...

tutti { ff RRRRR

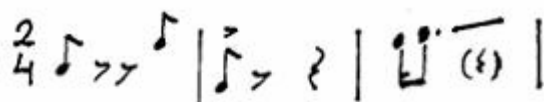
10. April wie ...

10. April wie ...

4.12.2. Nácvič III. Etudy:

Práce s otázkami, s jejich melodií, se způsoby, jakými se dá říct, práce s dynamikou (stále stejnou, crescendo, decrescendo) – „Haló, kdo je tam?“ a „Tam je kdo, haló?“

Tam je kdo !? Halóó ?!

Tam je kdo !? Halóó ?!

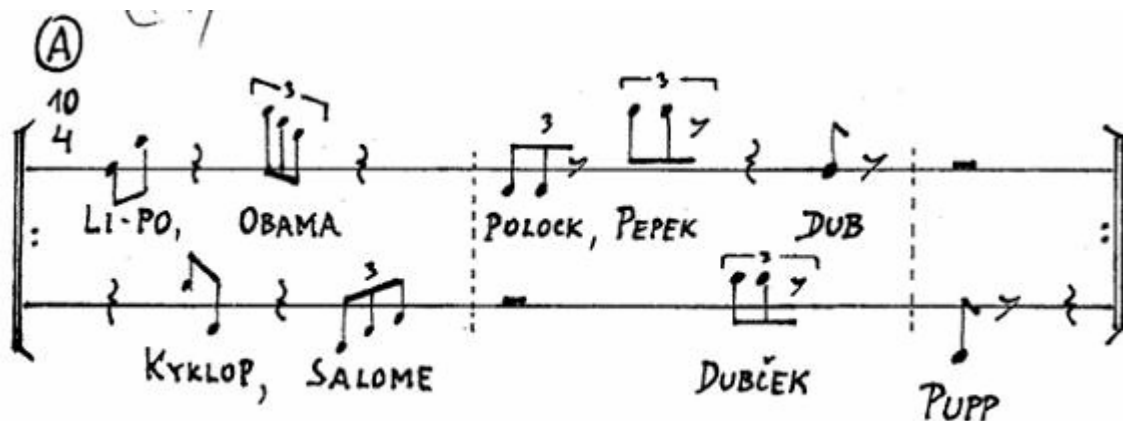
Tam je kdo !?

Část A:

Důraz na správnou a pečlivou artikulaci, mluvení šeptem, zvláštní pozornost věnujeme na obouretné konsonanty „p“ a „b“ (rty o sebe jakoby tleskají).

Nácvič horní linky, kterou zpívají dámy a spodní linky, zpívaná pány. Opakuje se 4x a poté si dámy s pány linky vymění.

Melodie kopíruje rozvrstvení not na lince. „Obama“ je triola a je položená výrazně výš než „Lipo“. Intonačně se pohybujeme hlasem výš a polohlasem s důrazem na artikulaci. Při nácvič je prvotní hudební kvalita jazyka a jeho rytmus.

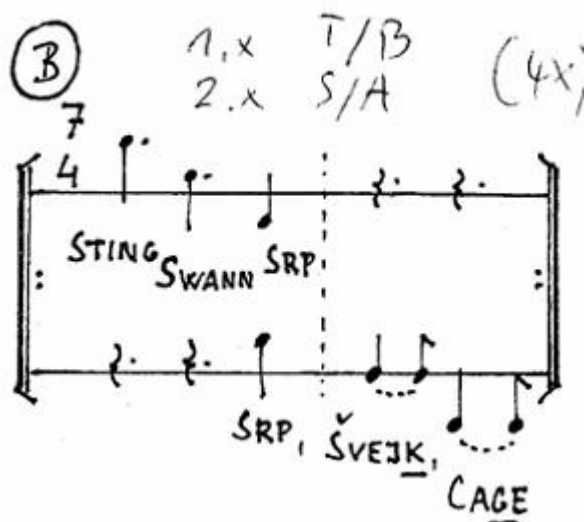

Část B:

Nácvik swingového rytmu a tentokrát se soustředíme na výslovnost počátečních sykavek „s“, „š“, „c“, poté prvních slabik „sti-“, „swa-“, „srp,“, a „srp, šve-“, a nakonec pregnantní artikulace jednoslabičných slov – „sting, swann, srp“ a „srp, švej_k, [kejč]“.

Melodie je klesavá, napodobuje notový zápis přestože se přímo nezpívá.

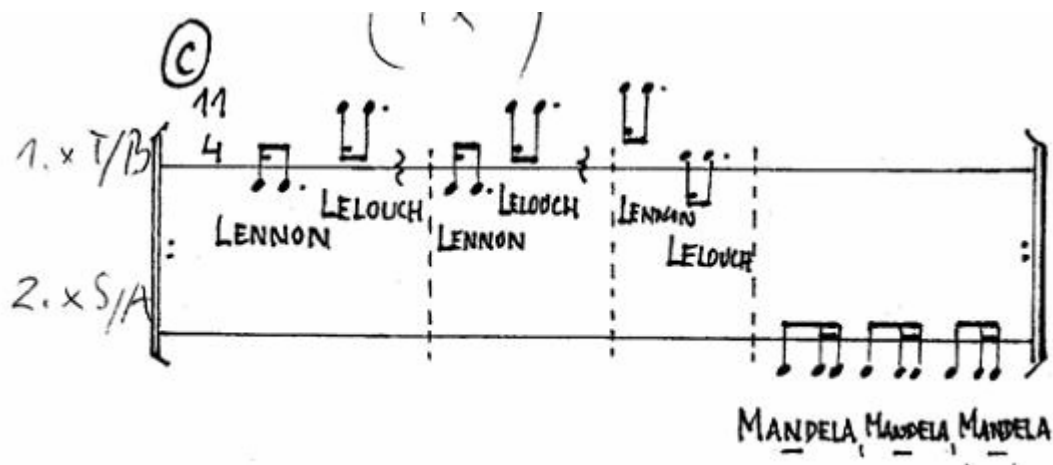
Opět jednu linku zpívají muži a druhou dámy se vzájemnou výměnou.

Část C:

V této části se věnujeme tečkovanému rytmu a jakési měnící se houpavé melodii. „Lennon, Lenouch” zpíváme ve falzetu. Úplně jako Jip a Dejl, představte si, jak mluvili. Všichni znáte Lenuše, může to být lehká misterie.

Na první slabiky – “Le” dáváme velké důrazy, používáme bránici, musí se nám hýbat břicho.

Část D:

½ Sopránu	1. linka
½ Sopránu	2. linka
Alt	3. linka
Tenor	4. linka
Bas	5. linka

Cvičení zaměřené na výslovnost sykavek ve dlouhých slovech jako je: „Sisyfos, Sofokles, Sozanský, Saskia, Šebestová, Saint-Saëns, Saxana, Lasica, Schwitters“.

Proces zkracování slov:

1. repetice – pregnantní vyslovování celých slov
2. repetice – akcent na první slabice, zbytek slova ozvěna
3. repetice – akcent na první slabice, zbytek slova téměř neslyšitelný
4. repetice – akcent na první slabice, zbytek slova neslyšitelný

Akcent na první slabice každou repeticí nabývá na síle.

① 10 4 3 (4x)

SISIFOS

SOFOKLES

SASKIA

SOZANSKY

SAINT-SAËNS

SAXANA

SEBESTOVA'

SAXANA

LASICA

LASICA

SCHWITTERS

SCHWITTERS

SCHWITTERS

5. TESTOVÁNÍ HYPOTÉZY

5.1. ZÍSKÁVÁNÍ EMPIRICKÝCH DAT

Prokázání pravdivosti či nepravdivosti hypotéz provádím na základě shromažďování dat, jejich třídění, zpracování a vyhodnocení. Potřebná data jsem získala empirickými metodami, tedy osobním pozorováním a rozhovory.

Nebylo možné provést rozhovor se všemi účastníky. Pro výběr oslovených jedinců jsem zvolila různé věkové kategorie a účastníky různých ateliérů. Ze sedmi jsem vybrala čtyři ateliéry. Mládežnický ateliér, s čerstvou vazbou na školu a věkové blízkosti; ateliér Musica Nova, ve kterém jsem působila jako manažerka; Musica Antiqua a Musica Modernika pro jejich ochotu poskytnout informace. Abych získala spolehlivé výsledky, podařilo se mi oslovit z celkového počtu pěti set účastníků celkem osmdesát respondentů. Bylo ochotno mi poskytnout rozhovor a sdělit potřebné informace třicet čtyři respondentů.

Snažila jsem dokázat hypotézu s co největší přesností. Je třeba konstatovat, že empirický důkaz rozhovor nemůže v podstatě nikdy hypotézu jednoznačně a definitivně dokázat. Lze však říci, že zpracované podklady zdůvodňuje její přijetí.

Protože je hypotéza pomocí empirických metod potvrzena, stává se zobecněním, zásadou, které lze doporučit k praktickému využití.

5.2. ZVOLENÉ METODY ZPRACOVÁNÍ DAT

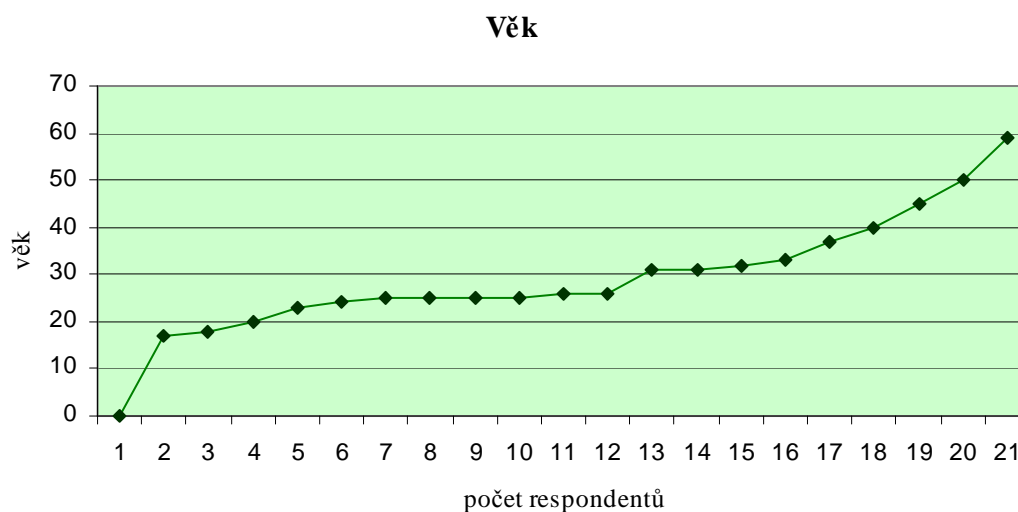
Pro ověření hypotéz jsem volila kombinaci dvou výzkumů. Klasického výzkumu kvantitativního a převážně kvalitativně orientovaného výzkumu, který zdůrazňuje subjektivní aspekty jednání lidí. Převažuje kvalitativní, protože jsem ho pro ověření mnou stanovených hypotéz považovala za vhodnější. Lépe v sobě odráží porozumění smyslu cílu výzkumu, jedinečnost podobných akcí jako je tento festival a vcítění se do nastíněné problematiky.

5.3. STATISTIKY A GRAFY

Shromážděné informace na základě rozhovorů s účastníky festivalu.

Celkem: 34 respondentů

1) Věk:

Graf 1

Graf 1 ukazuje, že festival navštěvují lidé všech věkových kategorií od studentských sedmnácti až šestadvaceti let, přes ženy a muže kolem čtyřicítky. Nejstaršímu účastníkovi v mém vzorku je padesát devět let.

- 13 respondentů svůj věk neuvedlo.

2) Pohlaví:

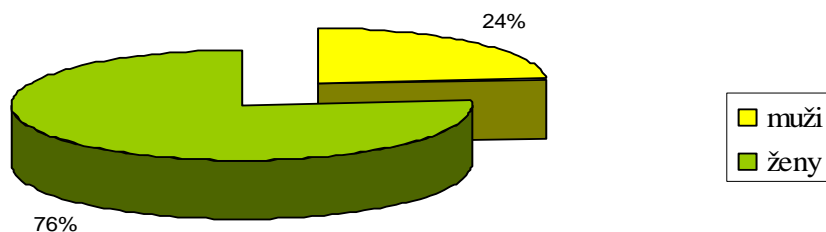
Tabulka č. 1

Pohlaví účastníka	muži	ženy
Počet účastníků	8	26

Tabulka uvádí rozdělení účastníků festivalu dle pohlaví. Můžeme z ní pozorovat, že zastoupení žen bylo ve sledovaném vzorku větší. Poměr žen a mužů

odpovídá poměru mužských a ženských hlasů ve sboru. Mezi dotazovanými muži nebyl žádný učitel.

Pohlaví respondentů

Graf 2

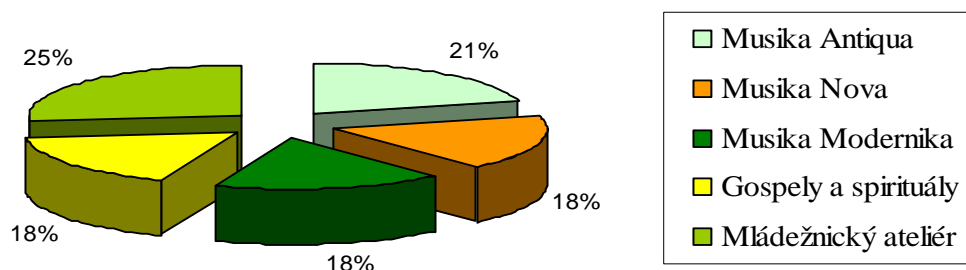
3) Návštěvnost ateliérů dotazovaných respondentů

Tabulka č. 2

Ateliér	Musika Antiqua	Musika Nova	Musika Modernika	Gospely a spirituály	Mládežnický ateliér
Počet účastníků	7	6	6	6	9

Při rozhovorech jsem se snažila o vyváženost počtu respondentů vybíraných z každého ateliéru. Letos byl v největším zastoupení zpěváků Ateliér č. 2 – Musika Antiqua, ve kterém zpívalo přes 80 pěvců. Přes 70 účastníků bylo také v Ateliéru č. 1 – Gregoriánský chorál a v Ateliéru č. 5 – Gospely a spirituály.

Návštěvnost ateliérů

Graf 3

4) Jste spokojen/a s nabídkou ateliérů?

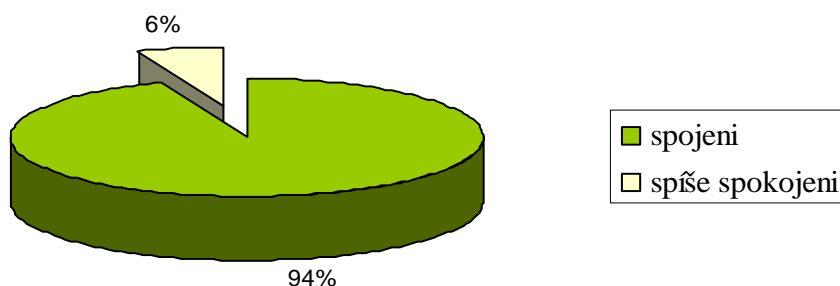
Tabulka č. 3

Alternativa	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Počet respondentů	32	2	0	0

Téměř všichni respondenti byli s nabídkou ateliérů naprosto spokojeni. Mnoho z nich v rozhovorech uvedli, že výběr jednoho ateliéru z takové kvalitní a zajímavé nabídky je velmi těžký. Někteří dokonce zmínili, že by se nejraději účastnili několika ateliérů zároveň. V mém výzkumu žádný z respondentů nebyl nespokojen.

Na festivalu jde skutečně o velmi dobrý průřez mnoha hudebních žánrů se špičkovými sbormistry. Letos byla nabídka ateliérů jednou z nejpestřejších v historii. Mezi netradiční ateliéry patřil Mládežnický ateliér a Musika Nova. Ale protože je nabídka ateliérů každý rok jiná, zvou se různí sbormistři, je každý rok co nabídnout.

Spokojenost s výběrem ateliérů

Graf 4

Odpovědi respondentů:

- Ano 32
 - ⇒ Byla velmi široká a pestrá
 - ⇒ Letos to bylo opravdu nabitě, že jsem skoro nevěděla kam.
 - ⇒ Vždy bych jela na více zároveň...
 - ⇒ Kdyby to šlo, klidně bych zpíval všude.
 - ⇒ Dokonce se špatně vybírá, potřebovala bych se naklonovat...
 - ⇒ Myslím, že jde o dobrý průřez a je z čeho vybírat.
 - ⇒ Každý si mohl vybrat, co mu nejvíc sedělo.
 - ⇒ Letos byla velmi pestrá, myslím že je vyhovující.
 - ⇒ Zatím jsem si pokaždé vybral ke své spokojenosti. 2
 - ⇒ Každý najde v široké nabídce něco, co ho zaujme.
 - ⇒ Je rozhodně zajímavá.
- Spíše ano 2
 - ⇒ Pokud by se ještě dala rozšířit, rozšiřovala bych.

⇒ Zatím jsem si vždycky vybrala, zajímala by mne trochu více náročnější témata z oblasti klasické vážné hudby (je-li to ovšem realizovatelné).

- Ne 0

5) Pokud se účastníte opakovaně, podle čeho si vybíráte ateliér, který navštívíte?

Tabulka č. 4

Alternativa	osobnost sbormistra	hudební žánr	repertoár	odlišnost od ostatních	momentální nálada	neuveďlo
Počet hlasů	20	19	11	2	2	2

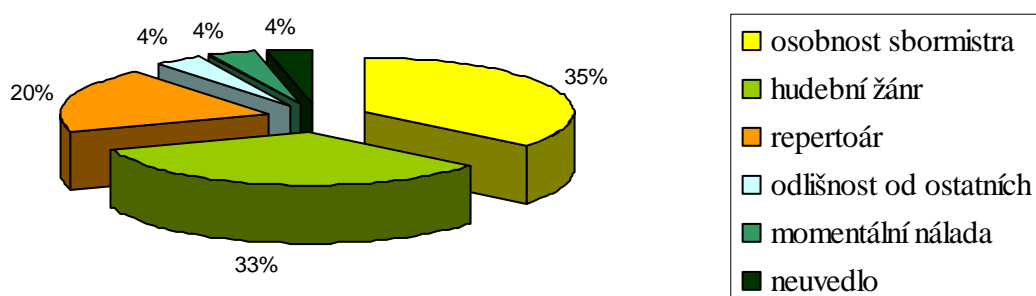
Respondenti si nejčastěji ateliér volí podle osobnosti sbormistra, zda jim je sympatický nebo ho znají z médií. Svou roli také hraje jeho národnost, pokud jsou někteří slabší v cizích jazycích. Podle slov jednoho z účastníků musí být jeho prioritou nabídnout zpěvákům ve sboru nový prožitek dobré a zábavné hudby a výsledně skvělý pocit z „dobře vykonané práce“. Neměl by to být člověk, který chce prezentovat sebe prostřednictvím sboru.

Hudební žánr je také velice důležitý ve volbě ateliéru. Někteří respondenti uvedli, že volí žánr, který nikdy nezpívali a chtěli by si ho vyzkoušet. Jiní si naopak vybírají právě to, co jim je nejbližší a co dobře znají. Skupina zpěváků z altu volí renesanci, kde není alt pouze hudební výplní melodie.

Na třetím místě je repertoár, který je také očima účastníků neodmyslitelným článkem ve výběru. Zde hraje svou roli zajímavost a netradičnost skladeb. Lidé si rádi zazpívají něco nového a nebo naopak i velmi tradičního. Někteří volí spíše menší formy skladeb, ne jedno souvislé dílo. Učitelé často uváděli repertoár, který mohou použít ve svých sborech.

Většina respondentů si vybírá z více hledisek než jen z jednoho. Proto jsem v tabulce uvedla počet hlasů každého z nich.

Výběr ateliérů

Graf 5

Odpovědi respondentů:

- podle repertoáru
- žánru (2)
 - ⇒ Druh hudby, který se mi líbí či mě láká.
- sbormistra a žánru (10)
 - ⇒ Většinou podle žánru – v renesanci není alt pouze hudební výplní melodie. Vím, že to bude náročné a těším se na to. Jistou roli při výběru by mohl hrát i „dirigent“.
 - ⇒ Podle hudby a podle dirigenta. Sladuji výběr s partnerem, takže je to možná trošku kompromis, chceme totiž být v jednom ateliéru.
 - ⇒ Většinou podle hudby, co se mi líbí, párkrát jsem vybírala podle dirigenta, protože s cizinci bych asi měla problém, jazyky nejsou mou silnou stránkou
 - ⇒ Jsem sice poprvé ale vybírala jsem si podle hudby, která je mi nejbližší. Také sbormistr mi byl podle fotky sympatický. Příští rok budu asi také vybírat hlavně podle sbormistra, protože jsem je tento rok viděla nejen na fotce.

- sbormistra a repertoáru (5)
 - ⇒ zajímavého repertoáru – něco, nového, netradičního, nebo i velmi tradičního. Někdy podle sbormistra.
 - ⇒ Spíše citově, někdy podle sbormistra, někdy podle obsahu.
 - ⇒ Vybírám podle náplně – aby mě bavil repertoár, abych ho zvládla a měla z něj dobrý pocit; protože jezdím s kamarádkami ze sboru, vybíráme takový, na němž se shodneme všechny. Důležitá je také osobnost sbormistra, jeho prioritou musí být nabídnout zpěvákům ve sboru nový prožitek dobré a zábavné hudby a výsledně bezva pocit z „dobře vykonané práce“. Neměl by to být člověk, který chce prezentovat sebe prostřednictvím sboru.
- zaměření, konkrétního repertoáru a osobnosti sbormistra (2)
- Zatím si vybíráme ateliéry podle toho, co by mohlo být přínosem pro náš sbor.
- Podle žánru, sbormistra, nebo podle toho, co jsem nikdy nezpívala, a chtěla bych si to vyzkoušet... Letos hrál svou roli i snížený poplatek pro mládež do 26
- Aby práce v něm byla jiná, než běžně děláme s našim sborem, volím spíše menší formy skladeb, ne jedno souvislé dílo (členěné na části).

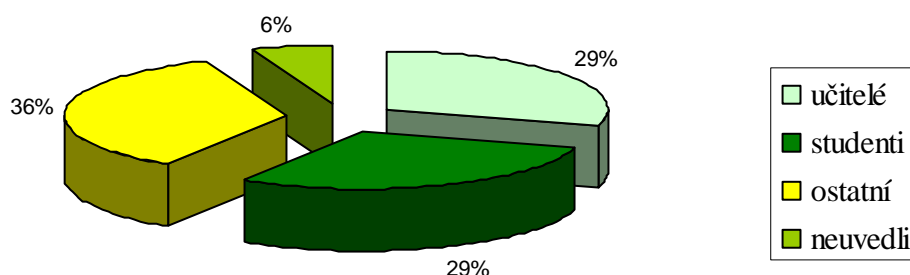
6) Jaká je Vaše profese?

Tabulka č. 5

Profese respondentů	učitelé	studenti	ostatní	neuvedli
Počet respondentů	10	10	12	2

Tato otázka může být v mém pozorování klíčová, protože těsně souvisí s mou hypotézou. Zjistila jsem, že učitelé se festivalu účastní v hojném počtu. Tvoří 29% dotazovaných respondentů. Z deseti učitelů jsou čtyři z prvního stupně. V následující otázce přínosu festivalu pro učitele mohu tedy přímo vycházet také z názorů učitelů samotných.

Profese respondentů

Graf 6

Odpovědi respondentů:

- učitelé 10
 - ⇒ učitelka 1. stupně (2)
 - ⇒ učitelka 1. stupně, zaměřená na hudební výchovu
 - ⇒ učitelka I.st. ZŠ momentálně na MD
 - ⇒ učitelka 2. stupně
 - ⇒ středoškolská učitelka českého jazyka a tělesné výchovy
 - ⇒ konzultantka v personální agentuře, ale původně učitelka
 - ⇒ lektorka vzdělávacích kurzů
 - ⇒ učitelka tance a jazyků
 - ⇒ učitelka ZUŠ

- studenti 10
 - ⇒ pedagogická fakulta UK v Praze
 - ⇒ bohemistika v Brně,
 - ⇒ VŠE v Praze
 - ⇒ Fyzioterapeut
 - ⇒ ostatní neuvedli (6)

- ostatní 12
 - ⇒ obchodní zástupce u firmy Centrumholdings s.r.o
 - ⇒ obchodní zástupce penzijního fondu
 - ⇒ překladatelka, majitelka překladatelské agentury
 - ⇒ vedoucí knihařka
 - ⇒ správce počítačové sítě
 - ⇒ účetní
 - ⇒ programátor, tester
 - ⇒ sociolog – odborný pracovník, projektová činnost v oblasti vzdělávání
 - ⇒ projektant
 - ⇒ referentka
 - ⇒ mateřská dovolená

- neuvedli 2

7) **V čem spatřujete přínos festivalu pro profesi učitele?**

Tabulka č. 6

Alternativa		Počet názorů
Přínos pro učitele obecně	způsoby práce	16
	způsoby motivace	5
	pocity v kolektivu	5
	osobní rozvoj	5
	způsob odpočinku	4
Přínos pro učitele hudební výchovy	metodické postupy	7
	různá pojetí hudby	3
	spolupráce	3
	notové materiály	5
Nevím		5
Není přínos		0

Hromadné vyznění názorů jsem se snažila roztřídit do kategorií. K jednotlivým jevům jsem uvedla četnosti výskytů.

První kategorii tvoří přínos pro učitele v obecné rovině - Pohled z „druhé strany barikády“. Patří sem způsoby práce jednotlivých sbormistrů v jejich ateliérech. (16 resp.) Sbormistr je svým způsobem také kantor a stejně jako on pracuje s velkým počtem zpěváků a ty všechny musí repertoár naučit během pár dnů. I zorganizování a fungování kolosu lidí na festivalu může být inspirující, a to jde i v menším měřítku školy. Spoustě věcí se pak člověk sám jako učitel může vyvarovat, pokud mu něco na přístupu někoho jiného vadilo. Kdo se umí dívat, vidí, jak na to.

V další skupině názorů (5 resp.) bych ráda zdůraznila různé způsoby motivace pro práci. Učitelé ji mohou využít nejen v hodinách hudební výchovy. Mají možnost se nechat inspirovat, jak sbormistři s větším či menším úspěchem zvládají zaujmout a koordinovat skupinu několika set lidí (např. při rozezpívání). Jeden z respondentů uvádí, že tento festival dobře ukazuje, že pokud se člověk pro

něco zapálí díky dobré motivaci, je schopen udělat obrovský kus práce. Poukazuje to na fakt, že děti poznají, zda je učitel do výuky zapálený a podle toho také reagují a spolupracují.

Pro práci učitele je důležité pochopit pocity v kolektivu na vlastní kůži, principy jeho fungování (5 resp.). Když se učitel stane součástí kolektivu, dostává se do role žáka, což mu může pomoci v lepším pochopení vzájemné interakce mezi autoritou a žákem. Ozkouší si jak být učen a jak vnímá autoritu v různých situacích. Jediným problémem je, že to co funguje na studenty a starší lidi, nemusí fungovat na žáky základních a středních škol. Navíc na festivalu byli lidé, kteří přijeli s chutí zpívat, což vždy neplatí při vyučování. Zazněl také jeden z názorů, že možná je pro učitele dobře zmlknout, poslouchat a podřídit se někomu jinému.

V neposlední řadě stojí osobní rozvoj učitele. Aby byli učitelé schopni žáky něco naučit, musí být tzv. „o patro výš“. Musí mít přehled v mnoha oborech a zde ho získávají v hudbě. Mohou nahlédnout do mnoha hudebních žánrů, které jim festival každý rok nabízí. Získává také nové zkušenosti jako zpěvák. Jak správně dýchat, jak šetrně používat svůj hlas, tak aby nám vydržel celý život apod. Svůj osobní rozvoj mohou učitelé přirozeně šířit mezi své žactvo!

Velice důležitým článkem je relaxace a příjemné odreagování, které se učitelům na festivalu jistě dostaví. Zpívání je jedna z činností, která nás uvolňuje a co může být lepšího než mít k tomu svému zpěvu ještě doprovod v podobě ostatních hlasů. Večery po zkouškách jsou také velice příjemné, každý sbor po společném zpívání chodí společně posedět a popovídat nebo je také možnost navštívit některé z průvodních koncertů.

Druhou kategorií je přínos pro učitele, kteří vyučují hudební výchovu. Festival je přehlídkou metod, postupů a přístupů k práci špičkových sbormistrů, jimiž se může učitel hudební výchovy nechat inspirovat. Konkrétně jde o hlasovou výchovu a práci se zvukem a tónem. Také může využít techniky rozezpívání, které probíhají společně se všemi účastníky festivalu každé ráno. A dále samotný nácvik skladeb. Ten je v každém ateliéru velice efektivní, protože sbormistr je nucen nacvičit se zpěváky repertoár na koncert v poměrně krátkou dobu.

Učitel má také na festivalu možnost seznámit se s různými druhy hudebních žánrů a následně je přiblížit žákům. Žáci tak díky učiteli získají náhledy na hudební

styly a dokáže si udělat názor, zjistit, co je mu blízké, co se mu líbí. Získávají tak určitý vztah k hudbě.

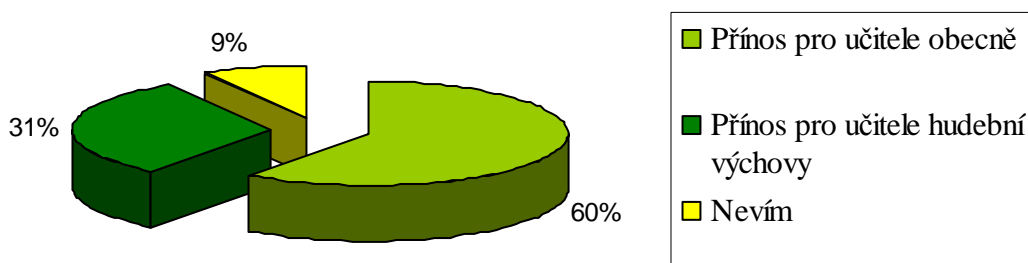
Na festivalu hraje významnou roli spolupráce. Učitelé popřípadě sborníky dětských pěveckých sborů mají možnost navázání kontaktu s hudebními tělesy jiných škol. Následně mohou spolupracovat, pokud jim to ovšem vzdálenost dovolí. Mohou se však účastnit se svými sbory společných akcí (hudebních soutěží apod.). Pro děti je taková účast na soutěži obrovskou motivací. Když vystoupí před ostatními sbory a mají možnost je také slyšet, mohou na sebe být hrdí. Posílí se jim sebevědomí, a uvidí, kolik existuje jiných sborů, a následně zjistí, že zpívat ve sboru není nic odlišného.

Velkou výhodou je získávání nového repertoáru. Jak v rámci spolupráce, tak i z festivalu. Zejména písně ze společného zpěvníčku může učitel využít.

Pět respondentů na otázku přínosu pro učitele odpověděli, že nejsou učiteli, tudíž nedokážou posoudit.

Ani jeden respondent nebyl toho názoru, že by festival nebyl ničím přínosný.

Je festival pro učitele přínosný?

Graf 7

Odpovědi respondentů:

- Samozřejmě, pro učitele, kteří se věnují hudbě, umění, češtině, dějepisu aj. může festival přinést i zkušenosti, které mohou přenést do své výuky.
- Získání zkušeností ve sborovém zpívání, vedení sboru, možnost navázání kontaktu s hudebními tělesy jiných škol, notové materiály...
- Setkání s dirigenty ukazuje různé přístupy práce, náhledy na skladby různých žánrů, v neposlední řadě i způsoby motivace k práci v hodinách (nejen hudební výchovy).
- V hudbě nové způsoby práce, rozšíření obzorů, získání nových kontaktů.
- Festival může být pro učitele dobrou ukázkou toho, jak to dělají jiní. Jak s větším či menším úspěchem zvládají zaujmout a koordinovat skupinu několika set lidí (např. při rozezpívání).
- Práce s lidmi, přínos pro sbormistry a učitele hudby, zpěváky..
- V práci s různými druhy lidí odlišných povolání i věkových skupin v poměrně náročném prostředí na soustředění a práci.
- Určitě je to dobrá zkušenost. Učitel pracuje s velkým počtem zpěváků a ty všechny musí repertoár naučit během pár dnů a to co nejlépe. Je to jistě náročné, ale snad jsme našeho sbormistra neumožili.
- Nasbírání zkušeností, kontakty a notový materiál.
- Poznání ostatních sbormistrů a jak dokáže za tak krátkou chvíli dát repertoár dohromady.
- Může se nechat inspirovat způsoby práce sbormistra, získá větší přehled v hudbě
- Notové podklady – zejména společný zpěvník, ukáзка dirigentské práce.
- Třeba pocit být na druhé straně barikády. Zažít, jak to "má" vypadat, získat nové inspirace, metody apod.
- Přímou s mou aprobací to nesouvisí, nijak ji neovlivní. Přínos je, že mě pozitivně naladí před začátkem školního roku.
- Určitě se příjemně odreaguje a zároveň se něčemu novému přiučí, dostane se do kolektivu příjemných lidí.

- Ve festivalu nevidím žádný důležitý přínos pro učitele prvního stupně, kromě relaxace a osobního rozvoje, které ale mohou přirozeně šířit mezi své žactvo!
- Učitel jistě využije hlasovou výchovu, práci se zvukem a tónem, který nám předvedl ateliér pana Smolky. Také jistě jakousi představu o rozlišnosti hudebních žánrů, které se na festivalech objevují.
- Možná záleží i na tom, ve kterém oboru se učitel pohybuje. Pozorovat práci dirigenta je jistě podnětné, svým způsobem je to taky kantor. I zorganizování a fungování celého kolosu lidí na festivalu může být inspirující, že to jde i v menším měřítku školy. Učitelé hudební nauky či školní sbormistr na festivalu získává notový materiál, který může využít i dále ... A možná je to pro učitele dobře zmlknout, poslouchat a podřídit se někomu jinému.
- Myslím, že tento festival dobře ukazuje, že pokud se člověk pro něco zapálí, je schopen udělat obrovský kus práce. A také se zábavnou formou lidé naučí mnohem víc i za tak krátkou dobu.
- Jak pracuje se skupinou lidí, do jaké míry se mu daří udržet pozornost a zaujmout pro práci. Spousty věcí se pak člověk sám jako učitel může vyvarovat, pokud mu něco na přístupu někoho jiného vadilo.
- práce v kolektivu, poznání mechanismů společného tvoření, posouzení schopností šéfů ateliérů vést účastníky, zjištění, jsem-li sám schopen být veden a poslouchat autoritu, případně oponovat autoritě.
- Vztah dětí k hudbě jakéhokoliv druhu.
- V tom, že si ozkouší jak být učen, tak může něco okoukat z toho, jak učil daný dirigent svůj ateliér. Jediným problémem je, že to co funguje na studenty a starší lidi, nemusí fungovat na žáky základních a středních škol. Navíc zde byli lidé, kteří sem přijeli s chutí zpívat, což vždy neplatí při vyučování.
- Pořadatelé a vedoucí ateliérů musí zvládnout výuku a organizaci mnoha lidí; kdo se umí dívat, vidí, jak na to.

- Nedokážu si představit, jaký by to mohlo mít přínos například pro učitele českého jazyka, ale jistě to má přínos pro učitele hudební výchovy nebo sbormistry, pro které je přínosem vidět, jak takové věci dělají jiní lidé.
- Nemohu posoudit, asi v toleranci v práci s „masou“ zpěváků různých úrovní.
- Těžko říct, nejsem učitel. Asi rozšíření obzorů a inspirace pro výuku (pro učitele hudby či hudební výchovy).
- Přínos festivalu je pro všechny stejný, nemyslím si že zrovna pro učitele by byla nějaká specifika (samozřejmě pokud neučí zrovna hudební výchovu nebo sbormistrovství, tam je to jasné – různé způsoby práce se sborem).
- Jedině snad že se na festivalu může setkat s jinými učiteli a konzultovat s nimi svoje zkušenosti ze své učitelské praxe. Ale to je vedlejší přínos, pokud je učitel řadovým účastníkem festivalu, tak nevidím žádný přímý přínos.
- Nevím, jestli je přínos pro učitele jiný než pro kohokoliv jiného. Možná ano.
- To opravdu netuším, věděla bych přínos pro dirigenty. Možná mohou vidět jiný způsob vedení lidí, než na jaký jsou zvyklí.
- Nevím, nejsem učitel, bohužel nedokážu posoudit.

8) Jak jste se o festivalu dozvěděl/a?

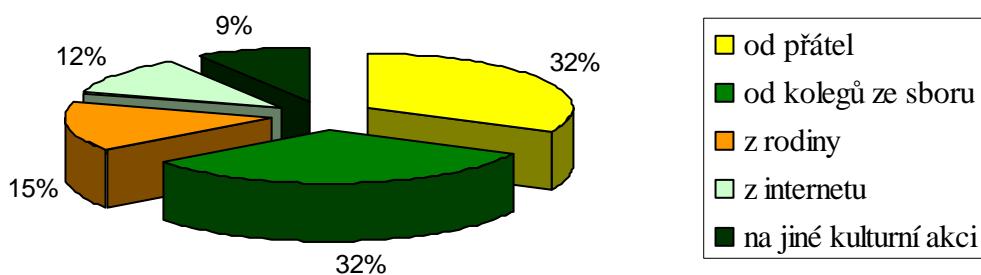
Tabulka č. 7

Alternativa	od přátel	od kolegů ze sboru	z rodiny	z internetu	na jiné kulturní akci
Počet respondentů	11	11	5	4	3

Největší počet 22 respondentů (62%) se o festivalu dozvědělo od přátel nebo od svých kolegů ze sboru. Propagace festivalu je tedy spíše jakousi lidovou ústní formou, což platí i o informovanosti z rodiny a z jiných kulturních akcí.

O festivalu se lidé mohou zřídka dozvědět i z médií jako 12% respondentů, kteří využili webové stránky *www.bohemiacantat.cz* a nebo internetový server *Nyx*. Také v českém rozhlasu Vltava, zaměřeného na kulturu, si každý rok můžeme poslechnout v pořadu *Slovo o hudbě* zajímavosti o průběhu festivalu a ukázky nahrávek z průvodních koncertů. Vystupují zde jednotlivé ateliéry. Pořad o festivalu *Bohemia Cantat* zpravidla probíhá ve dvou dílech, ve kterých provází Jana Vašatová.

Informovanost o festivalu

Graf 8

9) Po kolikáté jste navštívil(a) festival?

Tabulka č. 8

Alternativa	poprvé	podruhé	potřetí	počtvrté	popáté	pošesté	posedmé
Počet respondentů	10	7	6	3	4	3	1

Z tabulky můžeme sledovat, že lidé se festivalu účastní opakovaně. Jedinci, kteří se zúčastnili popáté, pošesté a posedmé patří mezi účastníky, kteří stály téměř u zrodu festivalu ještě v Havlíčkově Brodě. Někteří z nich patří do Bohemiachoru – sboru, který vznikl na základě konání festivalu.

Respondenti, kteří se zúčastnili festivalu poprvé jsou většinou studenti, které na festival přilákal *Mládežnický ateliér*. Byl určen právě jim a byl podporovaný Ministerstvem školství a díky tomu se stal pro studenty finančně dostupnějším. Z průzkumu jsem zjistila, že řada z nich se ráda stane stálými účastníky festivalu.

10) Co jste očekával/a od festivalu? Splnila se Vaše očekávání?

Tabulka č. 9

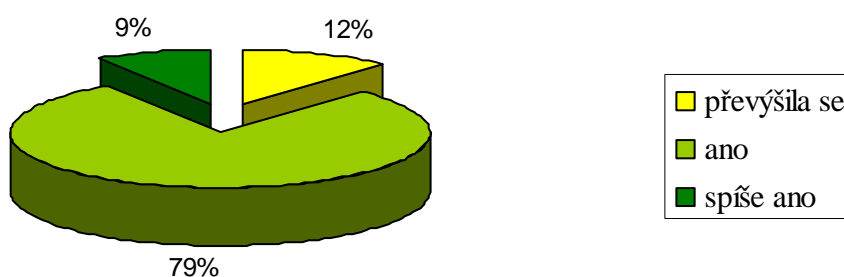
Alternativa	převýšila se	ano	spíše ano
Počet respondentů	4	27	3

Nenašel se účastník, který by byl z festivalu zklamán. Jedna méně spokojená respondentka uvedla, že čekala trochu hlubší a podrobnější práci se skladbami. Většina frekventantů ale podcenila přípravu, takže většina času se musela věnovat základnímu nácviku. Vzhledem však k tak velkému počtu frekventantů v ateliéru se asi nic jiného čekat nedalo.

Mezi splněná očekávání patřila naučení se novému žánru, skladeb, poznání nových lidí, získání kontaktů na nové zajímavé osobnosti a případnou spolupráci s nimi. Stálí účastníci se každoročně setkávají s dlouhodobými festivalovými přáteli. Někteří lidé jezdí na festival relaxovat, příjemně se pobavit a odreagovat se od každodenních problémů. Berou to jako způsob dovolené. Jedna paní učitelka uvedla: „Setkala jsem se s lidmi, kteří mě dobili energií. Při společném zpěvu jsem cítila velkou sílu a radost. Zpěv mi přináší potěšení do života.“

Dalším očekáváním bylo si zazpívat pod vedením neobvykle dobrého profesionálního sbormistra kvalitní hudbu, nácvik dotáhnout až do konce a užít si to „ponoření se do hudby“. Především učitelé očekávali poznání různých druhů práce sbormistrů. Lidé na festival jezdí za setkáním s lidmi podobného naladění a čekají tvrdou práci na repertoáru, která je odmění na společném závěrečném koncertu plném neopakovatelných zážitků.

Splnila se Vaše očekávání?

Graf 9

Odpovědi respondentů:

- Převýšila se 4

⇒ Musím říct, že jsem byla překvapená, netušila jsem, že to tu bude tak skvělé. Tušila jsem, že je na úrovni, ale že na tak vysoké, to tedy ne, a to je dobře.

⇒ Zazpívala jsem si s Liborem Sládkem, pronikle víc do tajů sborového zpěvu a poznala nové lidi.

⇒ Part nad moje očekávání ale nebyl tak složitý jako v předešlých letech (ateliéru renesanční hudby jsem věrná). Koncert v kostele byl výborný nápad již loni, letos byl skvělý a holky opět dorazily.

⇒ Musím říct, že festival nesplnil moje očekávání pouze jednou, a tento rok to opravdu nebylo. Dokonce si myslím, že tento rok splnil ještě víc než jsem očekávala. A co čekám? Zábavu, že se něco nového

naučím, poznám nové lidi a třeba získám kontakty na nějaký zajímavý osobnosti. Což se povede opravdu vždy.

- ano

27

- ⇒ Moje očekávání se splnila, setkala jsem se s lidmi, kteří mě dobili energií. Při společném zpěvu jsem cítila velkou sílu a radost. Zpěv mi přináší potěšení do života.
- ⇒ Splnil to, co měl – pobavit, potěšit a něco nového naučit.
- ⇒ Pohodu, pěknou atmosféru s podobně postiženými jedinci, nové skladby a nový přístup neznámých sbormistrů.
- ⇒ Že se pobavím a zazpívám, naučím se něco nového.
- ⇒ Možnost zazpívat si hudbu, která se u nás běžně neprovozuje, poznat práci nového sbormistra.
- ⇒ Očekávala jsem nějaký přínos pro můj pěvecký projev.
- ⇒ Zazpívat si pod vedením neobvykle dobrého dirigenta kvalitní hudbu, nácvik dotáhnout až do konce a užít si to „ponoření se do hudby“.
- ⇒ Nové sborové a pěvecké zkušenosti, skvělou atmosféru, poznání práce jiných sbormistrů... Setkání se stejně naladěnými lidmi. Vše splněno.
- ⇒ Ani jsem nevěděla, co mám očekávat. O to víc jsem byla z festivalu nadšená. Jedna věc mi přeci jen chyběla. Myslela jsem, že nakouknu pod pokličku jazzového zpěvu, tzn. jakou technikou se zpívá. Nevím to doteď, ale náš ateliér mě strašně bavil a děkuji panu Hánovi za výběr skladeb.
- ⇒ Očekávala jsem vyzkoušení si nového žánru, naučení se nových písní a dobrou zábavu, vše bylo splněno do puntíku.
- ⇒ Ano prima parta, prima dirigent, prima hudba.
- ⇒ Radost z hudby. Ano, mé očekávání se splnilo, jelikož hudbu mám moc ráda a také se ráda učím novým skladbám.

- ⇒ Vždy jsem byla v ateliéru u jiného sbormistra a doufám v to, že se přiučím něco nového a hlavně, že zde potkám nové zajímavé lidi. Mé očekávání se vždy naplnilo a vždy odjíždím plna nových zážitků.
- ⇒ Tři dny plné práce a zábavy, nakonec pocit zadostiučinění z povedeného koncertu.
- ⇒ Pořádnou pěveckou makačku.
- ⇒ Odreagování od všedních starostí, způsob dovolené.
- ⇒ Dobrou hudbu, přátelskou atmosféru, obrovské nasazení všech, spoustu zábavy.... Jako vždy se má očekávání splnila.
- ⇒ Čekala jsem, že se naučím nový repertoár rychle a snadno, přitom poznám nové lidi, možná i nové techniky učení zpěvu a zpěvu samotného.
- ⇒ Setkat se s hudbou, kterou běžně nemám možnost zpívat.
- ⇒ Společné zpívání, noví lidé, rozdílné žánry, nové materiály.
- ⇒ Zajímavou práci v ateliéru, poznání nových hudebních formací během festivalových koncertů, poznání nových lidí na festivalu, případně další spolupráci s nimi.
- ⇒ Že mi nácvik partu dá pořádně zabrat, že si pořádně zazpívám s velkým sborem v dobrém akustickém prostoru, sejdu se s kamarádkami (část altové sekce ve stejném ateliéru již více let).
- ⇒ Spousta zpěvu, fajn lidi, málo spánku.
- ⇒ Každý rok očekávám zajímavou práci na skladbách, které v mém domovském sboru nezpíváme a práci s jinými profesionálními sbormistry. Ano, moje očekávání se zatím každý rok, který jsem na festivalu byl, splnila.
- ⇒ Zazpívat si. A to jsem si teda zazpíval!
- ⇒ Družba, zpěv... (2)

- spíše ano 3

- ⇒ Očekávala jsem fyzický odpočinek, který se sice nedostavil, ale psychicky jsem se velmi příjemně odreagovala.

- ⇒ Čekala jsem trochu hlubší a podrobnější práci se skladbami. Většina frekventantů ale podcenila přípravu, takže většina času se musela věnovat základnímu nácviku. V tomto ohledu trochu zklamání, ale vzhledem k tak velkému počtu frekventantů v ateliéru se asi nic jiného čekat nedalo.
- ⇒ Sbormistr určitě, organizace taky, nějaké chyby by se našly, ale bylo to fajn.

11) Je něco, co byste na festivalu změnili k lepšímu?

Tabulka č. 10

Alternativa	lepší organizaci	jiné	nic
Počet respondentů	8	9	17

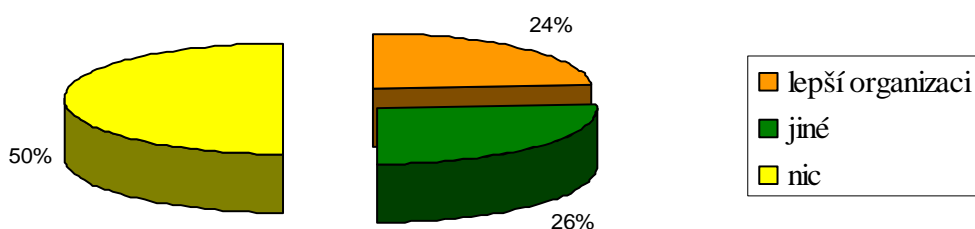
Padesát procent respondentů by nic k lepšímu neměnili. Zmiňují, že se festival pyšní velmi dobrou organizací, kterou nikde jinde nezažili.

Paradoxně osm respondentů poukázalo na organizační nedostatky. Jednalo se však spíš o maličkosti, které může organizační štáb snadno napravit. Jako například nedostatečné informace na webu, ozvučení při koncertě, zlepšení propagace u nás i v zahraničí, možnost tlumočení při zkouškách. Jeden respondent uvedl, že by se měl poskytnout větší prostor na prohlídku města. Festival má ale omezenou časovou dotaci a ta je potřebná na jiné věci spojené s prací ve workshopech. Řešení by se také určitě našlo, mohlo by se to chopit tématicky. Vymyslet například místa včetně venkovních prostor, kde všude by se dalo zpívat. Byla by to taková „*Pěvecká procházka Libercem*“, na které by se zpívali chronicky známé písně, na přání dalšího respondenta. Návrh větší propojenosti ateliérů není organizačně vzhledem k vysokému počtu účastníků dost možné uskutečnit.

Problém bych viděla ve výběru lepších prostor na zkoušení a koncerty (např. radniční sklípek není jako zkušebna moc vhodný, ani kulturní dům nemá na pořádání koncertů dobrou akustiku). Je otázka, zda Liberec takové prostory může nabídnout.

Ne všechny uváděné nedostatky lze napravit lepší organizací, to se týká názoru vzájemné ohleduplnosti při koncertech. Některé názory jsou hodně individuální, společné zpívání při společenském večeru nemusí vyhovovat každému. Někdo si chce od organizovaného zpěvu odpočinout.

Co by respondenti změnili k lepšímu

Graf 10

Odpovědi respondentů:

- Lepší organizace: 8
 - ⇒ Poskytnout více informací na webu (možnost parkování apod.).
 - ⇒ Zkrátit poslední zkoušku a na páteční koncert vybírat kratší program.
 - ⇒ Přidat čas na prohlídku města jindy, ne až v neděli po koncertě. Toho, aspoň myslím, mají všichni už dost.
 - ⇒ Vybrat lepší prostory na zkoušení a koncerty (např. radniční sklípek není jako zkušebna moc vhodný nebo kulturní dům). (2)
 - ⇒ Zlepšit ozvučení pro uvádějícího.
 - ⇒ Zlepšit propagaci festivalu u nás i v zahraničí.
 - ⇒ Možná jen věnovat větší pozornost tlumočení na ateliérových zkouškách (jen některých, ale to posoudí hlavně zahraniční účastníci).
 - ⇒ Větší propojenost lidí z různých ateliérů.

- ⇒ Nechat účastníkům trochu víc volného času. Za dva roky jsem ještě nestihla v Liberci vidět nic jiného než kulturní dům, zkušebny a koncertní sály.
- Ostatní 9
 - ⇒ Dramaturgii jazzového ateliéru.
 - ⇒ Nepoměr hlasů v některých ateliérech.
 - ⇒ Zvát takové sbormistry, kteří přijeli proto, aby se s účastníky podělili o své dovednosti a něco je naučili a ne takové, co se přijeli pouze předvádět a prodávat CD. (To se ale naštěstí týká jenom letošního ročníku.) (2)
 - ⇒ Snad na závěrečném koncertu ohleduplnost jednoho ateliéru, který odzpívá k tomu druhému (více ticha).
 - ⇒ Skladby pro společné zpívání by měly být takové, aby se jejich nacvičení dalo zvládnout v tak krátké době – méně někdy bývá více.
 - ⇒ Styl společenského večera.
 - ⇒ Letos jsem vnímala festival jako méně „nadšenecký“, tj. nebylo tam známých tváří a ani jsem se s mnoha lidmi neseznámila – ale to je zčásti moje chyba a zčásti daň za velikost festivalu.
 - ⇒ Zazpívat si všichni společně i při sobotním společenském večeru v kulturním domě. Tam by byla příležitost si společné skladby znovu projet, popřípadě si zazpívat chronicky známé písně.
- Vyhovuje mi stávající situace 17
 - ⇒ Tak dobrou organizaci jsem zatím jinde neviděla.
 - ⇒ Vždy se dá něco měnit a vylepšovat, ale věřím, že organizátoři se maximálně snaží, abychom se měli jako v bavlnci.
 - ⇒ Myslím, že festival je skvělý! Mohl by být delší nebo dvakrát ročně.
 - ⇒ Atmosféra je vždy příjemná.

⇒ Je mi je vždy líto, když nestihnu všechny koncerty, ale i v tom je to kouzlo, jak je všechno natlačené do tak malého časového intervalu. Asi bych nic neměnila.

12) Navštěvujete i jiné festivaly? Případně jaké.

Tabulka č. 11

Alternativa	ano	zatím ne	ne
Počet respondentů	17	4	13

V této otázce jsem se pokusila zjistit, zda se jedná pouze o lidi, kteří se o festivaly více zajímají. Polovina respondentů uvedla, že se jiných festivalů účastní. Z rozhovorů jsem usoudila, že se jedná zejména o tu mladší věkovou kategorii do třiceti let, která má k dispozici více volného času na účast takovýchto akcí. Respondenti této skupiny uvedli celou řadu festivalů – sborových, filmových, jazzových, divadelních; soutěžních i nesoutěžních. Některé jsou formou workshopů, jiné mají daný pevný program.

Jednou z nejčastějších odpovědí byla účast na nesoutěžních přehlídkových sborových festivalech, jako jsou *Moravskotřebovské arkády*, *Romantický Hrádek* v Hrádku u Nechanic, *Svítání* v Rajnochovicích a Královéhradecké Slavnosti sborového zpěvu. A mezi sborovými soutěžními festivaly bylo jmenováno Neapol, Riva del Garda, Vlachovo Březí aj. Na tyto akce jezdí respondenti s pěveckými sbory, které jsou členy.

Respondenti do třiceti let věku konkrétně jmenovali Festival Hudební mládeže *Mladá Smetanova Litomyšl* – reaguje na jistou okázalost Smetanovy Litomyšle, která MSL předchází, *Prkna* – festival amatérských studentských divadelních souborů pod záštitou královéhradeckého divadla *Drak*, *Nerudafest* – studentský hudební festival, *Mladé pódium* v Karlových Varech – festival interpretů vážné hudby do věku 30 let a Multižánrový liberecký festival pro mládež *Duhová bouře*.

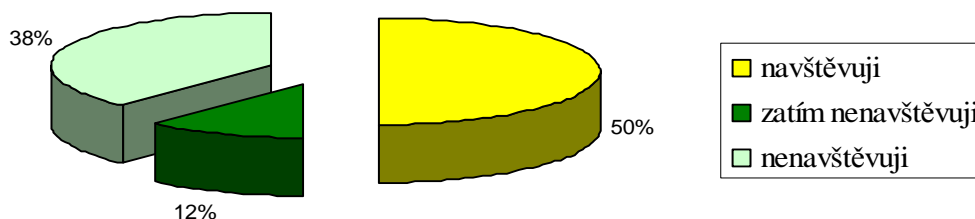
Mezi dalšími hudebními a tanečními workshopovými festivaly rozličných věkových kategorií byly jmenovány Flamencové festivaly, *Jazzová dílna ve*

Frýdlantu, Convivium - mezinárodní letní škola duchovní hudby v Králíkách, Hudební festival *Fontána* v Nové Pace, *Příbramské schody* – festival amatérských kapel a hudebníků, *Letní škola barokní hudby* v Kelči.

Dále se jedná o festivaly, které nejsou formou workshopů jako je Mezinárodní operní festival – *Smetanova Litomyšl*, který je po *Pražském Jaru* druhým nejstarším festivalem v České republice; *Bohemia jazzfest* objíždějící celou republiku; *Otevřeno Jimramov* v Novém Městě na Moravě a koncerty *Moravského podzimu*. A nakonec tu máme festivaly týkající se filmu: *Mezipatra*, *Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary*, *Festival francouzského filmu* a filmový festival dokumentárních filmů o lidských právech *Jeden svět* (konající se v Praze, Pardubicích, Hradci Králové, Olomouci aj.)

Sedm učitelů z deseti se účastní i jiných festivalů.

Návštěvnost jiných festivalů

Graf 11

Odpovědi respondentů:

- ano 17
 - ⇒ Navštěvuji několik festivalů, ale ne všechny jsou na způsob BC (ateliery). Spíš jsou to festivaly s připraveným programem. Např.: *Bohemia jazzfest*; *Nerudafest*; *Otevřeno Jimramov*; *Festival francouzského filmu* apod.
 - ⇒ Se sborem nesoutěžní *Festival* v *Hrádku u Nechanic* a samozřejmě domovské *Moravskotřebovské arkády*.

- ⇒ Festivaly Hudební mládeže (*Mladá Smetanova Litomyšl* – reaguje na jistou okázalost Smetanovy Litomyšle, která MSL předchází, *Prkna* – festival amatérských studentských divadelních souborů pod záštitou královéhradeckého divadla *Drak*, *Duhová bouře* (1x) – multižánrový festival, *Příbramské schody* (1x) – festival amatérských kapel a hudebníků, dvakrát jsem byl na *Mladém pódiu* v Karlových Varech – festival interpretů vážné hudby do věku 30 let, několikrát jsem navštívil některý z koncertů *Moravského podzimu*.
- ⇒ *Convivium, Rajnochovice*
- ⇒ *Jazzová dílna ve Frýdlantu* (bohužel probíhá ve stejném termínu jako BC).
- ⇒ Občas se dostanu na festival pěveckých sborů apod. jako člen sboru *Hron Náchod*, ke kterému patřím.
- ⇒ Spíše soutěží se sborem (*Neapol, Riva del Garda, Vlachovo Březí...*)
- ⇒ Jezdím pouze na jednodenní festivaly s mými sbory.
- ⇒ Navštěvuji Flamencové festivaly.
- ⇒ *Letní škola barokní hudby*.
- ⇒ Hudební festival *Fontána* (Nová Paka)
- ⇒ Podle toho, na který nás (jako sbor) pozvou např. *Královéhradecké slavnosti sborového zpěvu*.
- ⇒ Občas ano, např. *Královéhradecké Slavnosti sborového zpěvu*.
- ⇒ *Mezinárodní film. Festival Karlovy Vary* (MFF KV), *Jeden svět, Mezipatra...*

13) Setkáváte se s lidmi, které jste na festivalu poznali i během roku? Případně, zda jste založili i nějaký společný sbor a jaký?

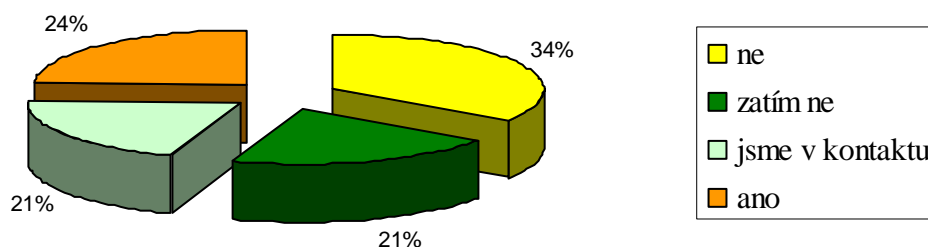
Tabulka č. 12

Alternativa	ne	zatím ne	jsme v kontaktu	ano
Počet respondentů	10	6	6	7

Výsledek této tabulky ukazuje, že největší počet respondentů se během roku spolu nesetkává. Jedním z důvodů byla velká vzdálenost od sebe a nebo nezájem. Většina však důvod neuvedla.

Téměř čtvrtina účastníků se zatím nesetkává, ale má to v plánu. Stejný počet respondentů je v kontaktu, posílají si pozvánky na různé hudební akce, například na koncerty svých sborů apod. Mým hlavním cílem však bylo touto otázkou zjistit, zda díky festivalu vznikly nějaké sbory. Podařilo se mi zjistit, že ano. Jde o sbor Bohemiachor, o kterém se podrobněji zmiňuji v samostatné kapitole mé diplomové práce.

Setkáváte se s lidmi z festivalu i během roku?

Graf 12

Odpovědi respondentů:

- Nesetkáváme se 10
 - ⇒ Jelikož jsem až z jižních Čech a moc lidí odtud tam nejezdí, tak se s nikým nesetkávám. Mám ale kamarády z festivalu v Praze, s kterými jsem v kontaktu.
 - ⇒ Bohužel ne, neboť bydlíme ve vzdálenosti 100-300 km od sebe.
 - ⇒ Bohužel ne. Ale letošní festival mne inspiroval a velmi vážně uvažuji o tom, že bych zase měla začít zpívat ve sboru.
- zatím se nesetkáváme, ale je to v plánu 6
 - ⇒ setkáváme se; nyní se chystáme společně pracovat – uvidíme.
 - ⇒ Zatím ještě ne, jelikož je to krátká doba od návratu a byla to má první účast.
- ne, ale jsme v kontaktu 6
 - ⇒ Letos jsme se domluvili na setkávání prostřednictvím internetových stránek, která založila jedna z účastnic našeho ateliéru.
 - ⇒ Spíš náhodně nebo posíláme vzájemně pozvánky na různé koncerty našich hudebních seskupení
 - ⇒ Jsem s nimi v kontaktu pomocí internetu nebo alespoň přes SMS - zprávy, ale tento rok se pravděpodobně s několika účastníky uvidím, na to se opravdu těším.
- setkáváme 7
 - ⇒ S několika lidmi se potkáváme v jednom pražském projektovém sboru.
 - ⇒ Jezdíme společně s kolegyněmi ze sboru, s kterými se setkáváme na pravidelných zkouškách během celého roku.
 - ⇒ Ano, jsme z jednoho libereckého sboru.
 - ⇒ Z mého sboru se letos tohoto festivalu zúčastnilo přes dvacet lidí.
 - ⇒ S přáteli ze sboru, kteří na festivalu taky byli. Sbor jsme měli založen již před festivalem Bohemia Cantat.
 - ⇒ Na „Bohemku“ nás z jednoho sboru jelo letos šestnáct, nemáme tedy potřebu něco nového zakládat, skladby používáme každý rok.

- ⇒ Setkáváme, ale společný sbor jsme nezaložili.
- ⇒ Před 2 lety jsem překládala finskému sboru, který k nám přijel na gympl na výměnu, a jela jsem s nimi na koncert do sousedního města, tam nás pak pozvali na večeři a zpívalo se, a byl tam tamní sbor a já mohla zpívat skoro všechno s nimi, protože jsem to znala... Nakonec jsme zjistili, že všichni jezdíme na BC, já pak šla na vysokou školu, ale od té doby s nimi zpívá maminka a jezdí na BC společně a pak přebírají repertoár.
- ⇒ Předloni jsme na festivalu našli novou sopránku do našeho sboru.
- ⇒ Seznámila jsem se na různých festivalech s mnoha lidmi, se kterými se stýkám a spolupracuji.
- ⇒ Byla jsem poprvé a myslím, že určitě někoho uvidím. Kontakt mám. Jsem ráda, že znám teď víc lidí z různých sborů, od kterých jsem dostala nabídku na zpívání v jejich sboru.
- ⇒ Vzhledem k tomu, že zpívám ve sboru, který vznikl na základě festivalu *Bohemia Cantat* ještě v Havlíčkově Brodě, ano, potkávám pravidelně (v letošním ročníku se nás z Bohemiachoru sešlo v různých ateliérech cca 20). Komorní sbor jsem založila před třemi lety, ale všechny členy, které jsem oslovila, jsem znala z dřívějších sborů, kde působím.

14) Budete se na festival vracet? V čem je pro Vás jedinečný?

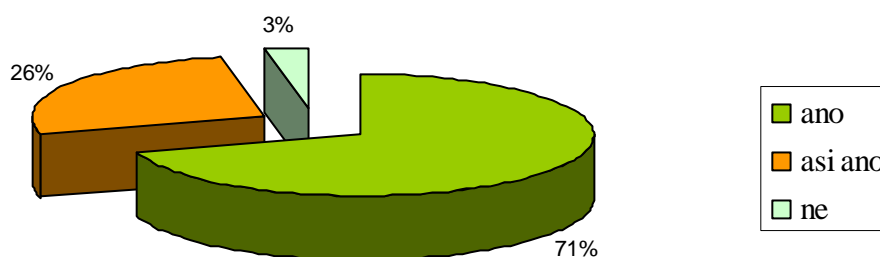
Tabulka č.13

Alternativa	ano	así ano	ne
Počet respondentů	24	9	1

Festival *Bohemia Cantat* je mezi účastníky opravdu velmi oblíben. 70% respondentů se na festival pravidelně vrací. Jsou ale mezi nimi i tací, kteří se festivalu zúčastnili prvně. Vyskytuje se nám zde také skupina lidí, kteří uvedli, že se znovu účastní pokud jim to dovolí rodinná situace, pracovní podmínky nebo nezvolí jiný festival, např. *Otevřeno Jirmanov* a nebo *Convivium*.

V čem je festival pro účastníky jedinečný si můžeme přechíst z jejich odpovědí.

Budete se na festival vracet?

Graf 13

Odpovědi respondentů:

- ano 24
 - ⇒ Intenzita „práce“, množství účastníků, bohatost programu, široký výběr ateliérů.
 - ⇒ Určitě skvělá inspirace co do technické připravenosti festivalu a co do žánrové šíře a výběru nacvičovaného repertoáru. Určitě i vynikající práce sbormistrů a jejich vstřícný přístup ke členům sboru. Mohu mluvit jen za sedmý ateliér, ale věřím, že v jiných ateliérech to bylo podobné.
 - ⇒ Je tu skvělá parta lidí, bezva muzika, práce s výbornými sbormistry, zábava - zkrátka paráda.
 - ⇒ Jedinečný mi přijde celkovou přívětivou atmosférou, osobnostmi dirigentů a samotným Libercem.
 - ⇒ Byl to pro mne velice silný zážitek. Nikdy jsem nezažila tolik lidí zpívat najednou a zpívat celé čtyři dny. Skladby jednotlivých ateliérů se mi moc líbily a práce v našem ateliéru mě velmi bavila.

- ⇒ Organizačně byl festival výborně připraven a stále se něco dělo, takže vůbec nebyl čas se nudit.
- ⇒ Rozhodně to bylo zpestření, čerstvý a pružný přístup sbormistra byl velmi inspirativní a povzbuzující. Určitě opět přijedu, líbí se mi ta atmosféra a dobrá nálada.
- ⇒ Taková atmosféra se totiž jinde nedá zažít. Jednak většinu organizátorů znám osobně z již zmíněného *Bohemiachoru*, jednak se mi líbí, že věkový průměr účastníků je velmi nízký, což na ostatních, mírně řečeno „snobských“ akcích není. Možná to dělá výše účastnického poplatku, snadná dostupnost a jakási „odlehčenost“ – vždyť nejde ani tak o heroické výkony, ale o ten skvělý pocit, že stojíte při společném zpívání vedle naprosto neznámého člověka, který může být vaším potomkem, a všichni společně vytváříte zvuk, který pohladí...
- ⇒ Vracím se každý rok, lze tu zažít úžasnou atmosféru nadšení ze společné práce i zábavu, poznat špičkové dirigenty a muzikanty při práci i v osobním kontaktu.
- ⇒ No jistě, celkově paráda, jedinečnost volby témat a dirigentů, nálada a dobré party lidí se stejným zájmem.
- ⇒ V možnosti poznat práci s jinými dirigenty, ale i práci s jinými zpěváky.
- ⇒ Pěkná atmosféra, široký záběr sborového zpěvu, pěkné koncerty, čas strávený s přáteli z našeho sboru atd.
- ⇒ Je tam velmi příjemná atmosféra, fajn lidi a jedinečné zážitky!
- ⇒ Nikde jinde nemám příležitost tak dlouho nacvičovat kvalitní hudbu pod vedením opravdu dobrého sbormistra. Navíc je tam příjemná otevřená, neformální atmosféra.
- ⇒ Kde jinde si zazpívám s tolika lidmi skladby ve čtyř a vícehlasé úpravě, když za normálních okolností nemám příležitost navštěvovat žádný pěvecký sbor?

- ⇒ Užijeme si vždy spousty legrace a zazpíváme písničky, ke kterým bychom se jinak nedostaly. Také je zajímavé vidět styl práce jiných sbormistrů, např. jiné způsoby rozezpívání.
- ⇒ Výborný je pocit ze zvládnutí nových skladeb odlišného žánru, než který zpíváme v našem ženském sboru. Užívám si zpívání ve smíšeném souboru, je nádhera zpívat s muži. Líbí se mi trávit dny naplněné zpěvem vlastním i při koncertech jiných ateliérů a hostujících souborů. Zajímavé je poznávat práci jiných sbormistrů – při rozezpívávání, při studiu nových skladeb i při vystoupeních. A skvělá je atmosféra společných zpívání a závěrečného koncertu.
- ⇒ Bezvadné je, že se člověk setká s lidmi se stejnou láskou ke zpívání, různého věku a zaměstnání, z různých koutů republiky a vzájemně se poznává při večerních posezeních v hospůdce.
- ⇒ Vždy se sem ráda vracím a budu vracet. Panuje tu dobrá nálada, poznávají se noví lidé a jsou to pro mne čtyři dny relaxace.
- ⇒ Nedokážu definovat, v čem je pro mne jedinečný, ale pocit, který jsem měla při odjezdu z festivalu bych mohla přirovnat k odjezdu z tábora, kam jsem jezdila jako dítě. Když jsem se měla loučit s kamarády, s prostředím a kouzelnou atmosférou, tak jsem vážně skoro plakala...
- ⇒ Vždy mne překvapí pestrost hudebních stylů, které běžně neposlouchám a které si velmi užívám na závěrečném koncertě. Je v místě mého bydliště, a že se běžně nevěnuji hudbě cca. deset hodin denně. Vždy je to hudební výzva, se kterou se ráda poperu.
- ⇒ Skvělou skupinou lidí, přátelským prostředím, dobrou zábavou... Je to krásný závěr prázdnin.
- ⇒ Mám ráda hudbu a v době prázdnin si aspoň někde zazpívám, když sbory přes letní prázdniny nezkouší.

- Asi ano 9

- ⇒ Jedinečný je zejména množstvím a věkovým rozmezím lidí, kteří se zajímají o sborový zpěv. Oceňuji, že se může festivalu plně účastnit i člověk, který se sborovému zpívání aktivně nevěnuje.
- ⇒ Je to dobrá příležitost, vidět kamarády. Letos se mi líbilo, že jsme se sešli všichni v mém věku. Byla to jiná spolupráce než jindy. Přeci jen řešíme podobné problémy apod. Také je dobré, že se sejdou lidé se stejnými zájmy.
- ⇒ Mohu se aktivně účastnit programu a na konci za sebou vidět vykonanou práci.
- ⇒ Pokud něco udělám se svým hlasem.
- ⇒ Je to zdroj energie na dlouhou dobu.
- ⇒ Je zde neopakovatelná atmosféra.
- ⇒ Problém je v tom, že se kryje s festivalem *Otevřeno Jimramov*, kam ráda jezdím. BC je jedinečný právě v interaktivním programu, který poskytuje v nenucenosti a příjemné náladě. A nakonec tím, že všechny lidi něco spojuje. Ač jsou v jiných ateliérech, přijeli za stejným účelem.
- ⇒ Velmi se mi líbí pohodová atmosféra na festivalu

- Ne 1

- ⇒ Bohemia Cantat je jistě přínosný, ale příště dám přednost Conviviu. Je zaměřený na duchovní hudbu - pro mě přínosnější a mému srdci bližší.

6. OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

6.1. VYSLOVENÍ ZÁVĚRŮ, KE KTERÝM VÝZKUM DOSPĚL

1. Festival je přínosný pro pedagogickou činnost učitele.
2. Učitelé jdou na festival již s konkrétními cíly na uplatnění získaných poznatků ve výuce.
3. Festival je specifickou formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

V úvodu práce byly formulovány tři hypotézy. Provedené šetření nebylo příliš exaktní, přesto lze však formulovat určité závěry, které svědčí pro uvedené **hypotézy**. Interpretujeme dosažení výsledků. Zajím jsme se nesetkali, že by někdo podobou akci jako je festival vyhodnotil tímto stylem. Spíše to bylo slovním podáním.

1. Festival je přínosný pro pedagogickou činnost učitele.

Výsledky šetření³⁰ svědčí pro uvedenou hypotézu. Analýza výsledků a vyjádření respondentů potvrzuje, že účast na festivalu je přínosem pro jejich výchovně vzdělávací proces ve škole. Čas, který je nutno věnovat přípravě na vyučování neustále narůstá, je těžší vzbudit zájem žáků. Získané metody, formy práce a kontakty napomáhají ke zvýšení zájmu žáků a jejich motivaci. Právě to tento festival přináší. Pro zkvalitnění výchovně vzdělávacího procesu je festival přínosný!

2. Učitelé jdou na festival již s konkrétními cíly na uplatnění získaných poznatků ve výuce.

Výsledky šetření potvrzují i tuto hypotézu. Oslovený vzorek respondentů sestával z těch, kteří na festival jezdí s konkrétními cíly, jenž mohou uplatnit ve

³⁰ Viz kapitola 5. 3., bod 7, graf 7

výuce.³¹ Zejména mladší generace a generace středního věku se aktivně účastní i jiných podobně pro ně přínosných festivalů a přínosy jim nejsou neznámé. Získané poznatky uplatňují nejen ve své pedagogické práci. Z názorů vyplynulo, že účast na festivalu může sloužit jako prevence proti syndromu vyhoření. Jak z hlediska vlastních prožitků, tak pro získání nové motivace pro vlastní práci. Učitel tak získá novou energii pro aplikaci získaných metod a pro celkový přístup k žákům. Festival v nemalé míře napomáhá dát smysl i pracovním životům respondentů a to přímo podporuje zkvalitnění vlivu na samotného žáka. V učiteli samotném festival může pozitivně ovlivňovat i jeho postavení jako leadera třídy. Vůdcovství je o dávání smyslu školního snažení žáků a kdo tuto roli úspěšně zvládne, zvyšuje svůj úspěch na dvojnásobek.

Získané poznatky umožňují učiteli v jeho pedagogickém působení „dělat správné věci“, a nepřevažuje u nich povinnost „dělat správné věci“.

3. Festival je specifickou formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Výsledky šetření jednoznačně potvrzují i tuto hypotézu. Jak vyplynulo zejména z rozhovorů s respondenty. Podle jejich vyjádření se mnoho z nich zúčastňuje i jiných podobných akcí a festivalů³². Široký záběr dané problematiky, se kterou se na nich setkají, nemůže nahradit žádná vzdělávací akce pořádaná organizacemi zaměřenými na vzdělávání pedagogických pracovníků. V jejich nabídkách se akce podobného zaměření, byť menšího rozsahu, zpravidla ani nevyskytují.

Festival by se měl objevit jako akce nezastupitelného typu i v plánech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nejen pro učitele hudební výchovy. Z rozhovorů také vyplynulo, že zúčastnění učitelé hodnotí festival jako kvalitativně nejlepší formu vzdělávání ve srovnání s jinými vzdělávacími akcemi. Učitel je díky zkušenostem z festivalu schopen obohatit výuku nad rámec standardních osnov.

³¹ Viz kapitola 5.3., bod 7, tabulka 6

³² Viz. Kapitola 5. 3. bod 12, tabulka č. 11

Pěvecký sbor, je místo, kde se lidé učí disciplíně a spolupráci v kolektivu. Neznamená to jen zpívat svůj hlas, ať už soprán, alt, tenor nebo bas, ale je to také o vzájemném naslouchání, toleranci a závislosti jednoho na druhém. Zpěvák by měl naslouchat ostatním vlnám prolínajících se v celém sboru a vnímat měnící se dynamiku hlasů. Tak se z jednotlivce stává kolektiv pod vedením důležitého a neodmyslitelného článku, a tím je sbormistr. Ve skupinovém zpěvu je neuvěřitelná síla. Zvuk rozpouští hranice mezi lidmi. Jednou z věcí, které jsme v naší společnosti ztratili, je vzájemné propojení. Můžeme to přirovnat k izolovaným atomům bez pocitu propojenosti. Jednou z nejtypičtějších a dnes ještě nedoceňovaných charakteristik zvuku je schopnost rozpouštět hranice. Když lidé spolu zpívají, vytvářejí komunitu a zpěv je tou nejrychlejší cestou k vytvoření komunity.

V dnešní době je takových zkušeností a zážitků velice málo. Proto bychom je měli podporovat a vážit si jich. Dostat se do nějakého kolektivu a společně něco dokázat, by mělo být našim cílem a my bychom měli projevit souhlas svou účastí na takovýchto vzácných akcích.

6.2. DEDUKCE DALŠÍCH PODMÍNĚNÝCH VÝROKŮ O VZTAZÍCH MEZI PROMĚNNÝMI.

Hypotéza: Žákovský festival, kterého by se zúčastnili žáci a učitelé by mohl být pevnou součástí ŠVP v rámci projektových dnů. Tento výrok se může stát hypotézou pro další případné výzkumy. Bylo by dobré zkoumat, zda je možné školní festival jednoduší formou zrealizovat i pro jednu třídu nebo celý stupeň. Zaměřit se případně i na to, jak zařadit problematiku festivalu jako průřezové téma do školního vzdělávacího programu.

7. ZÁVĚR

Ve své práci jsme se snažili shromáždit informace o vzniku festivalu s historickými souvislostmi. Z rozhovorů s respondenty jsem se dozvěděla o vzniku sboru Bohemiachoru³³ a proto se ho snažíme čtenářům přiblížit. Poukazuje to na fakt, že festival podporuje účastníky v navazování kontaktů a další spolupráci.

Snažili jsme se tuto akci učitelům přiblížit popsáním zkušeností z 16. ročníku festivalu roku 2008, máme možnost nahlédnout i do práce v ateliéru č. 4 – Musika Nova, kde je popsán nácvik jedné z nejzajímavějších písní. Máme také k dispozici náhled do programu festivalu, do jeho podrobného popisu a do jednotlivých ateliérů.

Také jsme se převážně věnovali pohledu na festival *Bohemia Cantat* jako na příležitost pro učitele – příležitost osobnostního rozvoje, a získání vzácných zkušeností a prožitků z této akce. Zaměřili jsme se zejména na problematiku jejich řídicí práce, na náročnost jejich povolání a na možnosti využití svých zkušeností z festivalu nejen v pedagogickém působení. Prostudovali jsme otázku mnohostrannosti a jednostrannosti učitelů. Dozvěděli jsme se, že z hlediska profese učitele je mnohostrannost velice cenná. Festival k mnohostrannosti učitele přispívá velkou měrou. Učitel má také důležitou roli v ovlivňování klimatu třídy. Příjemným naladěním z festivalu, který funguje jako zdroj energie na dlouhou dobu, může působit na žáky. Měl by se snažit, aby vzrůstala solidarita třídy a převažovala pozitivní orientace třídy. Při té příležitosti je vhodné organizovat i akce mimo třídu a mimo školu, aby se učitelé a žáci poznali v různých sociálních kontextech, než jen v pouhém vyučování. Bez příznivého sociálního klimatu školy by to však nezvládl tak, jak by mohl s podporou celé školy.

Vedla jsem rozhovory s účastníky festivalu a na základě provedeného šetření se potvrdilo, že festival je pro učitele přínosem³⁴. Jeho velkou výhodou je fakt, že se

³³ Viz kapitola 2.6.

³⁴ Viz kapitola 5.3., bod 7, tabulka 6

ho může účastnit člověk, který se zpěvu aktivně nevěnuje. Učitel, který se aktivně účastní festivalu by se mohl nechat inspirovat a něco podobného zorganizovat ve škole. Činnostní dílny nebo workshopy by byli dobrým řešením k oživení výuky.

Zvolila jsem další dvě hypotézy³⁵, které se mi během výzkumu také potvrdily.

³⁵ Viz kapitola 6. 1.

8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7.
- [2] [Http://www.duchovnisetkani.cz/zdravi/gregoriansky-choral.asp](http://www.duchovnisetkani.cz/zdravi/gregoriansky-choral.asp) [online]. 1999. Dostupný z WWW: <<http://www.duchovnisetkani.cz>>.
- [3] [Http://www.bohemiachor.cz](http://www.bohemiachor.cz) [online]. 1994. Dostupný z WWW: <www.bohemiachor.cz>. www.bohemiachor.cz.
- [4] [Http://www.kludek.cz/weby/schola/html/cz/greg_chor.html](http://www.kludek.cz/weby/schola/html/cz/greg_chor.html) [online]. 2000. Dostupný z WWW: <<http://www.kludek.cz>>.
- [5] CD – záznam koncertů 21. – 24. 8. 2008 z Mezinárodního festivalu sborového zpěvu BC
- [6] Jana Vašatová, ČR Vltava, pořad *Slovo o hudbě*: Bohemia Cantat - XVI. ročník Mezinár. sbor. festivalu (2 díly).
- [7] NAVRÁTIL, N. *Dějiny hudby*. Ostrava: Augustin Milata – nakladatelství SCHOLAFORUM, 1996. ISBN 80-244-0.
- [8] [Http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php](http://www.bohemiacantat.cz/ateliery.php): *Festival sborového zpěvu* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <www.bohemiacantat.cz>.
- [9] ŠAFAŘÍK, J. *Dějiny Hudby: III. díl.*: Jan Piszkiwicz ve Věrovanech, 2006. ISBN 80-86768-17-1.
- [10] [Http://www.musica.cz/fiser/indexcz.html](http://www.musica.cz/fiser/indexcz.html): *Hudební informační středisko* [online]. 1999. Dostupný z WWW: <www.musica.cz>.
- [11] [Http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional](http://www.gospeltrain.cz/index.php?ID=vyvoj&group=transitional): *Vývoj gospelu* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <www.gospeltrain.cz>.
- [12] FORDHAM, John. *Jazz*. Markéta Cukrová, Petr Dobružka. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-99-8.
- [13] STANĚK, Ondřej, fotograf

OBSAH PŘÍLOH

Příloha č. 1 – CD	P – 1
Příloha č. 2 – Životopisy sbormistrů.....	P – 1
Příloha č. 3 – Foto z festivalu roku 2008.....	P – 4
Příloha č. 4 – Občasníky	P - 9

1. PŘÍLOHA Č. 1 – CD

2. PŘÍLOHA Č. 2 - ŽIVOTOPISY SBORMISTRŮ

2.1.DAVID EBEN – *GREGORIÁNSKÝ CHORÁL*

David Eben se narodil 6. 1. 1965 v Praze. Je zakladatelem a uměleckým vedoucím souboru Schola Gregoriana Pragensis. Po absolutoriu oboru klarinet na pražské konzervatoři roku 1986 začal studovat obor hudební věda na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Zde se již od druhého ročníku zaměřil na středověkou hudbu, zejména na gregoriánský chorál. V roce 1991 absolvoval na pařížské konzervatoři (Conservatoire Nationale Supérieur de Musique de Paris) obor dirigování gregoriánského sboru a v následujícím roce působil jako dirigent souboru Choeur grégorien de Paris. V této době také často navštěvoval klášter Solesmes, centrum výzkumu gregoriánského chorálu, za účelem studia a odborných konzultací.

V současné době působí v Ústavu hudební vědy na Karlově univerzitě, kde přednáší témata spojená s gregoriánským chorálem a liturgií (neumová a chorální notace, úvod do studia gregoriánského chorálu, seminář středověké monodie, aj.). Pravidelně vede letní kursy teorie a praxe gregoriánského chorálu ve Francii (Academie internationale de Sées, Centre de musique polyphonique de Picardie Saint-Valéry) a ve Švýcarsku (Festival de Musique Sacré de Fribourg). Spolupracuje také dlouhodobě s Českým rozhlasem na tvorbě pořadů o gregoriánském chorálu (Historie tónu, cyklus Liturgický rok v gregoriánském chorálu).

Vedle středověké duchovní hudby se věnuje také dalším hudebním žánrům. Společně se svými dvěma bratry aktivně působí ve skupině bratří Ebenů.

2.2. ČENĚK SVOBODA – *MUSIKA ANTIQUA*

Čeněk Svoboda se narodil roku 1978 v Liberci, kde také absolvoval Základní uměleckou školu, obor housle. Již v době studií na gymnáziu F. X. Šaldy se začal intenzivně věnovat sborovému zpěvu a v letech 1993-1998 působil v libereckém komorním smíšeném sboru *Rosex*. Roku 1994 založil soubor *Vokální oktet*, kde jako umělecký vedoucí působil až do roku 2003. Od roku 2000 je sbormistrem libereckého gymnaziálního sboru *Cum decore*, od roku 2006 spolupracuje rovněž s libereckým sborem *Ještěd*, jehož stálým prvním sbormistrem se stal v lednu 2007.

V Praze vystudoval obor sbormistrovství na Pedagogické fakultě UK ve třídě Jiřího Koláře a Marka Valáška. Jako sbormistr získal několik ocenění na celostátních i mezinárodních sborových a sbormistrovských soutěžích. V roce 2005 získal národní ocenění od Unie českých pěveckých sborů *Sbormistr Junior*, mezi roky 2003-2007 získal se sborem *Cum decore* řadu ocenění na významných mezinárodních festivalech (Praga cantat 2004, Jihlava 2005, Ifas 2006, Bratislava 2007).

Vedle sbormistrovství se intenzivně věnuje sólovému zpěvu (soukromě studuje u Svatavy Šubrtové). V posledních letech působí jako profesionální ansámblový zpěvák i sólista v předních domácích i zahraničních vokálních ansámblech staré hudby (*Collegium Vocale 1704*, *Doulce Mémoire*, *Collegium Marianum*, *Musica Florea*, *Ensemble Inégal* a další). Od roku 2004 vede v Praze vokální soubor specializovaný na hudbu 16. - 18. století, Collegium 419. S ním nastudoval a provedl například souborné provedení motet Johanna Sebastiana Bacha, *Officium defunctorum* Tomáše Luise de Victoria, *Responsoria* Jan Dismase Zelenky, cykly madrigalů Claudia Monteverdiho, mši *Missa quinis vocibus* Kryštofa Haranta z Polžic a mnoho dalších.

2.3. MARKO IVANOVIČ – *MUSIKA BOHEMIKA*

Marko Ivanovič se narodil v Praze, ale dětství prožil v bývalé Jugoslávii. Do Čech se vrátil ve svých 15 letech. Studoval dirigování a kompozici na Pražské konzervatoři (1993-97) a na Akademii múzických umění (1998-2003). V roce 1999

byl na skladatelské stáži v holandském Utrechtu, v současné době je doktorandem na katedře skladby pražské HAMU.

Pracoval s mnoha českými i zahraničními orchestry. V roce 1996 založil Malostranský komorní sbor, spoluzaložil a vede také Pocket Opera Prague. Od roku 2006 je dirigentem Národního divadla. V současné době je dirigentem Českého studentského orchestru, který už druhým rokem pořádá cyklus koncertů pro mladé - Čtyři kroky do n(N)ového světa.

Jeho skladby se hrají na mnoha koncertních a festivalových pódíích doma i v cizině, je častým autorem hudby pro divadlo, film či rozhlasové hry. Řadu jeho skladeb zaznamenaly české nebo zahraniční rozhlasové stanice.

2.4. MARTIN SMOLKA – *MUSIKA NOVA*

Martin Smolka (narozen 11. srpna 1959 v Praze) vystudoval skladbu na AMU a soukromě u Marka Kopelenta. Mezinárodní úspěchy zahájil v 80. letech v Polsku, po roce 1989 se jeho skladby rychle prosadily na festivalech soudobé hudby po celé Evropě, částečně i v USA a Kanadě. V roce 1983 spoluzaložil Agon, soubor specializovaný na současnost i historii hudební avantgardy. V něm působil do roku 1998 jako umělecký vedoucí a hráč na preparovaný klavír. V rámci projektů Agonu se zabýval i pátráním po zapomenutých hodnotách (čtvrttónová hudba žáků Aloise Háby, počátky 60. let v Československu) a realizacemi grafických partitur a konceptů (díla Milana Grygara, Johna Cagea ad.), je spoluautorem knihy a CD *Grafické partitury a koncepty*.

Kompozice koncertních skladeb a opery je hlavním předmětem Smolkovy umělecké činnosti.

Od roku 2000 se věnuje více vokální hudbě a zvláště opeře (*Walden, the Distiller of Celestial Dews* pro sbor, 2000; *Nagano* - opera 2001-3; *Das schlaue Gretchen* - opera pro dětského diváka, 2005). Opera *Nagano* (o hokeji), vytvořená na objednávku Národního divadla v Praze, získala národní cenu Alfreda Radoka za rok 2004.

2.5. ZUZANA STIRSKÁ – *GOSPELY A SPIRITUÁLY*

Velmi zkušená a hlasově skvěle disponovaná zpěvačka Zuzana Stírká, která vystudovala hudební vědy na univerzitě v Göttingenu, se věnuje převážně hudebnímu žánru "Gospel songs".

Po svém návratu z emigrace (1981 - 95) se dlouhou dobu věnovala přípravě svého záměru - sestavit smíšený dvacetičlenný sbor orientovaný na tento typ hudby a v r. 1999 vystoupila na prknech SEMAFORU v pořadu *Zuzana se vrací* se svým GOSPEL TIMEM. Pořad byl nadšeně přijat a proto následovaly pravidelné Gospel Time Party. Repertoár vycházející z klasického gospelu byl zásluhou textařů Josefa Fouska, Jiřího Suchého či Ivana Mládka pochopitelně "zesvětštěn", Zuzana si tradiční gospels sama upravila a doplnila je i několika vhodnými písněmi domácí provenience. Zuzana Stírká spolu s Gospel Timem nejen zpívá, ale všechna vystoupení i uvádí. Postupně se vrátila do rozhlasových studií i na televizní obrazovky. To vše napovídá tomu, že tento druh gospelu v interpretaci Zuzany Stírké a jejího Gospel Timu může být srozumitelný a přitažlivý i v českém prostředí, což potvrzuje i stále rostoucí ohlas posluchačů.

Pěvecká kariéra Zuzany Stírké je bohatá a prověřená působením v zahraničí. Po začátcích v SEMAFORU zpívala s různými skupinami a orchestry a po odchodu do NSR - pod pseudonymem Susanna Prag - záhy prorazila i tam. Získala renomé vyhledávané interpretky, vyhrála populární soutěž Zlatý žebřík, točila desky, působila v rozhlase i televizi. Vystupovala s Mikem Oldfieldem, Guntherem Gabrielem, Jamesem Lastem a dalšími světovými hvězdami.

2.6. LUBOŠ HÁNA – *MUSIKA MODERNIKA*

Luboš Hána (* 1973) byl "odchován" ústeckou pedagogickou fakultou, kde se mu dobré sborové mravy snažil vštípit prof. Tomáš Fiala a prof. Jiří Holubec. V současné době se tamtéž pokouší rozdělit se se svými studenty o své zážitky s hudbou, získané na různých workshopech, sborových festivalech a projektech (Dortmund - Cantus Cantat, Bayreuth - Fórum mladých umělců, Jirkovský Písnovar atd.) a také využít ve sborovém zpěvu zkušenosti z působení v rozličných kapelách a bigbandedech. I přes svůj vřelý vztah ke klasické sborové tvorbě, je to vždy nakonec

hudba populární, která je příznačná pro sbory s nimiž pracuje (komorní sbor VENTILKY ZUŠ Jirkov, mužský sbor NONA - PF UJEP Ústí nad Labem a vokální skupina Oktána).

2.7. LIBOR SLÁDEK – *MLÁDEŽNICKÝ ATELIÉR*

Ing. Libor Sládek je původním povoláním stavař, studoval na stavební fakultě ČVUT a tři roky strávil v projektové kanceláři. Poté začal učit na gymnáziu Na Zatlance odborné stavební předměty a po revoluci v roce 1989 rovněž matematiku a hudební výchovu. Od roku 1994 učí na nově vzniklém čtyř a osmiletém Gymnáziu Jaroslava Heyrovského v Praze. V současné době je sbormistrem čtyř smíšených sborů - repertoárově různě zaměřených (Víceméně v tónině, Besharmonie, Mix, Bohemiachor). V roce 2000 se stal v anketě Zlatý Amos nejoblíbenějším učitelem České republiky. V letech 2001-2004 vystudoval sbormistrovství chrámové hudby a v roce 2007 absolvoval na Karlově Univerzitě v Praze obor hudební výchova a sbormistrovství pod vedením profesora Mátlá.

Ing. **Libor Sládek** se účastnil festivalu jako sbormistr i jako zpěvák. Na festivalu vedl šest ateliérů (Eversmiling liberty, 1997, 2001, sborová tvorba Zdeňka Lukáše, 1998, spirituály a gospels, 2003, spirituály 2004, J. Novák – Horatii carmina (výběr) 2006).

Při letošním výběru ateliérů jste letos měli nejvíce možností, poprvé je letos ateliérů sedm a jste-li mladšího věku, tak jste mohli vybírat opravdu ze všech. Jak jste mohli volit ateliér? Podle žánru či konkrétního hudebního díla nebo naopak třeba podle osobnosti sbormistra. Pokud jste je neznali, měli jsme pro vás na stránkách jejich malé textové představení. A takto by to bylo ve verších:

DAVID EBEN

Všichni za jednoho
A za všechny jeden.
Mušketyři? Ba ne,
David, Marek, Kryštof Eben.
Hudbou David jenom žije –
Pro gregoriánský chorál či liturgie.
A že všechno umí hezky,
Zaměstnal ho rozhlas český.
Zahraje C nebo Fis,
Je umělecký šéf Scholy Gregoriana Pragensis.
V jeho duši hudba zní
I pro další žánry hudební.

ZUZANA STIRSKÁ

Zuzanu, tu dobře znám,
Řídí, vede Gospel Time.
Když byla ještě malá,
V Semaforu nám zpívala.
A že zpívá vskutku hezky,
Natočila také desky.
Poznají ji lidé stovky
Z televizní obrazovky.
Pracovitá, prostě kádr,
Gospel songs je její žánr.
Odborník na slovo vzatý,
Získala i Žebřík zlatý.

LIBOR SLÁDEK

Kantoři – chytte se za nos,
Je tu totiž Zlatý Amos!
Nejdříve tři roky zjihle
Dával Libor pěkně cihlu k cihle.
Slunce nad hlavou, klid, mír,
Je stavební inženýr.
Načerpá tak rádnou sílu,
Teď učí na gymnáziu.
Jasný pohled, na rtech smích,
Je sbormistrem čtyř sborů smíšených.

LUBOŠ HÁNA

Nadané žáky jen tak nepustí
Pedagogická fakulta v Ústí.
Luboš jde přes doly, hory,
Je pedagog přes mnohé sbory.
V kapelách, big bandech, sborových festivalech své
zkušenosti střádal,
Aby svým sborům je předával.
Co stále dopředu ho vhání?
Hudba klasická i populární.

MARKO IVANOVIČ

Hry, film, divadlo, či rozhlas,
Všude krásná hudba zní,
Jeho skladby rozezvučí
I pódia koncertní.
Čtyři kroky do n(N)ového světa,
Pod svým dirigentem studentský orchestr rozkvétá.
Propadl taktovce – a taktovka jemu propadla.
Přijďte se přesvědčit do Národního divadla.

ČENĚK SVOBODA

Kde vládne klid a pohoda,
Tam pěje Čeněk Svoboda.
V ranném věku na housle hrál, zpíval,
Do kolébky Ještěd se mu díval.
Každý o něm také ví,
Že nezná jen zpěv sólový.
Překvapí nás mile všechny,
Vede Ještěd – sbor liberecký.
Nad šikovného hochu není,
Má řadu i mezinárodních ocenění.

MARTIN SMOLKA

Vokální hudba hraje prim.
O kom je řeč? Smolka Martin.
Jeho hudba – jako samet
Rozezněla celý svět.
Kdo operu jeho spatří,
Ví, kam jeho srdce patří.
„Národní“ má vyhráno,
složil pro něj Nagano.

A jak byste si vybrali teď?

Milí účastníci festivalu, vítejte na letošním ročníku festivalu - již šestnáctém a pošesté v Liberci. Jak již jistě víte z přihlášek, letos máme sedm ateliérů a žádný jsme nebyli nuceni zrušit. Hlavně díky vám, že jste se do všech ateliérů přihlásili. Někde je vás méně, jinde více, ale každý ateliér je zpěvuschopný.

V tomto prvním občasníku vám přinášíme také některé informace o chodu a programu festivalu, další naleznete v tištěném barevném programu: mapku s umístěním zkušeben jednotlivých ateliérů a program jednotlivých koncertů.

V Občasníku se rádi dovídáte různé klepy a sbormistrovské veselé výroky v ateliérech (zvědavce vždycky

zajímá, co se děje jinde) a aby se tak stalo, je třeba tyto většinou veselé průpovídky zaznamenat, ač se snažíme, nemůžeme být všude, ale můžete tam být vy a zapsat, co zachytíte, pak to stačí předat manažerovi vašeho ateliéru a zanedlouho se to dostane i do Občasníku. Takže příjemné sbírání a pak i čtení.

POZOR, SOUTĚŽ! Přijeli jste do Liberce především zpívat, poznávat nové tváře a také si užít spoustu legrace a to nejen při zpěvu, ale i v čase mimo, třeba na společenském večeru nebo volném čase. Ten se vám sem tam snažíme zpestřit nějakou soutěží a jednu jsme vymysleli i na letošek. Protože sborové zpívání je věc hromadná a pospolitá, i naše soutěž je pro celé týmy. V každém ateliéru sestavte tým aspoň pěti lidí a na

Kontakty na manažery ateliérů:			
Číslo - název ateliéru	Umístění	Manažeri ateliéru	Telefon
Ateliér 1 – GREGORIÁNSKÝ CHORÁL	Radnice - zasedačka 11	Anička Bečvářová Pavel Grmela	604 987 030 604386948
Ateliér 2 – MUSICA ANTIQUA	Radnice - sklípek	Vendula Bláhová Petr Vlk	777 799 778 724 767 041
Ateliér 3 – MUSICA BOHEMICA	ZŠ Barvířská - jídelna	Zuzka Kubelková Jana Karpišková	723 572 926 608 637 383
Ateliér 4 – MUSICA NOVA	Technická univerzita – budova „K“	Jitka Jindřichová Ivan Zvonár	731 967 266 604 159 775
Ateliér 5 – GOSPELY A SPIRITUÁLY	Krajský úřad	Hanka Kolomazníková Milan Karol	777 992 536 776 324 705
Ateliér 6 – MUSICA MODERNICA (JAZZ)	Knihovna	Lenka Macnerová Radek Plašek	604 462 219 776 323 369
Ateliér 7 - EUROPEAN YOUNG VOICE	ZŠP Orlí	Hanka Kremerová Ondra Medúna	728 370 924 777 958 611

Telefonní kontakty na manažery použijte, prosím, v nutných případech a pouze během festivalu Bohemia cantat Liberec 2008.

společenském večeru budete svůj ateliér reprezentovat v soutěži. A v čem se bude soutěžit? Každý tým ateliéru vytvoří na společenském večeru živý obraz s hudební tematikou, obraz musí mít aspoň pět osob, které budou všechny z jednoho ateliéru (žádné zápůjčky a hostování). Nejlepší živý obraz bude vyhodnocen hlasováním - zde si odtrhnete každý svůj hlasovací lístek a vhodíte jej do krabičky jenotlivého ateliéru, jehož živý obraz se vám

nejvíce líbil. Celá soutěž proběhne na společenském večeru okolo jedenácté hodiny. (pak bude prostor na hlasování, spočítání hlasů a vyhlášení výsledků). A to je k této soutěži asi vše, vybírejte tým, přemýšlejte o obraze, běží vám čas...

zde utrhnout

HLASOVACÍ LÍSTEK BOHEMIA CANTAT 2008

zde utrhnout

Program pro účastníky festivalu

čtvrtek 21. 8.

13.00 - 18.30 registrace účastníků v Domě kultury
15.00 - 20.00 ubytování - na internátě Zeyerova
16.00 - 24.00 ubytování - v tělocvičně ZŠ Barvířská ul.
17.00 - 18.30 večeře (Eurest)
18.30 - 19.30 zahájení festivalu a společné zpívání v Domě kultury
20.00 - 23.00 ateliérové zkoušky - dle rozpisu

Pátek 22. 8.

07.15 - 08.30 snídane (internát Zeyerova)
08.30 - 10.00 dodatečná registrace pro opoždilé účastníky v Domě kultury
09.00 - 10.00 rozezpívání a společné zpívání v Domě kultury
10.30 - 13.00 ateliérové zkoušky - dle rozpisu
13.00 - 14.30 oběd (Eurest)
14.45 - 17.30 ateliérové zkoušky - dle rozpisu
17.00 - 19.00 večeře (Eurest)
19.00 - 20.30 **festivalový koncert (hosté festivalu) KSC Lidové sady**
účinkují Oktet, Collegium 419, NewDay Quartett (It.)
21.00 - 01.00 Společenský večer v Domě kultury
0:30 - 01:30 odjezdy autobusů směr internát Zeyerova

Sobota 23. 8.

07.15 - 08.30 snídane (internát Zeyerova)
09.00 - 10.00 rozezpívání a společné zpívání v Domě kultury

10.30 - 13.00 ateliérové zkoušky - dle rozpisu
12.45 - 14.15 oběd (Eurest)
14.00 - 18.00 ateliérové zkoušky - dle rozpisu
17.45 - 19.00 večeře (Eurest)
20.00 - 21.30 **festivalový koncert - Kostel sv. Antonína Velikého - Sokolské nám.**
účinkují - Ateliér 1 - Gregoriánský chorál,
Ateliér 2 - Musica antiqua,
Ateliér 5 - Gospely a spirituály, Sbor Collegium 419

Neděle 24. 8.

06.45 - 08.00 snídane (internát Zeyerova) a výdej balíčků na cestu
07.30 - 08.30 odjezd autobusů z internátu podle ateliérů
08.00 - 10.10 zvukové zkoušky ateliérů (dle rozpisu v Domě kultury)
10.30 - 13.00 **Slavnostní koncert se společným zpíváním**
13.30 závěr festivalu - šťastnou cestu!

* Noste neustále účastnickou jmenovku – slouží i jako vstupenka na koncerty a společenský večer.

* Pozor na správné parkování v centru Liberce, „botičky“ jsou drahé :))

Programme for Festival-Participants

Thursday 23. 8.

13.00 - 18.30 registration in the DK - House of Culture
15.00 - 20.00 accommodation in Zeyerova dormitory
16.00 - 24.00 accommodation in the gym in Barvířská
17.00 - 18.30 dinner (Eurest)
18.30 - 19.30 festival opening and common singing in the House of Culture
20.00 - 23.00 rehearsals in workshops

Friday 24. 8.

07.15 - 08.30 breakfast (Zeyerova dormitory)
08.30 - 10.00 additional registration for latecomers in the House of Culture
09.00 - 10.00 voice warm-up and common singing in the House of Culture
10.30 - 13.00 rehearsals in workshops
13.00 - 14.30 lunch (Eurest)
14.45 - 17.30 rehearsals in workshops (according to the workshops)
17.00 - 19.00 dinner (Eurest)
19.00 - 20.30 **Choir concert (performed by the guests of the festival) KSC Lidové sady**
21.00 - 01.00 Evening party in the House of Culture
0:30 - 01:30 departure of buses to the Zeyerova dormitory

Saturday 25. 8.

07.15 - 08.30 breakfast (Zeyerova dormitory)
09.00 - 10.00 voice warm-up and common singing in the House of Culture
10.30 - 13.00 rehearsals in workshops (according to the workshops)
12.45 - 14.15 lunch (Eurest)
14.00 - 18.00 rehearsals in workshops (according to workshops)
17.45 - 19.00 dinner (Eurest)
20.00 - 21.30 **Choir concert (performed by the guests of the festival) Kostel sv. Antonína Velikého - Sokolské square**

Sunday 26. 8.

06.45 - 08.00 breakfast and dispense of food packages for the journey home (Zeyerova dormitory)
07.30 - 08.30 departure of buses from the dormitory according to the workshops
08.00 - 10.10 sound rehearsals of particular workshops (according to a schedule in the House of Culture)
10.30 - 13.00 **Final concert and common singing**
13.30 Farewell!

* Please wear your participant badge all the time – it serves as entrance ticket to concerts and evening party.

* Please be careful about correct parking – police fines are expensive :))

Programm für Festival-Teilnehmer

Donnerstag 23. 8.

13.00 - 18.30 Anmeldung im DK - Haus der Kultur
15.00 - 20.00 Zuweisung der Zimmer im Internat Zeyerova
16.00 - 24.00 Zuweisung der Grundschule Barvířská
17.00 - 18.30 Abendessen (Eurest)
18.30 - 19.30 Eröffnung des Festivals und gemeinsames Singen im Haus der Kultur,
20.00 - 23.00 Proben in den Ateliers

Freitag 24. 8.

07.15 - 08.30 Frühstück (Internat Zeyerova)
08.30 - 10.00 Nachträgliche Anmeldung für verspätete Teilnehmer im Haus der Kultur
09.00 - 10.00 Einsingen und gemeinsames Singen im Haus der Kultur
10.30 - 13.00 Proben in den Ateliers
13.00 - 14.30 Mittagessen (Eurest)
14.45 - 17.30 Proben in den Ateliers (je nach Atelier)
17.00 - 19.00 Abendessen (Eurest)
19.00 - 20.30 **Chorkonzert (die Gäste des Festivals) KSC Lidové sady**
21.00 - 01.00 Gemeinsamer Abend im Haus der Kultur
0:30 - 01:30 Abfahrt des Autobusses nach Internat Zeyerova

Samstag 25. 8.

07.15 - 08.30 Frühstück (Internat Zeyerova)
09.00 - 10.00 Einsingen und gemeinsames Singen im Haus der Kultur
10.30 - 13.00 Proben in den Ateliers (je nach Atelier)
12.45 - 14.15 Mittagessen (Eurest)
14.00 - 18.00 Proben in den Ateliers
17.45 - 19.00 Abendessen (Eurest)
20.00 - 21.30 **Chorkonzert (die Gäste des Festivals) Kostel sv. Antonína Velikého - Sokolské Marktplatz**

Sonntag 26. 8.

06.45 - 08.00 Frühstück und Ausgabe des Lunchpaketes für die Reise (Internat Zeyerova)
07.30 - 08.30 Abfahrt des Autobusses vom Internat nach Ateliers
08.00 - 10.10 Klangproben die Ateliers im Haus der Kultur
10.30 - 13.00 **Festkonzert (auch mit gemeinsamem Singen)**
13.30 Gute Reise!

* Tragen Sie Ihres Teilnehmer-Namenschild ständig – es dient als Eintrittskarte zum Konzerten und Gemeinsamer Abend.

* Bitte beachten Sie Haltverbote – Polizeistrafen sind teuer :))

OBČASNÍK č. 2

festivalu BOHEMIA CANTAT LIBEREC

21. - 24. 8. 2008

A jak mu říkáte vy?

Většina z vás, která jste k nám na festival přijeli zpívat, zpívá v pěveckém sboru a ten sbor se v naprosté většině nějak jmenuje. Záměrně píš v naprosté většině, protože vím, že existují i pěvecká uskupení podle příkladu: dali jsme teď dohromady oktet, zkoušíme, no, název ještě nemáme...

A název sboru? To je věc někdy docela složitá a někdy dokonce i značně kostrbatá a u některých sborů je snad i součástí přijímací zkoušky vyslovit jedním dechem, správně a bez přerušování celý název sboru. Vyberu-li jen pár příkladů z letošních přihlášek: „sbor při 3lf UK Collegium Musa Pragensis“, „Komorní sbor Akademie sociálního umění T (více se nám do přihlášky nevešlo)“, „Smíšený pěvecký sbor gymnázia Jana Nerudy“, o název samotný nám teď nejde, ten nezměníte, přišli jste do sboru a ten už se jmenoval. Ale když se o svém sboru bavíte, jistě mu celým názvem neříkáte. Vezmu-li pro ukázkou sbory, kde zpívám, pak Bohemiachor je v našem podání „Bohemáč, BCH (vyslovováno jako dvě slabiky, někdy i jako jedna (na ostravsku)), Bachor...“, Rosex (Rozkocův sextet - pro vysvětlení) už moc neupravíte, spíše v písemné podobě je to RSX, šlo by to ještě psex, ale to už je méně čitelné. Vysokoškolský pěvecký sbor Ostravské univerzity byl Vépées, od přátel vím, že jejich sbor Kakofon je „Kakáč“...

Jak svému sboru říkáte vy? Pokud se chcete o svůj domácí název sboru podělit s ostatními, nepište jej spolu s tím oficiálním na papírek a předejte jej manažerům ateliérů. Můžeme tak zmapovat sborová jména, která se v právě vznikajícím katalogu sborů (který připravuje UČPS) neobjeví a udělat třeba jeho lidovou přílohu.

zaslechli jsme v ateliérech:

A1 _____

ta poslední fráze už byla s myšlenkou na kafe!
tak prosím ještě jednou

A 6 _____

I forget translated, this song is.. no, oni vám to potom přeloží

no, já to dělám tak, že to hmu před sebou a ono se to tak za tři dny vytříbí a za šest dnů to bude ono (tak nevíme, kde si to v úterý poslechneme :-))

to místo musí být namazaný jako med, musí se krásně táhnout

nesmíte to zpívat tak kostrbatě, to by byl kubismus

musíte začít zpívat jako tisíc houslí

zpívejte jako zpěvačka z baru... ...pochytil to od nich...
...určitě tady nějaká je

(anglický text) - nemusíte rozumět tomu, co zpíváte, ale dejte tomu ten obsah

nepropadejte panice, ono se to poddá, takovej ten šestej den po hospodě

Ateliér 3 _____

sbormistr: takhle to zní šileně a dohromady to bude znít...
alt: ještě hůř!

tenoři, teď jste byli včas, ale na jiném tónu

A2 _____

tenoři, mělo by vás být podle přihlášek nejméně deset, ale vidím vás jen pět, nepřihlásili se do tenorů někteří basi?

bas: ne, my jsme ale viděli tenory v hospodě...

A4 _____

to je tak krásný... Je mi vás líto, že musíte zpívat a nemůžete si to poslechnout

je to hezký, je to praštěný, o to mi šlo, ale rytmicky se nám to sype

teď musíme dosáhnout toho, že to bude nejen směšné, ale i půvabné

(o sobě) ten pán u semaforu to nezvlád

po dnešek vzdám pokus o synchronizaci

dejte pozor, začal jsem to ukazovat rychleji a vy to zpíváte volně. ale souhlasím

dávejte pozor, říkal jsem opakovat 2x!

- ne, říkal jste 4x!

- tak to jsem něco jiného myslel a něco jiného říkal

(o čtvrttóněch) a ti staří muzikanti třeba mají kvintakord a tercie jakoby neladí a protože to tak hrají pořád, i druhý den stejně, není pochyb o tom, že je to správně.

po zpěváka moderní hudby:

- právo dýchat

- právo zvolit si vokál

- někdy i právo začít kdekoli

právo skladatele moderní hudby: dotvářet na místě (work in progress)

o notovém partu - může to vypadat jako skleněný zvon, ale je to proto, aby se to vešlo na jednu stránku, je to taková vsuvka

co myslíte, musíme tohle nacvičovat?

a teď přijde něco, co jsem tam asi zapomněl napsat

tady je to myšlený, že si to každý udělá během těch 30 sekund individuálně

i ticho je hudbou
každý zvuk je hudbou
naše pauzy umožní lidem uslyšet ticho, kteří v dnešní přehlučném době už jen tak neuslyší

PUPP - to je tak, jak medicímbal dopadne na parkety

takže aktivita číslo „C“

tak a teď jsem přetáh a jeden bod programu mi proklouzl pod PR...sty

vono je blbý, že voni to maj tak na tři a vy spíš na čtyři

po té, co celý ateliér věnoval dané části skladby třetinu čtvrtětní zkoušky M. S. prohlásil: já si začínám myslet, že

je to objektivně nerealizovatelné, jak jsem to napsal...

A5 _____

na začátku musíte být jako jeden muž, pak to můžete na chvíli kazit a na konec zase spolu.

to je bezvadný, když máte uši

Die machen hier „cavyken“

z hospody:
„Pro pražáky je Liberec Mekka sborového zpěvu.“

Možná přijde i yetti

Nedávno v Himalájích našli zvláštní chlupy, které by mohly patřit již dlouho hledanému yettimu - podle testů DNA totiž neodpovídají žádnému z místně žijících tvorů. Podle některých vědců tento převratný náález dokazuje, že yetti přeci jen možná existuje, podle druhých, kteří jsou o jeho existenci dávno přesvědčeni, to jen potvrzuje jejich názor a dle prohlášení jednoho z nich je náález chlupů důkazem, že yetti se holí.

Redakce Občasníku přichází se dvěma dalšími, zcela novými teoriemi, protože víme prostě více. Jen se nemůžeme shodnout, která z nich je ta správná.

Vše se ale brzo dokáže, podle první z našich teorií, která jednoznačně vychází z toho, že yetti existuje, se domníváme, že nejde o osamělého jedince ale o celkem početnou skupinku tvorů obého pohlaví a různého hlasového rozsahu. Jak to víme? Důkazem pro to je loňská cesta sbormistra Jana Staňka do Himalájí, přece co jiného by Honza v Himalájích dělal, než zakládal pěvecký sbor (dávno víme, že je to jeho celoživotní vášeň) a protože o žádném novém sboru vzniknuvším v této oblasti nic nevíme, muselo se jednat o sbor yettiů.

Podle druhé teorie (která ale případný Yetichor nepopírá) je hledání yettiho v Himalájích (kromě zmíněného nálezu) ztracený čas, protože se tam yetti vyskytuje jen velmi zřídka (naposledy loni) jen je potřeba počkat na srovnávací rozbor DNA vzorků a pak se potvrdí dosud málo známý fakt, že yetti se spíše než v Himalájích vyskytuje v Podještědí a neví se to jen proto, že jej zde ještě nikdo nehledal.

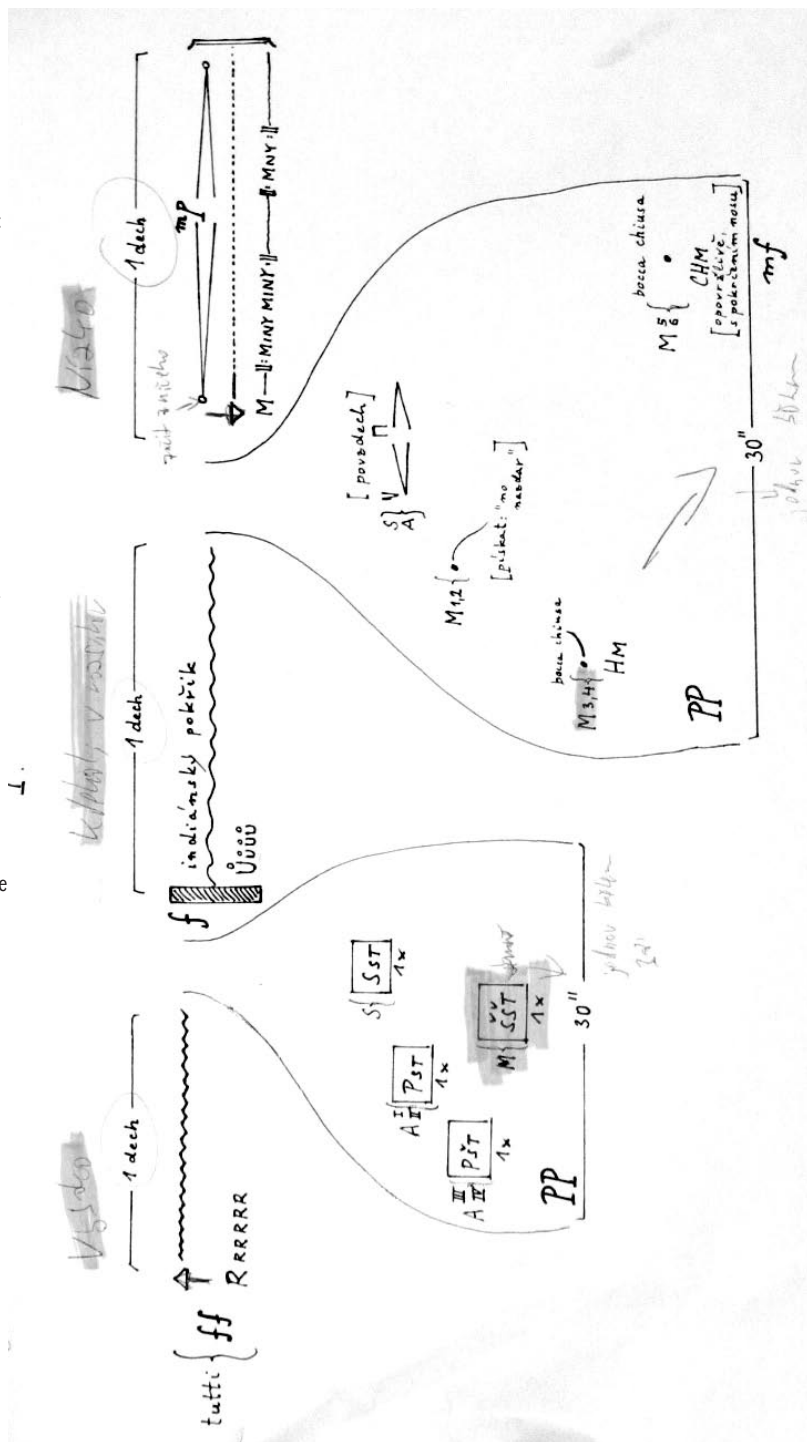
Jelikož nevím, podaří-li se nám vyproduit ještě další číslo Občasníku, raději se s vámi rozloučíme již teď. K loučení patří hlavně poděkování:

- Haně Fabiánové za krásné básničky o sbormistrech
- Zdeňkovi Oklešťkovi za uvádění koncertů i společenského večera (chcete-li můžete navštívit jeho internetové stránky www.zdenekoklestek.cz

- všem pilným zapsavačům veselých výroků
- opisovačům, kteří vládou klávesnicí rychleji než já
- sbormistrům za krásnou muziku, co nám přinesli i napsali
- i vám všem, že jste přijeli a pomohli tvořit krásnou atmosféru festivalu

mějte se krásně a prvního dubna 2009 startujeme přihlášky na další ročník...

Jirka Zenkl

Ukázka not čtvrtého ateliéru - tohle asi bez instruktaže sami nezapíváte, co?

OBČASNÍK č. 3

festivalu BOHEMIA CANTAT LIBEREC

21. - 24. 8. 2008

Tak máme již část festivalu za sebou, sboristi se holedbají, jak o vše již bravurně zvládají, sbormistři se nervózně ošívají, že s nácivkem ještě nikam nepokročili a pravda je někde uprostřed. zaslechli jsme, že v šestém ateliéru někdo vedl takové ty poraženécké řeči, že to asi vše nastudovat nestihnou a jestli by se nedala některá skladba vypustit... (zřejmě nováčci). Neváhali jsme, podívali se na jejich reperoár a našli řešení, žádná skladba se vynechávat nebude, ale dvě z nich by se daly spojit - máme na mysli „Jezdím bez nehod“ a „Misty“, nově by se skladba jmenovala „Misty jezdím bez nehod“.

Meziřechi náčelníka (náčrt, 23.8. ve 3.15 - 3.57 k ránu ve Stamině, u klavíru a sklenic)

Už druhý rok jezdím do Liberce („a já prosím nechte zvony znít“) s větším napětím, než kdykoli dříve. Jsem připraven na to, mít téměř celé tři dny vystrčená sociální tykadélka a velmi citlivě vnímat pocity účastníků, jejich spokojenost i kritiku. S potěšením musím konstatovat, že negativních ohlasů je minimum (upřímně řečeno si na žádný nemůžu právě vzpomenout - viz čas psaní), aneb když se nepochválíme sami, nikdo jiný to za nás neudělá. Malinko vážněji... Vřelé a upřímné díky všem účastníkům (sbormistrům i zpěvákům) za nadšený přístup ke všemu, co festival nabízí - namátkou relativní dochvilnost (to tam nech, to je výborný - „jestli chceš, nezůstane na mě ani kůže“) příchodu na rozezpívání a zkoušky, stejně tak za plný koncertní sál viditelně spokojených diváků a hlavně za šťastné tváře všech, které potkávám (neprodávaj tu trávu?). Přesně pro tyhle okamžiky desítky dobrovolníků rok co rok festival připravují. Ksichtěte se stále tak, pro nás je to nejlepší odměnou a vězte, že s tím nepřestanem. S festivalem vás budeme otravovat i nadále.

PS: Naléhavá prosba - zkuste se aspoň trochu (3-4 hodinky by mohly stačit, poznámka zapisovatele...i když jak komu, poznámka autora) vyspat před nedělním koncertem.

PS2: Stamina bude objednána i na zítřek (dnešek, no, prostě na noc ze soboty na neděli).

Ptali jsme se, jak se bydlí v tělocvičně:

- jo, v tělocvičně je fajn
- a nevádí, že je vás tam tolik?
- ne, uprostřed je ještě „šest půlek místa“

- my jsme tam nebylo moc kvůli sprchám a tak...

- však jsme sem přijeli zpívat a ne se mejt! jen ráno mne našťvaly nějaký ženský, krafaly už v osm, jaký si maj udělat stíny, jestli modrý nebo zelený...

- no, někdo, když se ráno probudí, tak už rovnou stíny má, takový fialový...

- hmm, to jo

- no a někdo se třeba ani neprobudí...

- ??? :-), jo, to pak má stíny takový namodrale šedý... (a je mu to jedno)

a jiný názor?

- v tělocvičně je to dobrý, kromě tý kaťuš, co zpívaly ty krůty (prý něco mezi slepicí a krávou) o půl třetí ráno... vědět kdo to byl a mít ráno kýbl s vodou...

Napadá nás něco o vzájemné ohleduplnosti... ale na to přijdete sami.

zaslechli jsme během společenského večera:

- jé, co to je? to venku prší?

- ne to mejou okna kulturáku jak se z těch stavenišť okolo prší, tak to prostě často mejou

- a co ty blesky? to si to jako fotěj?

- no jasně, aby jim věřili, že to umyli a že pracovali, zítra to bude zase zaprášený

zaslechli jste a zapsali v ateliérech:

A1

no to už je něco! středověk neskončil, středověk trvá!

(po dvojím vrácení fráze) ano, čistota půl zdraví

s tou latinou se budeme držet německé výslovnosti. tady v Reichenbergu...

nenechávat digitální ticho mezi jednotlivými hodnotami! (Surrexit...)

Aby to nebyli takoví ti bulaci na Volze (k vylehčení chorálu)

všelicos se dělo v kostele... (k tanci v textu chorálu)

(k selhání hlasu) už nějak dochází baterky

dostat se z těch osidel, z toho krunýře dob

to chce odpívat ty kilometry těch žalmů

teď bude to překvapeníčko, teď bude středověk

nenechte tu frázi chcípnout

Bohemia cantat - zákraky do tří dnů, nemožné na počkání

ti lidi ji nějak nechtějí vyhodit z okna (o antifoně)

když vidíte, že soused modrá a fialoví, necháte ho nadechnout a počkáte (o zlatém pravidle střídavých nádechů)

jako hustá kapalina, která sice teče pomalu, ale přesto teče neoblomně

asi bychom měli zpět ke strojům (po polední pauze)

ještě budeme mít hezký sny (po očištění tabule benzinem - omylem popsané nesmazatelným fixem)

těch pauz malých tam nacpali Solemání moc

to jsou divný noty, co? já si taky říkám (ke kulatým notičkám v pěti linkách)

A6 _____
(1. den při nácviu gloria) a jedeme až do konce ve stylu trhej!

(k mužskému sboru při nácviu láska je láska) abyste stihli „kluci s holkama“

no takhle to napsala, je to taková sprostárna

zazpívejte tam cokoli, každé špatnej tón je alternace

ty fráze jsou skoro stejné, akorát se od sebe liší

A2 _____
To zdaleka není to nejtěžší, co musíme překonat! mám v zásobě ještě několik těchto vět motivačního charakteru...

Třikrát jsme to už zpívali, už to umím nazpaměť. To musíte dát taky.

Když nebude zbytlí, tak odpíváme koncert jenom v altech! To zní moc pěkně.

Chválím basy! Na to, že to jsou basy, tak je to báječný.

Není to těžký jenom to tak vypadá.

To by byla další brutální ostuda na hlavu tenorů a my už jsme jich měli tolik, že si další nemůžeme dovolit.

Musíme se chovat zvukově úsporně.

pozdě přichází zpěvačky: Nemáme si kam sednout! ČS: Jo milé dámy, kdo pozdě chodí, až se ucho utrhne.

Dávejte pozor na vokály, každé dřepí v krku někde jinde.

Měla by tu zavládnout příjemná egoistická nálada, zpívejte „já, já“, chlapi to zvládnou.

Zpívají jen alti a basy! ... Soprány nemachrujte!

Nebudte urputní, teď se mi můžete výjimečně vysmívat.

Tohle je radniční sklípek, který byl svědkem nezřízené pijatiky, naším úkolem je sem vrátit trochu kultury, jen nevím, jestli se nám to povede.

Jako každé tenor a sbormistr jsme ješitnej.

Pořádně artikulujte a bude se vám lépe žít.

Dámy, v tomhle místě vám garantuju, že vás uslyší polohluchá babička v 25. řadě.

Vy to u míte, to já vám to kazím.

Tenoři, ten váš život věčněj je jak skomírající svíčka.

Chlapi, víte co je to tenor? To je diagnóza.

Zkusíme to prvně všichni dohromady... orientační běh minovým polem.

Zpíváme C a ne Cis, tady jsme na to narazili a máme odřenej nos.

Zpívání vám musí urvat duši, já na to v neděli osobně dohlídnu.

Buď te tam včas, pak to vypadá, že z zpíváte jiné noty.

Všichni se to naučíme na sopránech.

Zatím o tu vypadá, že jste „jen já a moje noty a když to půjde, kouknu na dirigenta“, pojďme to změnit.

Pro sbormista je velký riziko, že se zahledí na sličné zpěvačky a nedá včas nástup.

Šel jsem brzy spát, protože jsem postiženéj profesionální „tenorovitost“ a byl bych nepříjemnej.

A4 _____
Dobrý, teď by to začlo pokračovat.

Vidíte, to mne ani nenapadlo se to učit z paměti, já už totiž bez not tu hudbu vůbec neslyším.

Úplně Chip a Dale by to bejt nemuselo...

Nevím, jestli je to nejlepší cesta, ale minimálně je výrazná.

Zůstaňme u hudby, anekdot je dosti.

I muži mají své tóny.

Vy dva jste Šebestová a tak dále.

Tento interval je malá sekta.

Vidíte, to mě ani nenapadlo se to učit z paměti, já už totiž bez not tu hudbu nejsem schopen slyšet.

Vy to děláte až tak jako laškovně, ale ono je to tak asi napsané.

Při řešení výslovnosti „think“
Mára: Ach, thinku, thinku...

Debata o barvě tónu: MS: Zkuste si vzpomenout, že jste taky někdy byla v opeře. Soprána: Ale jen mezi divákama...

O pauze někdo hrál na klavír... MS: Víte, že na ateliéru Musica Nova je Beethoven zakázán? No, dobře, když je

nějak aleatorně mikrotonálně zpracován, tak budiž.

MS: Kdo mi zase přeházel noty? Mára: Alzheimer!

A3 _____
(při úvodním slově ke skladbě Róze) Luboš Fišer byl autor filmové hudby a toto je jedna z jeho mála sborových skladeb, je to takový sborový horor.

(u stejné skladby Vám už se ty disonance tak dostaly do krve, že C dur je náhle velký problém.

(basista si stěžuje u Martinů Zvěstování, na příliš hluboké tóny a žádá o dovolení je zpívat o oktávu výš) Já vím, ale lepší je horká pára nad hmcem, než o oktávu výš v tomhle místě.

Bsi, vy jste to si to zabarvili ještě drsnější disonancí než Lukáš zamýšlel. Jestli to děláte úmyslně, tak jse frajeři.

Lukáš měl velkou tužku a kdyby tam chtěl ritardando, tak ho tam napiše.

Diplomky o bohemia cantat
Víte, že o Bohemia cantat se píšou diplomové práce? Nedávno jednu dokončila Bára Novotná a už vzniká další dílo Jitky Jindřichové. Jitka právě připravuje dotazník pro účastníky festivalu, tak pokud byste jí chtěli trochu pomoci tím, že dotazník vyplníte, napište jí email na adresu: jinnjitt@centrum.cz
Jitka předem děkuje

pokud jste byli na společenském večeru, jistě jste viděli veselou soutěž ateliérů v živých obrazech na hudební téma
(pokd jste to zmeškali, o hodně jste přišli, protože to bylo vtipné a zábavné a hlavně vaše - díky vám)
přinášíme vám výsledky soutěže:
7. místo - Ateliér 3 - „Na počátku bylo ticho a tma“ - 0 bodů
6. místo - Ateliér 4 - „Čtvrttónové ticho“ - 10 bodů
5. místo - Ateliér 5 - „Zuzana zpívá“ - 12 bodů
4. místo - Ateliér 2 - „ppp“ - 24 bodů
3. místo - Ateliér 1 - „Klášter v Clynn po morové ráně“ - 37 bodů
2. místo - Ateliér 7 - „Ladič pijan“ - 58 bodů
1. místo - Ateliér 6 - „Políbení můzou“ - 65 bodů

všem zúčastněným děkujeme i gratulujeme!

OBČASNÍK č. 4

festivalu BOHEMIA CANTAT LIBEREC

21. - 24. 8. 2008

Možná jste to nečekali, ale sešlo se nám tolik materiálu a vašich postřehů, že je tady další, čtvrtý a určitě poslední obšťastník letošního ročníku festivalu.

Zaslechli jste a zapsali:

A7 _____

Zkus to nahá, to bude lepší.

Po zabavení bylinného likéru jednoho člena sboru: „Tak toto, je ten správný špatný příklad.“

Libor: To vás neučili? Maminka, učitel, trenér a sbormistr mají vždycky pravdu.

Člen kapely: Ale nám říkali, že i vedoucí kapely...

Libor: Já jsem ale učitel a sbormistr!

Sbor: ...a maminek...

Je to jako že začínáme, pak já udělám ten bordel a tak.

Soprán: Já jsem úplně hluchá, jak jsou slyšet.

Malinko miň to hulte, pánové.

Není nic horšího, než vidět na pódiu zpěváka, kterej má Ducha nepřítomný výraz.

Tuhle část klidně hystericky.

Prostor na nádech máte vždycky před holkama.

Já když jsem byl malej a chodil jsem na ty koncerty, tak jsem si říkal, proč tam ten pán stojí a ukazuje, když se na něj stejně nikdo nedívá. Ale vy se na mě mě díváte!

(v sobotu na konci zkoušky) Držím vám včera, totiž zítra, palce...

(příchod SMSky) Píp píp. To je hezký, mnohem hezčí než kvitot tohohle piana. Ale přesto se mi to nelíbí a budu střílet.

Byly jste tam brzo holky. Nedočkávat holky...to je hezký...

To je dobrý, to zhnije do zejítka.

Holky, podívejte, máte tu pěkný chlapy. Nejen pěkný, ale PJekný.

Libor: „Mám tu pár lidí, co to uměj a mohli by to zpívat na koncertě a je jim víc než 26 let.“ Sbor: „A přezkoušíte si je?“

Když to bude rytmicky přesně, tak je vlastně jedno, co tam bude za tóny...(po zazpívání) jsem to s tou intonační nepřesností přehnal. Bylo to špatně intonačně i rytmicky...

Tohle už si zapamatujte, ať si to můžete vyhodit na plochu a umíte to. Až budete ve volném čase - který nebudete mít - chodit po městě, tak to trénujte. Po obědě vás budu přezkušovat. Po jednom!

Místo čistého přechodu mezi dvěma tóny zaznělo „ú-úú-á“... no, nevím, jestli se tomuhle dá říkat štáva, ale něco tam bylo.

A4 _____

Honza Staněk na návštěvě ateliéru při hovoru o alikvotních harmoniích:

MS: Když je ta septima o kousek níž, tak je to až fyzická rozkoš, co?

HS: Jo, já už si po nocích jenom zpívám.

(po „odzpívání“ písmen BGD BGD BLB) No vidíte, jak jste se nechali zblbnout z takový kraviny...

Jak zpíváte to „es“ a „d“ o kousek níž, tak je to expresivnější, než jsme potřebovali.

úúúúú...kolébavka

ch - požirač dechu

Má tam ještě někdo někde nejistotu? Že by jenom dirigent v dirigování?

Popravdě řečeno, kdyby to tak bylo napsaný, tak by to tak i mohlo být.

Hezky se jim tam kvedlá ta interference.

Ale ten skladatel se zbláznil, nevykašlem se mu na to?

Klidně vám předvedu soubor dirigenta s autorem.

A6 _____

No von ten klavírista tam má totiž takovou pididobku navíc.

To bylo tak vysoko, že to byl snad ultrazvuk.

Jo, tak to je stejnej ročník, jako můj trabant, to si budu dobře pamatovat (po zjištění věku dirigenta)

Holky, my zpíváme o mopedu a vy děláte mašinu.

Historyky z dámského WC _____

Jedna čekatelka zaklepe na dveře toalety a ozve se odpověď: „Dále!“

Zpěvačka 1: „Kde jsou tady toalety?“ Zpěvačka 2: „Támhle na záchodech.“

Noční střípky _____

On: „Kmený znamená ochočený pomocí potravin.“ Ona:

„Takže kmený je synonymum pro chlapa?“

Ježiš, von jde vocucávat lidi, já jdu pryč.

Tak co holky, nedáme si na dobrou noc Katušu?

No po pěti dětech mě nějaký nahatej chlap už nemůže rozhodit (po několikerém přehození dámských a pánských sprch u tělocvičny)

Si přece nenechám zkazit víno jen kvůli tomu, že ostatní spí (během vyhánění vzduchu z poloprázdné PET lahve).

„Syahamba“ ze společenského večera

Je to hanba zase bejt na mol...

Je tu vedro, že by chcipl pes...

Koncert bude, bude ještě dnes...

Venku leje, leje je to děs...

Nepomůže ani kovotěs...

Zůstaneme radši, radši zděs...

Ztráty a nálezy

Jedna slušivá podprsenka zůstala v šatně po koncertě v Lidových sadech. Oktet se k ní nehlásí, v úvahu tedy připadá Collegium 419, případně chlapi z New Day. Podprsenka je k vyzvednutí u prezidenta festivalu, Bc. Ing. Mgr. Libora Sládka.

Koncerty - postřehy, hodnocení, ...

Pátek

Páteční koncert byl úchvatný. Nejdřív jsem nemohl najít tu správnou polohu, pořád mi bylo nepohodlně, ale pak jsem našel konečně místo kde mi bylo pohodlně, a tak jsem se

konečně chytil. Jenže pak tam někdo přišel a lehce mě vyrušil. Ale potom jsem se do toho zase zpátky zabral a vychutnal jsem si to skoro až do konce. Bylo to moc fajn, krásně jsem si to užil a nabilo mě to energií na celý večer. A nabití čerstvou energií bylo důležité, protože jsem potom musel tancovat se všemi kamarádkami z Oktetu, abych odčinil svou nepřítomnost na jejich koncertě. V čase koncertu jsem totiž volil spánek v tělocvičně...

Já jsem přišel, to už ten Čenda nezpíval a jo, to jste zpívali vy (Oktet) na tom koncertě, no a pak jsem zjistil, že ty Italové jsou veselý, ale dlouhý.

Myslím, že ten koncert měl naprosto optimální vývoj, snad až na znechucení příliš náročných posluchačů.

Sobota

K sobotnímu koncertu...no, jak bych to řekl...

Při spirituálech jsem si přečetla, co mám udělat, abych vstoupila do semináře. Moc mě to zaujalo...

Mně se ten koncert líbil moc.

Pamětnická elegie

Letí čas jak vítr, podobá se vodě, pamatuje ještě někdo akce v Brodě? Mezi sběrem brambor býval hudby svátek, konec býval v neděli a začátek v pátek. Helmut dělal rozezpívko a Krtička baroko, dívky byly stejně krásné, prostě pastva pro oko. Na jazz býval Urs, paní Solvie z Uppsally, kolem kašny o půlnoci společně jsme hupšali. Kolář, Válek a ti druzí, úspěch býval veliký, Honza Staněk písně dělal z Ameriky, Afriky. Řízení šlo dosti ztuhla, nebývaly mobily, místo PC notesy nám na prezenci stačily. Vyšly první občasníky, první s logem triko, na něm první cedulička, tak to všechno vzniklo ředitelka Alenka bývávala Veselá, když se něco nedařilo, na Jasoně ječela. A pak zase samý úsměv, když se všechno dařilo, jenom jako nyní, tehdy, do noci se paňlo. Začalo to za totače, v hloubi historie, a tím končí pamětnická elegie.

Ještě jednou díky.

LOUČENÍ, LOUČENÍ
TAK ZASE ZA ROK...

27. - 30.8. 2009